

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5

динара

БРОЈ

1319

8.4.1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН
СТРИП
КОМАНЧА
II ДЕО

Рипер

Веровати или не!

СВОЈОЈ ДРУГОЈ
ЖЕНИ

МАРИЈИ ЛУЏИ

НАПОЛЕОН ЈЕ
НА СМРТНОЈ ПОСТЕЛИ
ЗАВЕШТАО СВОЈЕ
СРЦЕ (1821)
МАДА ОНА ЗА ВРЕМЕ
ЊЕГОВОГ
ДРУГОГ
ИЗГНАНСТВА
НИКАД НИЈЕ ДОШЛА
ДА ГА ПОСЕТИ.

Најстарије дрво у Енглеској

ЈЕ ЈЕДНА ТИСА У ДАРЛИ ДЕЛУ.
ИАКО СТАРА 2000 ГОДИНА
ЈОШ СЕ ЗЕЛЕНИ.

ЏОН АЛЕКСАНДЕР ЛОГАН

(1826-1886)

ГЕНЕРАЛ УНИОНИСТИЧКЕ
ВОЈСКЕ У АМЕРИЧКОМ ГРАЂА-
НСКОМ РАТУ, ИСПОД КОГА СУ
БИЛА УБИЈЕНА ТРИ КОЊА,
ЈЕДИНИ ЈЕ КОМАНДАНТ
МЕЂУ СЕВЕРЊАЦИМА
КОЈИ ЈЕ КОМАНДОВАО
ПУКОМ, ЗАТИМ БРИГАДОМ,
ДИВИЗИЈОМ, НАЈЗАД
И АРМИЈОМ,
А КОЈИ НИ У
ЈЕДНОЈ БИЦИ
НИЈЕ БИО ПОРА-
ЖЕН.

ЈАКОБА ФУГЕРА

ОД АУГЗБУРГА (НЕМАЧКА)

ИЗ МОЌНЕ И БОГАТЕ ПОРОДИЦЕ
ТРГОВАЦА И БАНКАРА КОЈИ
ЈЕ ПОЗАЈМЉИВАО НОВАЦ ЦАК
И КРУНИСАНИМ ГЛАВАМА,
АУГЗБУРШКО ПЛЕМСТВО
НИКАД НИЈЕ ПРИМИЛО
У СВОЈЕ ДРУШТВО.

Многа

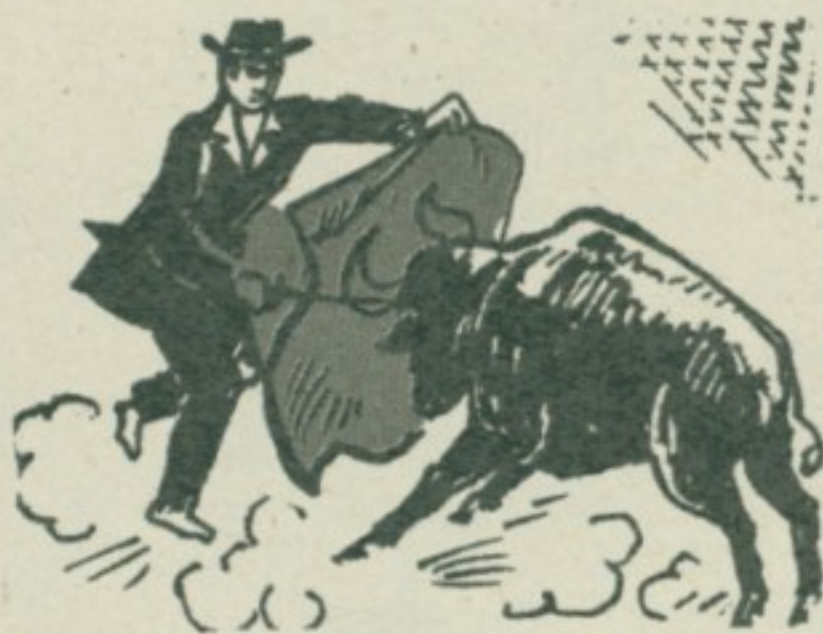
ДЕЧЈА КОЛИЦА

ИЗ 1890. ГОДИНЕ
ИМАЛА СУ И
БИЦИКЛ
ЗА
МАЈКУ.

ПРЕМА
СТАРОЈ
ГРАВИРИ

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

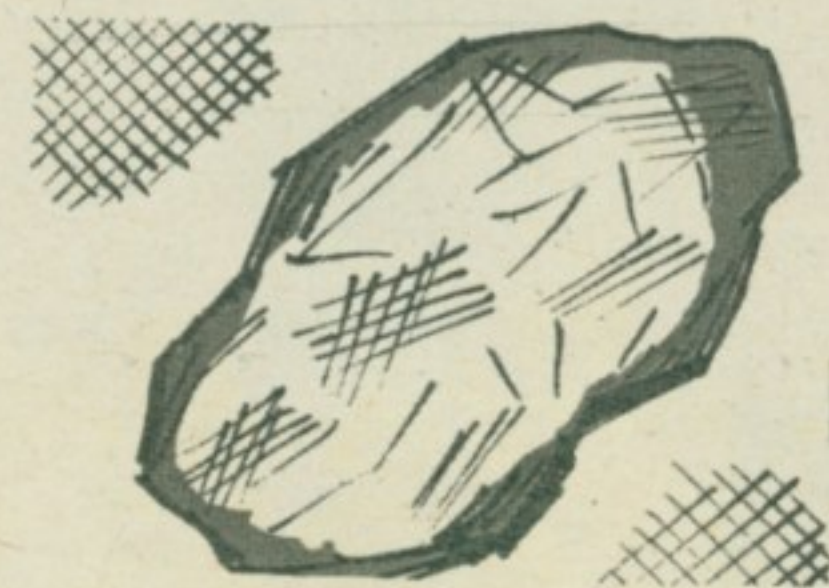
● јануара 1931. године Дијег Маскиаран Торонтеги, познати шпански тореадор тог времена, шетао се улицама главног града када се пред њим појавио бик који је побегао из оближње арене. Торонтеги је одмах извукао мач и плашт и усмртио бика према свим правилима кориде.

● за тридесет година становања у Бечу Бетовен је променио три десет стана.

● досад је највише Оскара за своје филмове добио Волт Дизни — укупно 35, и то у времену од 1931. до 1969. године.

● према писању француске штампе изгледа да је у Америци у долини Кауи неки К. Мартин пронашао највећи сафир на свету. Сафир је тежак 936 грама, а цени се да обрађен има 2000 карата. Досадашњи највећи сафир имао је 916 карата.

● совјетски стручњаци из Кировска, на полуострву Кола, већ неколико година проучавају динамику снежних лавина. У подножју једне планине поставили су металне јарболе високе осам метара. На тим јарболима налазе се уређаји који региструју снагу притиска лавине. Они су издржали налет снежне бујице која се кретала брзином од 51 метар у секунди. Притисак ла-

вине на један квадратни метар износио је 110 тона. Метални стубови су се чврсто „слили“ са утабаним снегом од претходне лавине. Досада је лавина као од шале односила са собом све мерне уређаје, док, изгледа, да овим челичним грдосијама ништа не може.

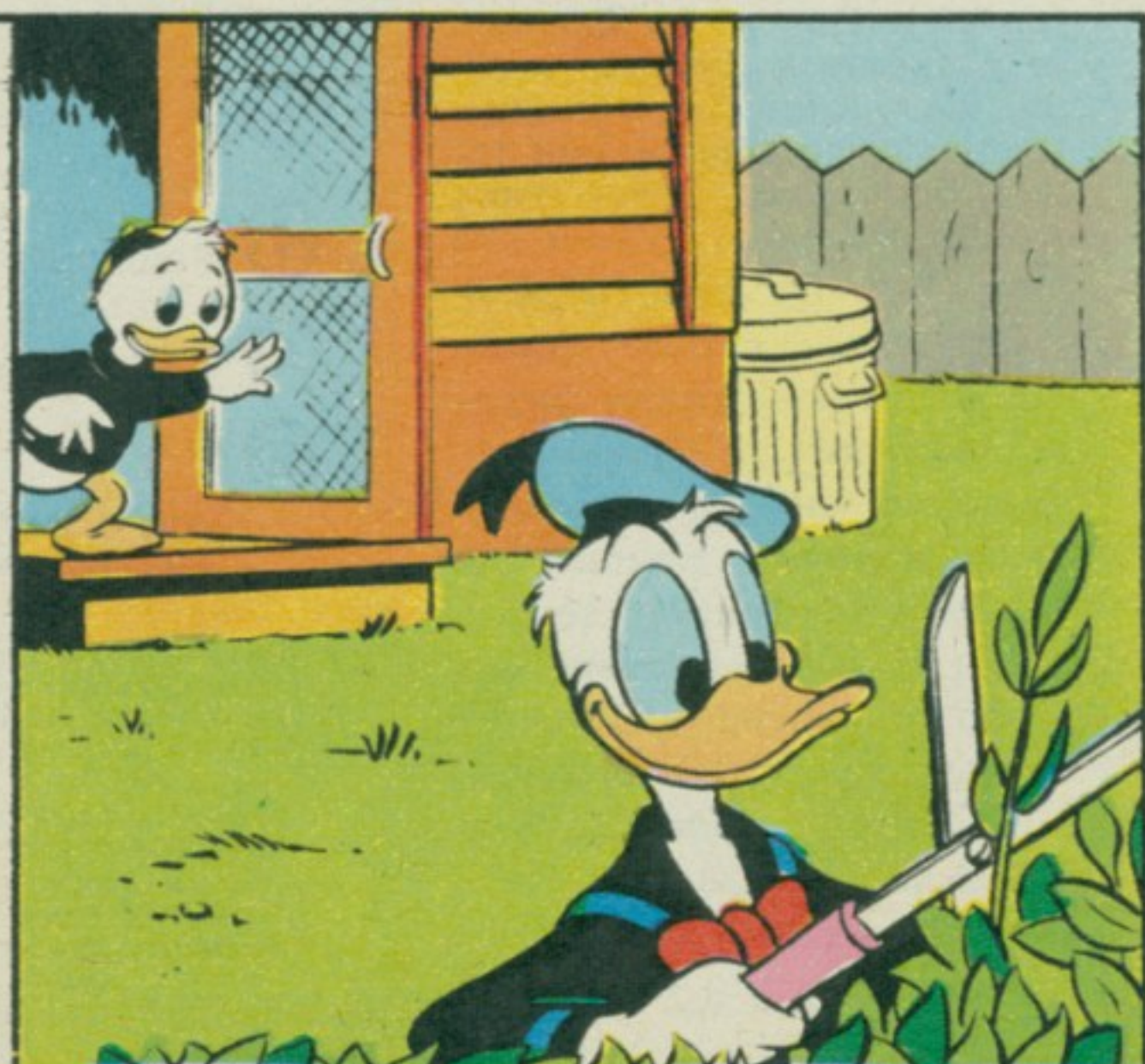
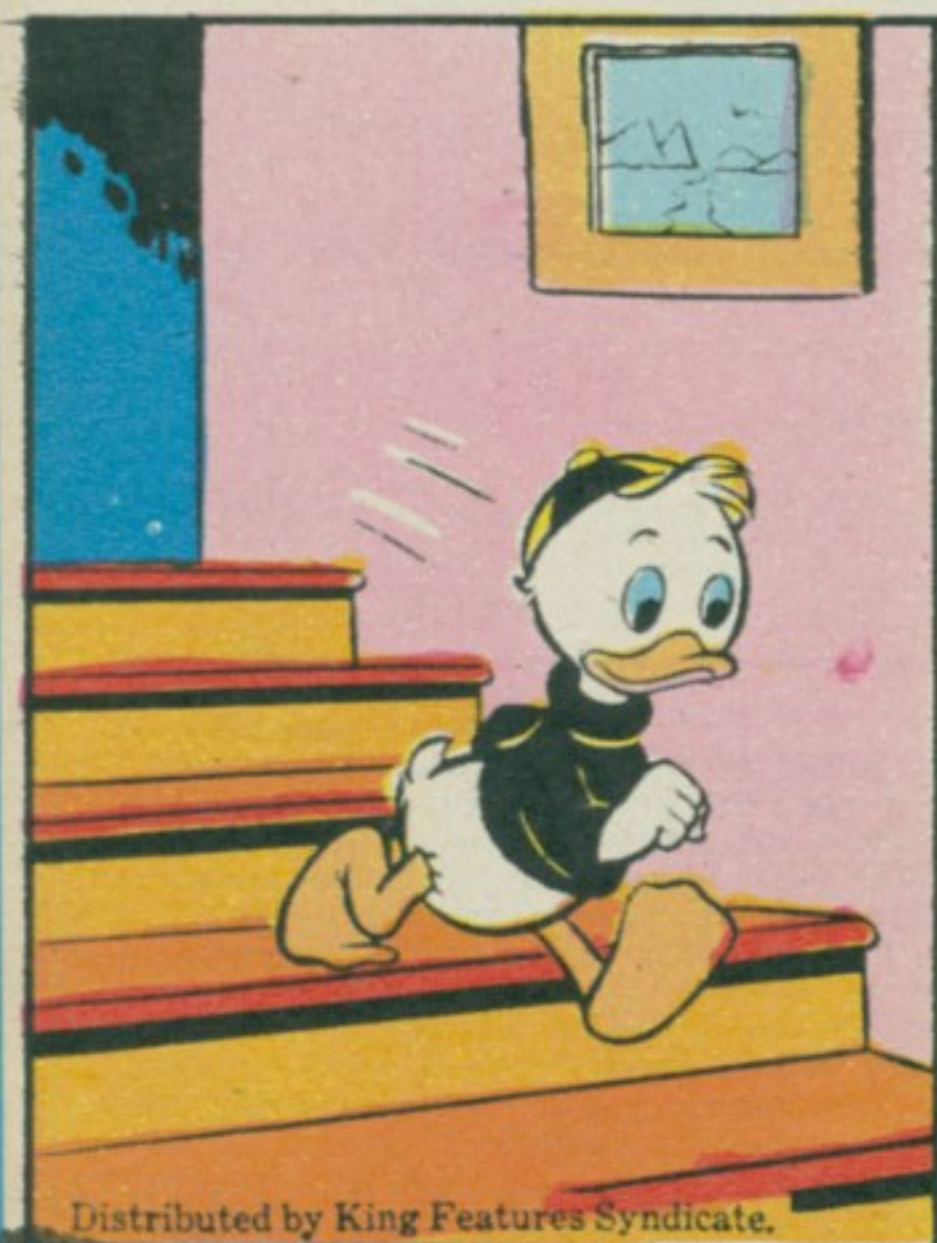
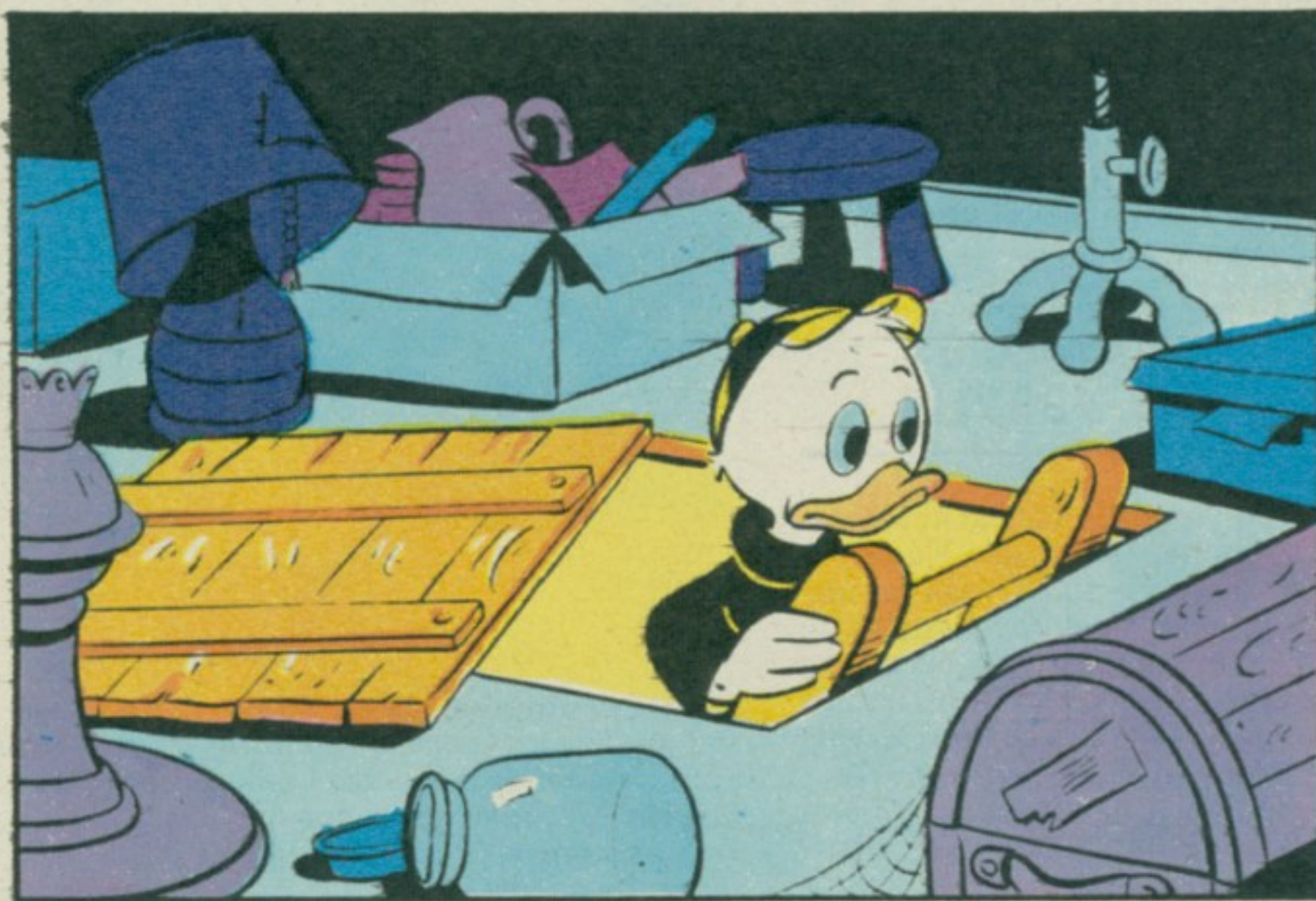
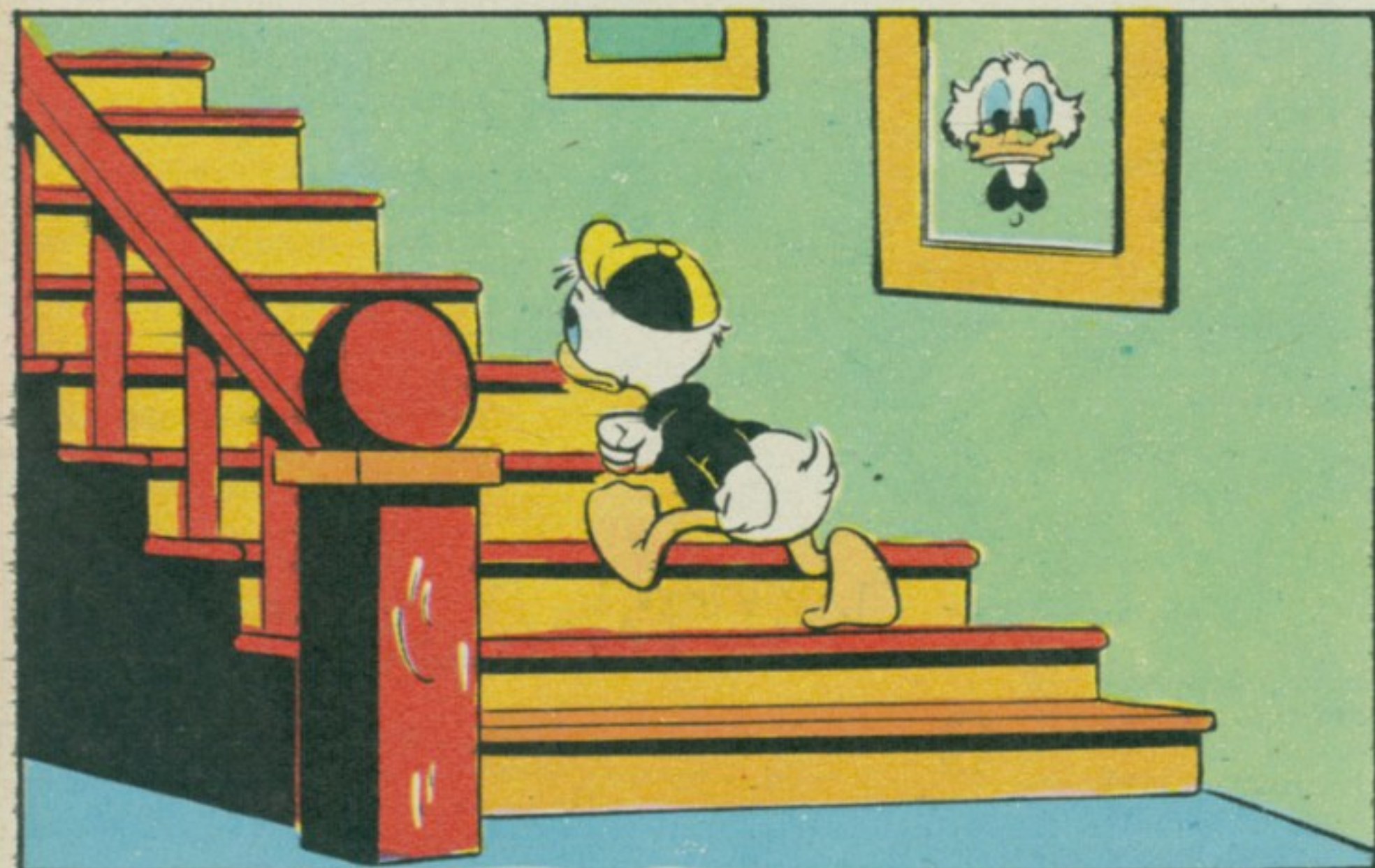
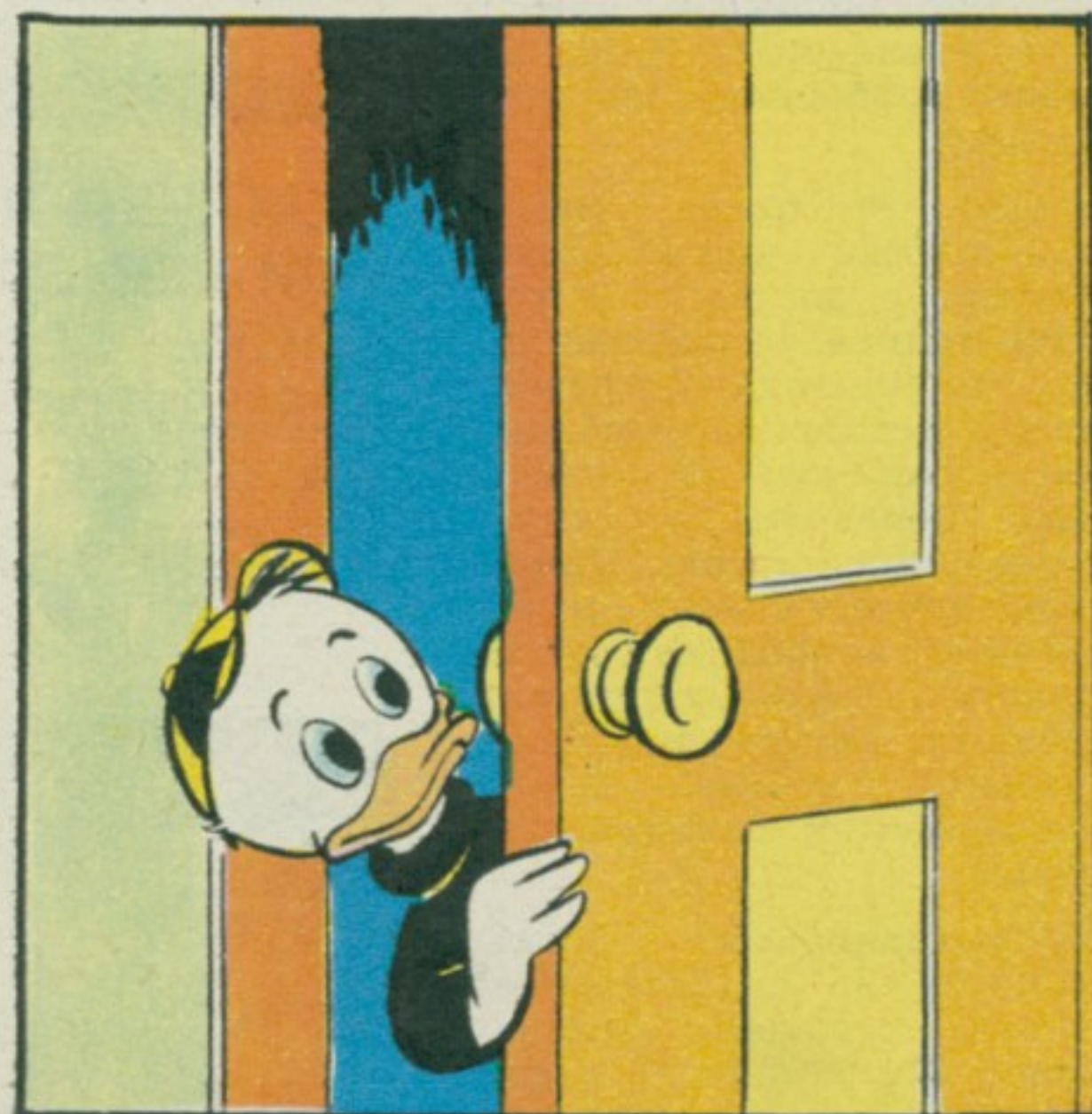
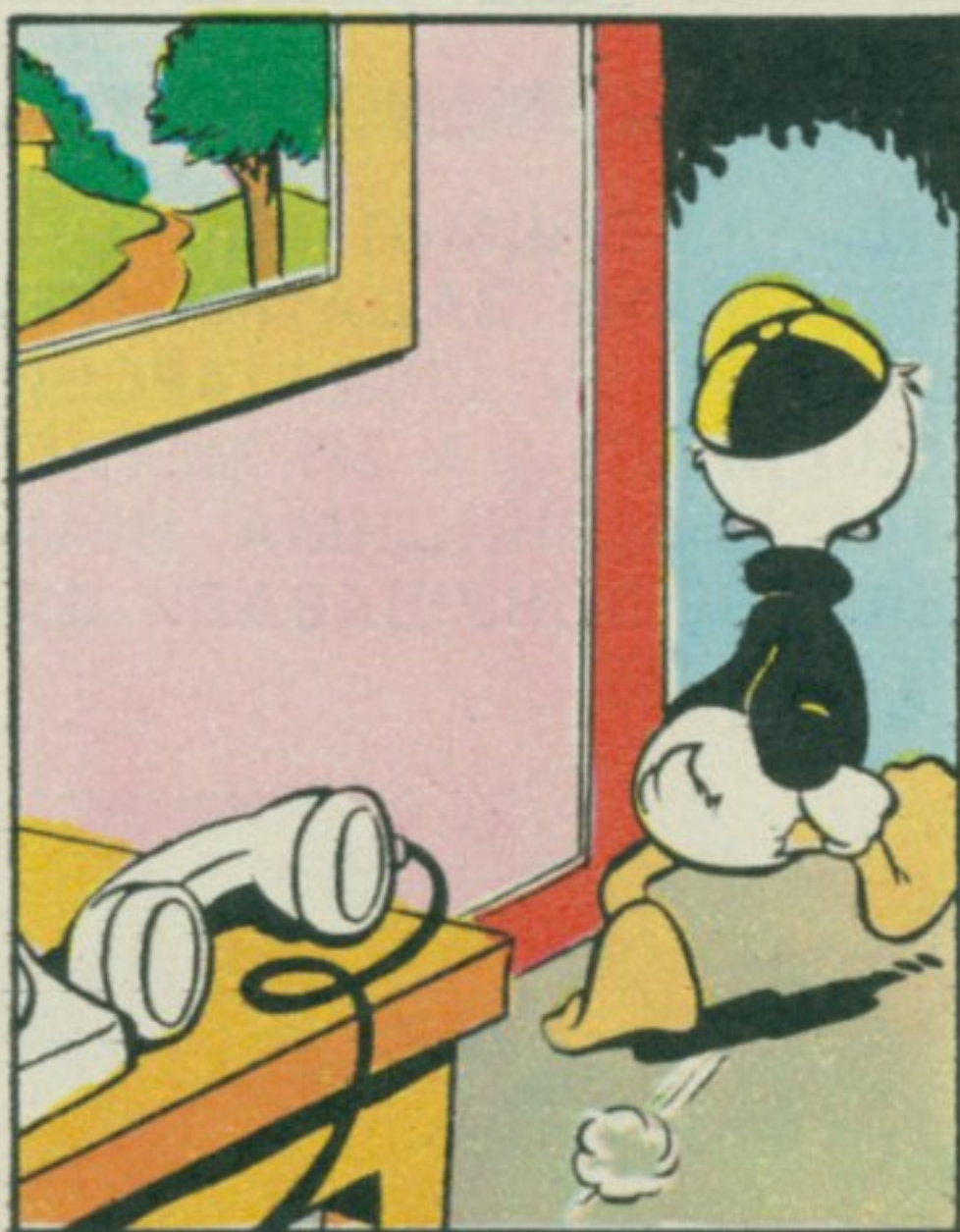
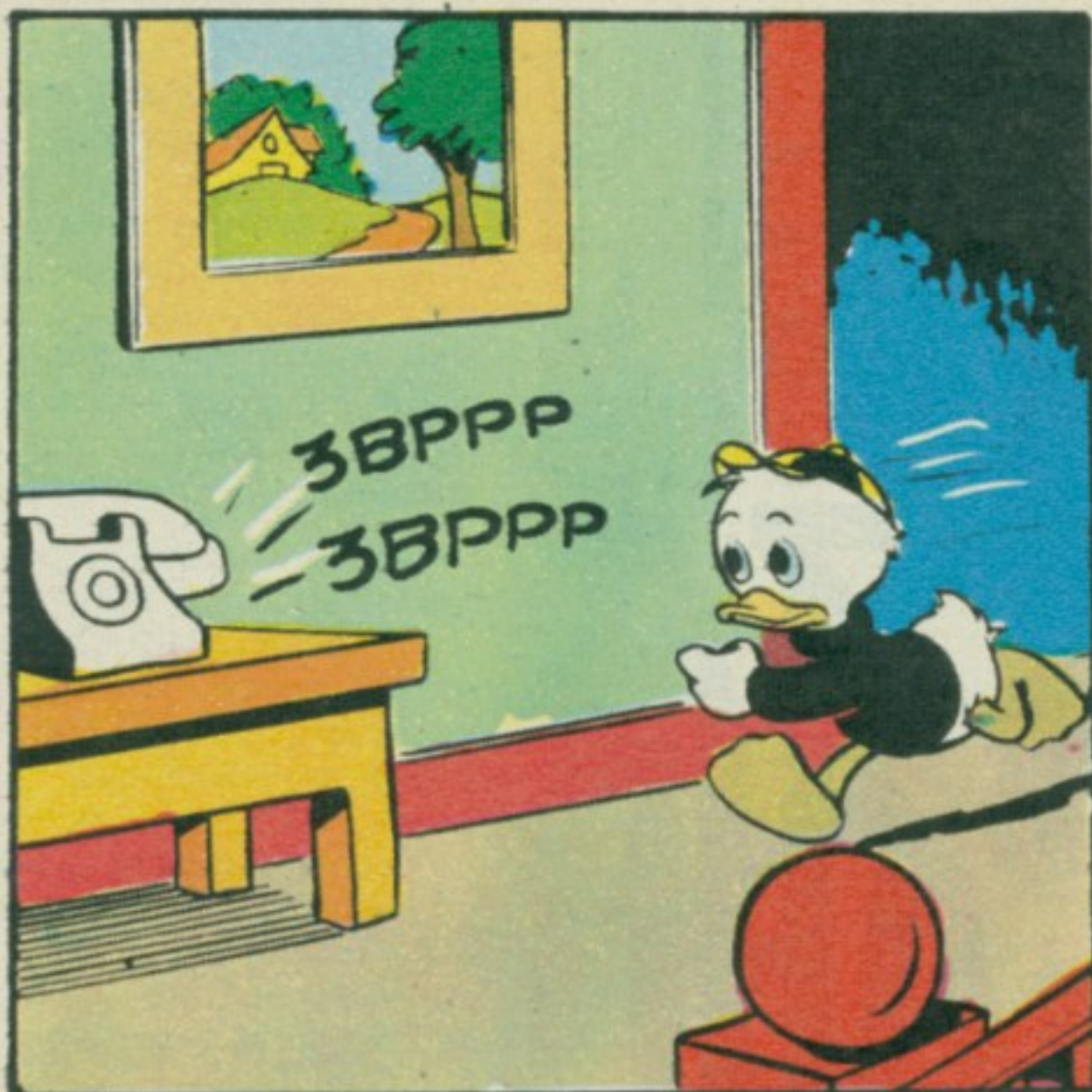
● Аустријанац Макс фон Хес попео се на један планински врх висок 3.480 метара када је имао 69 година. То је било његово хиљаду петстото пењање.

● у једној новој лондонској фабрици сатова ради четрдесет девојака а свака од њих је за радни сто привезана ланцем. Међутим, овде се не ради о било каквом ропству, већ ови ланци имају одређену функцију: они треба да празне нагомилани статички електрицитет и да га преносе у земљу.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Distributed by King Features Syndicate.

Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

11-14

3

3

БОМБЕ ЗА НЕУТРАЛНЕ

Око 10 часова из простора Сен Блез пратили смо путању једног немачког авиона који је светлуцао на касном сунцу и остављао за собом дугачак, танак траг дима. Ускочио сам брзо у аутомобил и већ после пола часа нашао се на месту где је страдао бомбардер „хајнкел 111“ кога су напала наша два „месершмита 109-Е“. Док је падао, посекао је неколико јела... Остатке је већ чувао један становник Лињера који је дојурио бициклом чим је чуо експлозију. Није, наравно, заборавио ни своју пушку.

Ово је прича мајора швајцарске војске Едија Бауера о догађају из јуна 1940. године, из времена када је команда Луфтвафе слала ескадриле бомбардера у серијама да уништавају аеродроме у југоисточној Француској. Приликом повратка неки од немачких авиона су се користили швајцарским ваздушним простором и ту дошли у зону дејства швајцарских ловачких патрола.

Становницима земаља над којима су „Герингови гусари“ изводили свој крвави пир у оквиру редовних ратних операција овакве ваздушне борбе могу да изгледају као нека имитација рата, готово као дечја игра. Али не сме се нипошто заборавити да је Швајцарска у том последњем рату била неутрална земаља.

ПАТРОЛЕ ЗА УЗБУНУ

За чување свога неба постојбина Виљема Тела је 28. августа 1939. године мобилисала трупе авијације и формирала три пука са укупно 96 ловаца и 138 апарата за извиђање и интервенције на земљи. Касније је набављено још око 50 „МЕ-109“, који су стационирани према северној граници пред почетак немачког напада на Пољску.

Истовремено је у швајцарским фабрикама убрзано рађено на производњи авиона „моран МО-3800“, за које је била набављена лиценца. Ови авиони са мотором „хиспано“ од 1000 коњских снага достигли су висину од 5000 метара за пет минута, имали су два метра трајеза и могли у једном потезу да остваре лет од 600 километара. Швајцарска авијација имала је око 300 авиона овога типа.

Уз „месершмите“, који су у то време држали светски рекорд у брзини, то је била снажна ваздушна флота за једну земљу која не ратује. Додајемо томе и авион „Ц-36“ комплетне швајцарске конструкције

НЕМАЧКИ ЛОВАЦ »МЕСЕРШМИТ 110«, ОПРЕМЉЕН ЗА СПЕЦИЈАЛНЕ ЗАДАТКЕ, ГРЕШНОМ СЕ СПУСТИО НА ШВАЈЦАРСКИ АЕРОДРОМ. ПЛАШЕЋИ СЕ ДА БИ МОГАО ДА ПАДНЕ У РУКЕ САВЕЗНИЦИМА, НЕМЦИ СУ НА СВЕ НАЧИНЕ ПОКУШАВАЛИ ДА ГА ВРАТЕ.

који се појавио 1942. године, па ће се имати јаснија слика о швајцарској авијацији у току прошлог рата. Модерни ловачки корпуси били су спремни да у ваздуху бране неутралност и да организују патроле за узбуну и дању и ноћу. Бранећи швајцарско небо, оне су прошле кроз три фазе, од којих је прва трајала све до пада Француске.

БЕЛИ КРСТ НА ЦРВЕНОЈ ПОДЛОЗИ

Неутрална Швајцарска имала је армију од 450.000 људи, под командом генерала Гисана. Иако је Хитлер једно време прижељкивао да од Швајцарске створи утврђење Европе, нацисти су се одрекли напада на ову земљу јер су им други фронтови били важнији. Али, Швајцарци су ипак ратовали. За њих су се борили пилоти авио-

на који су били обележени белим крстом на црвеној подлози.

— Један „хајнкел 111“ био је мета нашег ловца зато што је надлетао нашу територију — бележи мајор Еди Бауер. — Срушен је у околини Лутера, четири километра од границе. Сутрадан је оборен још један бомбардер истог типа изнад Ирсена, јужно од Ивердона. Те прве недеље јуна 1940. године наши ловци су извојевали укупно осам победа. У свим случајевима они су упозоравали немачке авионе да надлећу неутралну земљу, а ови су на те опомене одговарали ватром. Зато су морали да буду оборени...

У кантону Солер 8. јуна је оборен један „месершмит“ са кукастим крстом на крилима, али је тај дан у Швајцарској забележен

и по погибији два млада швајцарска пилота-поручника: Гертлера и Мелија који су патролирали у свом авиону „Ц-35“. На њихов авион кидисало је шест „месершмита 110“, ми траљирали га и мада је он одговорио на ватру био је побеђен. Овај пиратски напад изазвао је огромно огорчење у Швајцарској.

Друга фаза рата на швајцарском небу почела је у јесен 1942. године. Сада су уместо авиона са кукастим крстом на сцену ступили енглески бомбардери. Они су почели да надлећу западну Швајцарску од 23. октобра, нападајући тешке ударце индустрији северне Италије, посебно металургији Торина.

Бомбардовања Торина и Милана обновљена су фебруара 1943. године, настављана у току лета, а достигла кулминацију у августу исте године. Напади су вршени ноћу и бомбардери су сваку ведрину ноћи користили да би, преко Швајцарске, са својим смртоносним товаром стигли до Ломбардије.

Швајцарска влада је протестовала, чак је и својој армији наредила да отвара ватру на енглеске а-

вионе. Није забележено да се то и догодило, али се претпоставља да су неки авиони РАФ-а страдали изнад Швајцарске.

КОБНЕ ЗАБЛУДЕ

Енглеске авионе су, у трећој фази рата, 1944. године, смениле огромне америчке летеће тврђаве „В-27“. Били су то дани тешких искушења за становнике Швајцарске, јер су амерички пилоти на необјашњив начин успевали да побркају мирне пејзаже ове земље са индустријским објектима у јужној Немачкој.

Амерички авиони су 1. априла 1944. године грешком бомбардовали град Шафхаузен. Погинуло је 40 особа, а 50 је било рањено. Штета је процењена на 35 милиона швајцарских франака. Амбасадор САД у Берну дао је десет дана касније швајцарској влади милион долара као прву помоћ граду који је грешком настрадао.

Неколико недеља касније опет је дошло до забуне: један амерички авион је сручио бомбе на Кирхберг. Потом су бомбе пале на малу планинску станицу Морген, па на Делемонд, затим на теретни воз у Вајаху, па на експресни воз близу Прателна, на мост преко реке Тур, на један вијадукт (том приликом је погинуло више особа), на једну фабрику у Нидервенигену и на Тајген, 25. децембра.

Швајцарски пилоти су упозоравали Американце да лете над неутралном земљом, али „заблуде“ су се настављале. Страдала су и два пилота: поручник Пол Тре, оборен у ваздуху, и његов колега по чину Хајнигер, који је настрадао у своме МЕ-109 на аеродрому Дибендорф. Амерички пилоти, очигледно нису увек успевали да раз-

МИНИ-КВИЗ

- 1 Грегори Пек, познати амерички глумац, играо је у многим филмовима: „Центлменски споразум“, „Празник у Риму“, „Моби Дик“, „Убити птицу ругалицу“ итд. Знате ли за који је од ових филмова добио Оскара?
- 2 Шта реч декрешендо значи у музици?
- 3 Како се, по грчкој митологији, звао бог природе и демон дивљине?
- 4 Шта је олигоцен?
- 5 Како се зове осма по реду планета?

ОДГОВОРИ:

1. Грегори Пек (Оскар за „Центлменски споразум“).
2. Декрешендо (брзо).
3. Пан (бог природе и демон дивљине).
4. Олигоцен (геолошки период).
5. Плутон (осма планета).

ликују швајцарски бели од немачког кукастог крста.

ЧУДНА РАЗМЕНА

Много америчких авиона спустило се у овој фази на швајцарско тле. У марту и априлу, најчешће због општења или недостатка горива, на швајцарске аеродроме су добровољно ате-

рирала 43 бомбардера са по десет чланова посаде. Тридесет и три бомбардера су срушена, а девет авиона су швајцарски ловци принудили на слетање.

У мноштву страних авиона који су се принудно спуштали на аеродром Дибендорф, 29. априла се нашао и један немачки „месершмит 110“. Био је то ловац за ноћне акције, опремљен инструментима за специјална тајна извиђа-

ња. Пилот је мислио да је под њим немачки аеродром, а кад је већ атерирао и увидео грешку, било је касно. Швајцарци су га одмах опколили.

Немци су брзо интервенисали и захтевали од швајцарске владе да врати ову изузетну летелицу. Швајцарци су то одбили, јер би онда, сматрали су, требало вратити савезничке авионе и ослободити њихове пилоте који су се

такође у посебним условима спустили на ову неутралну територију. Немцима је било необично стало до овог авиона, али су још више страховали од могућности да падне у руке савезника. Зато су понудили Швајцарској 12 авиона „МЕ-109 Г“ — ако уништи тај специјални апарат. Швајцарци су прихватили понуду и тај „МЕ-110“ био уништен.

У ратним годинама ре-

гистровано је преко 6500 надлетања швајцарске територије (појединих авиона или читавих формација). Страдала су или атерирала 254 немачка, америчка, енглеска и француска авиона.

У ваздушним биткама погинуло је 60 пилота Швајцарске, земље коју су све заражене стране и званично сматрале неутралном.

Н. Митић

ОБИЧАЈИ СТАРИХ НАРОДА

КРВОЖЕДНА БОЖАНСТВА

У пратњи свештеника жртва је морала да се попне уз 375 степеника да би је у храму подвргли језивом обреду

тињу Маје су поштовали више него иједну другу у дунгли која их је окруживала. Имали су Јагуаров храм, а ратници су се одевали у трофејну кожу, тако их приказују цртежи на вазама пронађеним у Тикалу. Како су подносили овакву одећу на температури од 50 степени Целзијуса, тешко је објаснити! Била је, сигурно, знак толиког достојанства да су они који су полагали право на њу, више волели да се под њом зноје него да је се одрекну.

Тикалски храм Великог Јагуара веома је добро очуван. То је грађевина огромних размера: висока је 45 метара, а до четвртасте зграде од белог камена на врху води 375 степеника, укупне дужине 275 метара.

У светилишту су сурови свештеници Маја богу Сунца и познатој змији Кукулкану приносили срца најлепших девојака и младића које су бирали међу заробљеницима или доводили из народа.

СВЕТКОВИНЕ ПОВЛАШЋЕНИХ

Пошто би се попела уз 375 степеника, у пратњи свештеника, жртва би легла на овални камен како би јој се грудни кош што више раширио. Тада би је свештеник ножем расекао и извадио срце, положио га још топло на

камени стомак Цак-Моола, људске фигуре, изговарајући ритуалне речи.

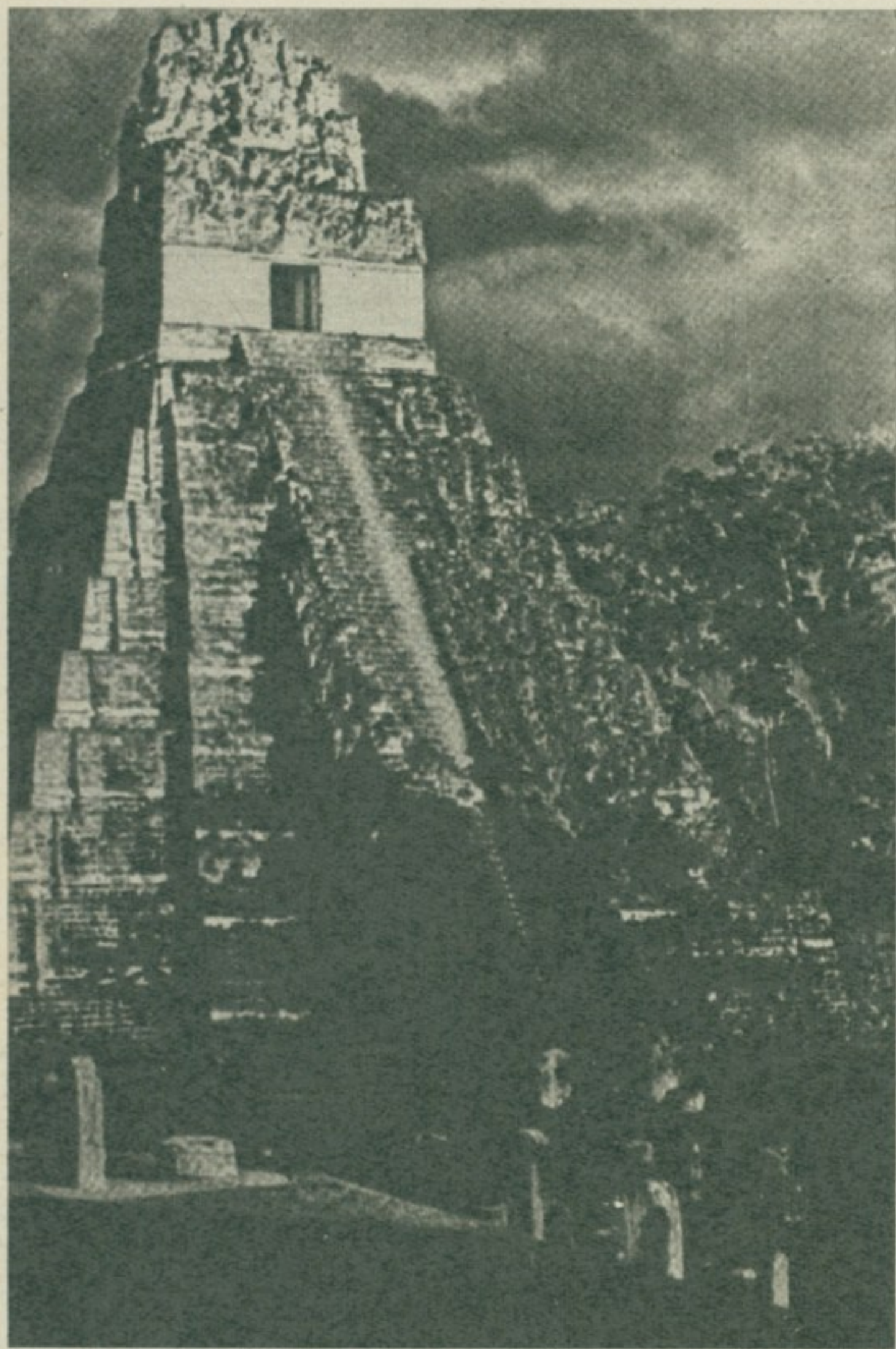
Нижи слојеви народа никада нису присуствовали овим крвавим светковинама, али не зато што су се плашили; сличне призоре су гледали када се извршавала смртна казна над лоповима или неверним женама. Друштво не уређење забрањивало је да ико осим повлашћених крочи на света места.

За такво скрнављење била је предвиђена смртна казна.

Тако су свештеници држали своје племе у сујеверној покорности.

То, ипак, не значи да народ није и сам приносио жртве крвожедним боговима! Када су их умољавали за нешто, људи су давали сопствену крв, обично засецајући је зик или уши.

М. К.

Овде су се приносиле људске жртве: храм Великог Јагуара у Тикалу, Гватемала.

Врхунско божанство којем су се сви Маје клањали било је Сунце. Да би што више грејало и њихове жетве кукуруза биле богатије, приносили су му на дар — људске жртве.

За ту страшну истину Европљани су сазнали када су, средином прошлог века, први археолози почели да истражују камене рушевине бивших велелепних градова, од којих је највећи био Тикал, сада зарастао у гватемалску дунглу. У доба када је био на врхунцу простирао се на огромној површини, све до обале Карипског мора.

Тикал су Маје напустили давно пре него су Шпанци, 1697. године, савим освојили њихове крајеве. А живели су у њему око 500 година, много дуже него било где, јер су често напуштали своје градове. Да ли у потрази за бољом земљом, због несташнице воде или из не-

ких других разлога, не зна се поуздано.

УМИРУ САМО НАЈЛЕПШИ

Иако су имали високо развијену уметност, зидали архитектонски врло сложене степеначасте пирамиде, познавали звезде и служили се још у старом веку својим готово савршеним календаром, Маје су познатији по жртвовању младића и девојака. Према неким подацима, годишње је чак 20.000 младих људи морало да умре на веома суров начин како би се умилостивили главни богови...

Жртве су се приносиле на церемонијалним местима. Ту су се, између стењака и округлих жртвеника, на огромним пиједесталима уздизали храмови, где су живели само повлашћени, свештеници и „ратници смрти“ — припадници реда Великог Јагуара. Ову опасну живо-

ЧУВЕНИ
МАҒИОНИЧАРИ

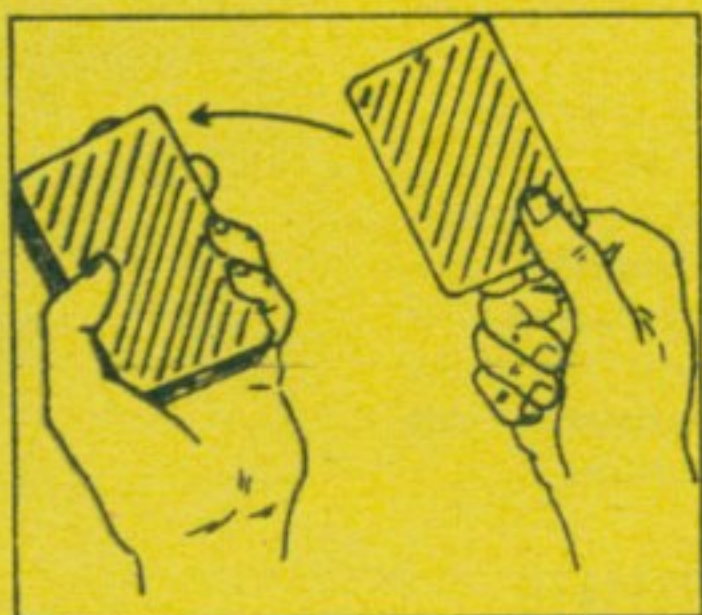
АБРАКАДА

ЛЕПЕЗА

Ево за почетак једног једноставног и ефектног трика. Гледалац извлачи карту из шпила, памти је и ставља на врх. Потом пресеће шпил. Мађионичар узима карте, раствара их у лепезу и без оклевања вади изабрану карту.

Пре него што предаш карте у руке гледаоцу промешај их и при том запамти ону на дну шпила. Сада је ред на гледаоца да изабере карту, стави је на врх и пресеће шпил. На тај начин ће изабрана карта доћи испод оне коју си претходно запамтио. Преостаје ти само да раствориш шпил у лепезу слева надесно: изабрана карта биће десно од оне коју си запамтио.

ВАТРА БЕЗ ДИМА

Мађионичар пали свећу, потом утрне пламен и стави свећу у цеп. Када је после неколико минута извади из цепа — она још гори!

За овај трик потребни су ти свећа, палидрвце и комадић финог шмиргл-папира

Издуби у дну свеће рупу од око 12 мм. Преломи палидрвце тако да део с фосфорном главом буде дуг отприлике 18 мм. Потом постави палидрвце у рупу на дну свеће тако да чврсто стоји. За унутрашњи зид цепа причврсти шмиргл-папир лепљивом траком.

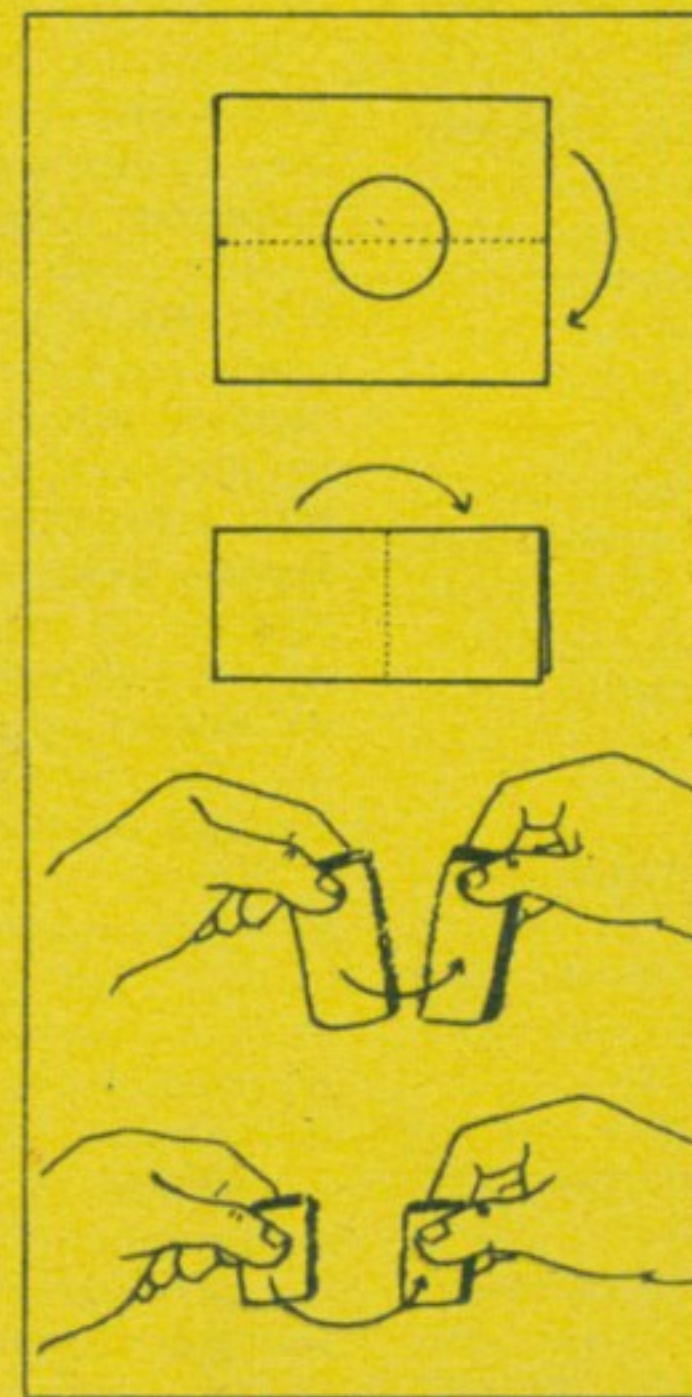
Извођење трика почни држећи рукама део свеће како би сакрио палидрвце. Упали фитиљ и остави га неко време да гори како би сви добро видели пламен. Угаси затим свећу и стави је у цеп фитиљем надоле тако да се палидрвце нађе на горњем крају. Сачекај неколико минута ради већег ефекта (не толико да публика изгуби стрпљење!). Потом, док извлачиш свећу, превуци главу палидрвца преко шмиргл-папира како би је упалио. Утисак ће бити да ти је свећа све време горела у цепоу.

ЧИТАЧ МИСЛИ

Мађионичар пружа гледаоцу комад хартије на чијој је средини нацртан круг и налаже му да у том кругу напише реч или број а потом хартију двапут превије по средини. Мађионичар пали хартију и пали је шибом. Потом свечано објављује шта је на њој било написано!

Овај трик потребно је добро увежбати да би успео. Када си примио двапут пре-

савијену хартију (као на слици) прецепи је по средини па половину са углом у центру круга стави испод оне друге. Прецени још једанпут и делиће склопи тако да централни угао буде одоздо. Палцем склони доњи комадић хартије и придржавај га на длану малим прстом док остатак цепаш на још ситније делове ради веће убедљивости. Потом спали хартију у пепељари. Док хартија гори окрени се леђима, тобоже да би се концентрисао, отвори комадић који си сачувао у руци и прочитај шта на њему пише. Стављајући руке у цепове ослободи се хартије и свечано објави садржај поруке.

АБРА 1976.

ИЛУЗИОНИСТА ЈЕ ИЗ ШПИЛА КАРАТА ИЗАБРАО ЈЕДНУ ПОКАЗАО ЈЕ ПУБЛИЦИ И ЦЕО ШПИЛ БАЦИО У ВАЗДУХ ГДЕ СУ СЕ КАРТЕ ПРЕТВОРИЛЕ У 52 ГОЛУБА. НА НОЗИ ЈЕДНОГ ЛЕПРШАЛА ЈЕ ВЕЗАНА ИЗАБРАНА КАРТА!

Слонови су летели а страшни тигрови ишчезавали под ударцем чаробног штапића на прошлогодњем скупу Међународног братства мађионичара у енглеском градићу Брајтону. Момак по имену Рон Пилкингтон створио је ни из чега живог авганистанског хрта пре него што су присутни мађионичари успели и да трепну!

Чудне ствари догађале су се у дворани у Брајтону где су се окупили најбољи мађионичари из читавог света да једни другима прикажу најновија достигнућа у опсенарству. Свакога дана јата голубова створених чаролијом лепршала су изнад глава стручне публике, разнобојне билијарске лоптице испадале су из отворених уста а свилених марама и марамица било је толико да су се од њих могле сашити кошуље за читаву војску.

Сва врата дворане била су забрављена а најмљени стражари строго су водили рачуна о идентитету људи које су пропуштали. Окупљени мађионичари, њих о-

ко хиљаду, желели су по сваку цену да им тајне остану тајне.

ТРИК ПРИНЦА ОД ВЕЛСА

Више од 5000 година пре него што се први мађионичар појавио у Новом свету, Америци, илузионисти су увелико изводили вештине у старом Египту. Најстарији познати трик у историји — лоптице које се појављују и нестају испод шоља — овековечен је на зиду гробнице у Бени Хасану пре око 4500 година. Алкифрон из Атине писао је пре 1700 година о овом трику чијем је извођењу и сам присуствовао.

Данас, после толико времена, за овај прастари трик заинтересовао се британски престолонаследник Чарлс, принц од Велса, најстарији син енглеске краљице. Проучио га је и увежбао а онда, 1975. године, извео на аудицији за пријем у чланство Магичног круга у Лондону. Примљен је, кажу, не због свог рода већ

због одиста завидне вештине.

Принц Чарлс придружио се тако многим славним људима који су ватрени љубитељи и извођачи — аматери илузионистичких трикова. Међу њима су и писац Ц. Б. Пристли и глумац и редитељ Орсон Велс, а у прошлом веку Чарлс Дикенс и Луис Карол уживали су у забављању својих пријатеља вештим триковима.

Мађионичари имају изванредно опремљен стручни часопис који излази једном недељно и зове се, наравно, „Абракадабра“, а циљ му је да их информисе о најновијим достигнућима хокус-покуса. Јер, савремени мађионичари не могу да остану на старим триковима, колико год их усавршавали и заодевали у ново рухо. Затварањем мјузикл-холова многи несрећни илузионисти остали су без посла или су, пак, прешли у клубове и кабаре. Овде, где публика посматра из близине, тражи се далеко већа вештина од човека чији је посао да покаже како су руке брже од очију.

Свет је неко време био равнодушан према мађионичарима али је њихов занат доживео нов процват, нарочито у Америци, после успешних свемирских летова и освајања Месеца. Амерички илузиониста Артур Емерсон објашњава то овако: „Почели смо да освајамо свемир па људи траже нешто нестварно. Чим су се маштања обистинила, поново се осетила потреба за тајанственим, а мађионичари су у стању то да пруже!“

МЕТАК МЕЂУ ОЧИ

Учинити да слон полети давно је виђена ствар. Худини је изводио овај трик, а касније и Велики Кармо. Данашња публика тражи тајанствено, али и ново па су зато тренутно најпопуларнији мађионичари на свету Зигфрид и Рој који наступају у Лас Вегасу са врло оригиналном тачком: стварају ни из чега живе лавове и тигрове.

Овај трик има извесне незгодне стране. Недавно је један од дотичних лавова „грицнуо“ Зигфрида за нос а овај је, чим се представа завршила, морао да оде код хирурга на зашивање.

Роберт Харбин, чије место на престолу краља изумитеља трикова још нико

није угрозио, чини немогуће. Он је, на пример, у стању да своју помоћницу „претестерише“ на три дела, па онда средњи део тела потпуно издвоји од осталих!

Држећи се гесла да оно што је врло старо може да прође и као ново, лондонски мађионичар Боби Бернارد извео је у Брајтону, с напудраном периком на глави и у дворској одори, трик Исака Фокса, најпопуларнијег енглеског мађионичара с почетка 17. века.

Трик се састојао у следећем: из шпила карата изабрао је једну, показао је публици, а затим цео шпил бацио у ваздух где су се карте претвориле у 52 голуба. На нози једног лепршала је везана изабрана карта!

Добри мађионичари увек могу скупо да наплате своје представе. Зна се да је Исак Фокс, када је умро, 1731. године, оставио око 10.000 фунти што је за оно време било право богатство.

Но, овај посао може да буде и опасан. За велики новац хватао је Чунг Линг Су куршуме зубима док га један није погодио међу очи на представи у Лондону.

Тајна хватања метка зубима могла се на скупу у Брајтону купити за свега 2 фунте, али није било много заинтересованих. За исту своту овде се могао добити комплетан курс хипнозе, за 3 фунте крзнени зец који не тражи да једе, а за фунту и по на права за бљубање ватре уз коју, судећи по реклами, није потребна и нарочита вештина.

Мађионичарски занат састоји се од свега неколико основних „чуда“. То су левитација (лебдење), претварање једног предмета у други, ишчезавање и поново појављивање.

Па ипак, најплоднији изумитељ трикова на свету Едвин Хупер има на продају 10000 различитих трикова у које није убројано 1000 начина пресецања и поновног спајања конопца и 1400 идеја за прављење голубова ни од чега.

Хупер и његових 14 сарадника раде у фабрици трикова у Девону, у Енглеској, где измишљају преко 300 трикова годишње и израђују одговарајући прибор за њихово извођење.

Мађионичар Артур Емерсон не љути се на новине и часописе који обелодањују трикове. „Тиме само чине услугу мађионичарима“, каже он. „Кад год неко открије тајну, појаве се бољи трикови. Ништа не може да доскочи нашој професији“.

Б. Д.

ИЗ АРХИВА
СКОТЛАНД ЈАРАА

Када се касно поподне, 21. октобра 1949. године, Сидни Тифин, радник са једног пољопривредног добра у Есексу, враћао чамцем кући, угледао је недалеко од обале велики картонски пакет како пливи по води.

Пришао је ближе и с тешком муком извукао га на прамац чамца. Полако је скинуо конопца са велике кутије, натопљене водом и отворио је. Ужасан крик који му се отео одбио се о обалско стење и вратио у троструком одјеку.

Стенли Сети — жртва подмунлог убице

Већ после неколико часова исти пакет налазио се на столу Института за судску медицину у лондонском Скотланд јарду. Инспектор Мек Дугал и патолог Френсис Кемпс посматрали су унакажени људски леш који је лежао пред њима. У ствари, био је то само труп мушкарца, без главе и ногу. На њему се још налазила кошуља црвена од крви.

Леш је пренесен у салу за аутопсију, а Мек Дугал и Кемпс су се повукли у канцеларију, збуњени и забринути.

— Радим овде већ прилично дуго, али нешто слично још нисам видео... — први је проговорио Мек Дугал, уморно прелазећи руком преко лица. — Просто не знам одакле да почнем.

— Сачекајмо резултате — мирно је одговорио Кемпс.

Куцање на вратима прекинуло је разговор. У канцеларију је бануо лекар из одељења за аутопсију и ставио хартију са извештајем на сто.

— Све смо сазнали! И више него што смо очекивали... Имали смо га у картотеци! Био је око три недеље у води, али смо успели да му узмемо отиске! Кожа није била сасвим уништена.

Мек Дугал је читао извештај и климао главом, истовремено слушајући лекара.

— Пази ово — обратио се Кемпсу. — Убијени се звао Стенли Сети, у ствари Султан Сети, турски досеље-

ПРИЗНАЊЕ ВРЕДНО 2000 ФУНТИ

ПО СВЕМУ СУДЕЋИ, ЛЕШ КОЈИ ЈЕ ПРОНАЂЕН У ЈЕДНОМ ПАКЕТУ НА МОРСКОЈ ПУЧИНИ БАЧЕН ЈЕ ИЗ АВИОНА. БИО ЈЕ ТО ПРВИ ТРАГ ЗА ЗБУЊЕНОГ, АЛИ УПОРНОГ ИНСПЕКТОРА МЕК ДУГАЛА.

ник, који је годину дана раније изашао из затвора где је доспео због неке проневере. У последње време бавио се продајом половних аутомобила... Интересанно...

КАО КОД ПИЛОТА

— Смрт је наступила пре него што је бачен у воду, као последица три убода ножем у грудни кош. Ноге и глава су одстрањени одмах по убиству и вероватно су бачени у море у неком другом пакету.

— Има ли неких других повреда осим убода? — упитао је Кемпс.

— Да, то сам баш хтео да кажем. Има неколико фрактура на рукама и ребрима, које нису последице удараца ножем...

— Занимљиво... — промрљао је Кемпс и устао са столице. — Је ли тело још на столу?

Лекар је климнуо главом.

— Поћи ћу с вама да погледам нешто. — Требало би да направимо рендгенске снимке фрактура.

Тих дана Мек Дугал је сазнао доста важних ствари. Сетијева сестра прија-

вила је нестанак брата 4. октобра. Управо тог дана Сети је отишао у банку да уновчи чек на 1000 фунти, у новчаницама од пет фунти. Новац је нестао заједно с њим. Једино што је Мек Дугал успео да сазна у вези са новцем били су бројеви новчаница које је подигао.

Два дана после тога Кемпс је дошао у канцеларију Мек Дугала и показао му снимке преломљених костију Сетијевог тела.

— Постоји једна врло занимљива ствар. Ови преломи ме неодољиво подсећају на оне које сам за време рата виђао код pilota који су са велике висине пали у воду, било због тога што им се падобран није отворио или због нечега другог! Не смем да тврдим, али мислим да је леш бачен у море из неког авиона!

Мек Дугал је истог дана послао своје људе да испитају особље на свим аеродромима у североисточној Енглеској и већ следећег послеподнева добио први извештај са приватног аеродрома Елстри, северно од Лондона. Клушко је почело да се одмотава.

Извесни Доналд Хјум из најмио је 5. октобра спорт-

ски авион, да би одлетео до Саутенда, на обали близу Есекса. Хјум је имао дозволу за пилотирање јер је за време рата био пилот Британског краљевског ваздухопловства. Виљем Дејви који је Хјуму изнајмио авион сетио се да је овај из кола у авион пребацио два велика картонска пакета.

ИЗМИШЉЕНА ПРИЧА

Хјум се није вратио авионом у Елстри, него се таксијем пребацио у Лондон. Одатле је телефонирао у Елстри да пошаљу човека који ће авион из Саутенда вратити на аеродром. Кад је авион стигао у Елстри, службеник са аеродрома Дејви открио је на поду авиона мрље крви!

Изгледало је да је Мек

интелигентно смишљена прича.

Изјавио је да је у Есексу срео тројицу људи, усput их је детаљно описао, који су му дали сто фунти да из авиона баца у море два пакета! На питање шта се налази у пакетима добио је одговор да су унутра матрице које су пре рата служиле за штампање бензинских бонова. Наводно, тројица непознатих нису желела да то било коме падне у руке.

Одмах је претражен Хјумов стан, али никакви докази нису нађени. Међутим, жена која је, с временом на време, спремала његов стан изјавила је да је овај, пре извесног времена, однео тепих на фарбање и позвао људе да му добро очисте паркет!

Тепих је однет у лабораторију и на њему су пажљивим проучавањем пронађени остаци великих мрља.

Убица Доналд Хјум

Дугал на прагу решења, на рочишту када је пронађен таксиста који је возио Хјума. Овај је, поред осталог, рекао да му је човек о којем се распитују платио вођњу новчаницом од пет фунти и показао је. Њен број се слагао са бројевима новчаница које је убијени Сети подигао из банке!

Сутрадан је Доналд Хјум ухапшен и оптужен за убиство Стенлија Сетија. Када је сазнао да полиција већ доста зна о Сетијевом нестанку, испричао је своју причу. Била је то врло

Исто је пронађено и на узорцима паркета. Мек Дугал је, изгледа, имао Хјума у рукама.

НЕШТО НЕОЧЕКИВАНО

Хјум се, међутим, поново налази и мења своју причу и то опет веома промучуно. Признао је да је сазнао шта се налази у пакетима, али тек пошто су му оставили крваве мрље на тепиху! Наводно, није имао храбрости да то јави полицији јер би тиме довео себе у директну везу са убиством и лешом у пакету!

Хјум је изведен на суд и тек на трећем процесу осуђен, али само као саучесник, на 12 година затвора. Није се могло никако доказати да је употребио оружје и убио Сетија.

Због доброг владања после седам година пуштен је из затвора. Тада се догодило нешто неочекивано: знајући да му не може два пута бити суђено за исту ствар, Хјум је једном новинару за 2000 фунти признао да је убио Сетија!

Пошто је добио новац, отпутовао је у Швајцарску. Тамо је после извесног времена покушао да опљачка једну банку и том приликом убио човека. Ухапшен је и осуђен на доживотну робију.

М. Ј.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Сви ђаци правног одељења Велике школе у Београду познавали су готово у душу професора казног права Ахима Чумића. Зато им, ваљда, никада и није било тешко да по његовом држању приликом уласка у учионицу закључе шта их очекује тог часа. Њиховој младалачкој бунтовној природи нарочито се допадало то што је Чумић, бавећи се по ред науке и политиком, свакодневно грмео на намеснике малолетног краља Милана Обреновића и председника владе Радивоја Милојковића.

Али, једног дана марта 1871. професор је сео за катедру намрштенији него икад.

— Ви сте, тако рећи, људи, већ сте на четвртој, последњој години права — обратио се ђацима — па желим нешто да вам саопштим. Ради се о изборима за председника Општине београдске. Одлучио сам да се кандидујем за то место, али не знам како ће намесници то да приме; одавно сам им три у оку! Толико о томе, а сад да пређемо на нову лекцију.

ПРОФЕСОР ЈЕ НАСЕО

Велика школа, претеча Београдског универзитета, налазила се тада у Капетан-Мишином здању у којем је сада Филозофско-историјски факултет. Слушачи нису били ни ученици ни студенти у правом смислу те речи. Називали су се једноставно — ђаци, мада су у питању били већ момци.

Професори и ректор, познати научник Јосиф Панчић, дивна и блага природа који је поваздан седео у свом кабинету и проучавао биљке, од срца су пожелели срећу колеги Ахиму Чумићу када је изабран за председника Општине. То је учинио и његов огорчени политички противник председник владе Радивоје Милојковић.

Пошто није могао у исто време да буде предавач и да обавља нову дужност, Чумић је поднео оставку на место професора. Није ни претпостављао какву то игру игра Милојковић, а овај је био задовољнији него икад. Све се одвијало по плану који је замислио. У

ОБРАЧУН СА УЦЕНОМ ЗАР И ТИ. ЛАЗО!?

ТИМ РЕЧИМА ДОЧЕКАО ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ ЛАЗУ ЛАЗАРЕВИЋА, УЧЕСНИКА ЂАЧКЕ ПОБУНЕ А КАСНИЈЕ ПОЗНАТОГ СРПСКОГ ПРИПОВЕДАЧА, И ЗАПРЕТИО МУ ОДУЗИМАЊЕМ СТИПЕНДИЈЕ. УЧЕНИК ЈЕ, МЕЂУТИМ, БИО УПОРАН.

ствари, не могавши да удаљи ратоборног професора из Велике школе, јер је био исправан радник, допустио му је да победи на изборима уверен да ће га одатле лако најурити. Довољно је било да му подметне неку смицалицу и ето...

Тај последњи чин није требало дуго чекати и Чумић се убрзо опростио од председниковања. Како је професоре постављала влада, није се могао вратити у Велику школу, па се нашао на улици!

Међутим, Чумић је уз помоћ професора Ђоке Пав

ловића, Јошка Бошковића и Милана Кујунџића подстакао ђаке правног одељења на побуну. Младим људима ситим корупције и строгог полицијског режима није требало двапут рећи. Прво су извиждали новог професора, Милојковићевог миљеника, који је ступио на Чумићево место, а онда одбили да га приме на час!

ТРАЖИ СЕ САБОТЕР

Београдском чаршијом је пукла брука каквој се председник владе није надао. Блатњавим сокацима кружила су свакојака говоркања. Милојковић је беснео. Размишљајући како да се извуче из непријатне ситуације, паде му на памет идеја да затвори правно одељење. Чим је освануо сутрашњи дан, министар просвете је објавио наредбу да ђаци који желе да наставе школовање морају поново да се упишу и то у року од три дана! У закључку је стајало да се рок мора поштовати и претња: „Ко то не учини, сматраће се да је напустио Школу...“

Наредба је још више појачала отпор будућих правника. Нико се није уписао, мада многим није било до штрајка и лутања јер су били деца сиромаша, сељана и ситних трговаца из провинције који су од уста одвајали за њихово школовање.

Влада је продужила рок уписа за још три дана настојећи да сломи бар неколико ђака. Надала се да ће њихов пример следити и остали. Најзад, ако се то и не догоди бар ће моћи да објави грађанима како не штрајкују „сви“, већ само шапица „дрзника“. Али авај, саботера нигде!

Сасвим неочекивано, Милојковић се сети двојице ученика побуњеничког одељења: Лазе Лазаревића и Светозара Атанасијевића који су добили државне стипендије за студирање

медицине у иностранству где је требало да оду после завршетка Велике школе, кроз неколико месеци.

ТРИЈУМФ ЋЕЛОВОГ МАЈОРА

Одмах их је позвао к себи. Кад су дошли, обратио се Лазаревићу.

— Зар и ти, Лазо!? — погледао га је строго. — Зато ли вам дадосмо стипендије, да буну дижете, а?! Е, па онда слушајте: ако се до истека новог рока не упишете у Школу од пара и студирања нема ништа, толико да знате! А сад хајд', нећу да вас чујем!..

Лазо Лазаревић, који је касније постао један од најбољих српских приповедача реалиста, покушао је да објасни председнику како он не може и неће да се одваја од другова, али му то није много помогло; Милојковић је био неумољив. Разуме се, упоран је био и Лазо и... изгубио стипендију! На наваљивање другова, уписао се само Светозар Атанасијевић јер је био пуки сирмах.

Истицао је и други рок. Ђаци нису попустили. У последњем тренутку влада се досетила да „бунтовнике“ позове на регрутацију. Ученици су тврдили пред војном комисијом да су по закону ослобођени службе војске, али их је неки мајор Илић тријумфално дочекао речима:

— Ако је тако, онда ми донесите уверење Ректора да сте ђаци!

Побуњеници су се напили у замци; да би добили уверење морали су да се упишу у Школу. Притерани су уза зид: или војска или учионица, немајући куд, приклонили су се школи. То је био крај побуне.

Професор Павловић, Бошковић и Кујунџић су отпуштени, али су одмах нашли другу службу. Једини уписани ученик Светозар Атанасијевић задржао је стипендију и завршио медицину. Постао је један од наших најбољих хирурга. Умро је 1906. године као управник Опште државне болнице у Београду. Чумић се одао политици и у њој касније имао успеха. Једно време био је и министар унутрашњих дела, чак и председник владе. Године 1878. оптужен је за учешће у тополској буни и осуђен на смрт. Казна је преиначена на десет година робије, али је узбрзо пуштен.

Најдебљи крај извукао је Лазо Лазаревић. На заузимање неких угледних људи ипак је, после годину дана, добио стипендију. Штавише, када је завршио медицину и вратио се у земљу, постао је лични лекар и пријатељ тада већ бившег председника владе Радојка Милојковића, истог оног човека због кога није отишао на студије.

М. Тодоровић

ИЗВОРИ МЛАДОСТИ

У прошлости су се после значајних географских открића шириле различите, обично фантастичне, приче о новооткривеним крајевима. Обично су би-

ле везане за богата налазишта злата али нису биле ретке ни приче према којима су се у појединим крајевима налазили извори чудотворне воде. Било је до вољно окупати се у њој једном или два пута на да се и најстаријем човеку врати младост.

Чувени шпански морепловац Хуан Понсе де Леон који је 1493. године пратио Кристофора Колумба на његовом другом путу у Аме-

рику био је опседнут једном оваквом причом; чуо је да се острво на коме се налазе извори младости назива Бабини. Године 1513. организована је велика експедиција на челу са Де Леоном која је кренула на север да открије легендарно острво.

Де Леон и његови другови нису открили Бабини са чудотворним изворима, али су открили до тада непознату обалу обраслу цвећем и воћкама коју су због тога назвали Флорида (flores — цвет).

ФАРМА ПАУКОВА

Све фабрике оптичких апарата у свету познају Ненси Сонцер Хук из Неваде, САД, и њену фарму паукова са које се у свет шаље паучина у великим количинама. На овој необичној фарми под специјалним условима и уз много труда добијају се скупоце не нити. Само због њихове изванредне финоће и не помишљамо на њихову изузетну отпорност. Поједине врсте су, према неким наводима, много чвршће од челичних нити истог промера и надмашују их само ове од специјално обрађеног кварца!

Човек је рано уочио својства овог нежног али чврстог материјала. Неки примитивни народи израђују од паучине рибарске мреже, разне врпце па чак и одећу. Невоља је само у томе што је потребно много времена да би се сакупили довољне количине нити.

Фине, градиране мрежице неопходне у поморским догледима, у справама за гађање,

израђене су већином од паучине са фарме у Невади. Није, наравно, било лако пронаћи врсту која би за то најбоље одговарала. Да би се дошло до ње, проучено је око 2500 врста паукова и најзад су изабране само три. Колекција Ненси Сонцер садржи нити од 0,00005 мм промера, све до „на рочито дебелих“ промера 0,005 мм. Понекад и врло fine нити нису довољно танке, па власница необичне фарме мора да их цепа, што је веома тешко. Свака је, наиме, исплетена као плетеница од по три нити, па се раздвајање врши под микроскопом помоћу специјалних игала.

Само добијање паучине врши се „мужом“ паука, и то женки, јер оне дају нити одређене врсте и јачине, док су мужјаци врло непоуздани па се и не користе у ту сврху. На стражњем делу тела налазе им се жлезде, па се женка причврсти за специјално постоље помоћу неке танке жице. Тада почиње голи-

цање жлездане брадавице фином четкицом од камиље длаке, све док се не изазове лучење нити. Чим се ухвати окрајак нити, он се пажљиво омотава око мајушних металних оквира у облику слова U, а при том се пази да сваки овај буде спиралан и један од другог довољно удаљен да се не би сплели. Метални оквири стављају се затим у специјалне кутије које Ненси доноси свежење до долара, јер паучина је веома скупа: 20 до 100 долара за један метар од квалитета!

Дебљина нити одређује се посебним апаратом који на екрану од платна, подељен на степене, баца њену увећану сенку. Утврђено је да свака женка може да се „музе“ око 25 пута и сваки пут даје 30—40 нити. Рекордер је женка врсте Агапеа са 300 нити по „мужи“.

Живог паукова траје око годину дана, па је посебна брига поснећена подмлатку. Млади су окружени најве-

ћом пажњом због изванредно квалитетних нити. Одрасле женке у јесен снесу 300—400 јајашца, полажу их пажљиво у врећице од паучине. Зими почињу да излазе млади, али се још држе врећице, ваде се и стављају у топле кавезе од fine газе и хране биљним вашима док не поодрасту. Онда прелазе у посебне кавезе и добијају јачу храну, најчешће црвене из брашна.

И поред велике неге од хиљаду паукова пролеће дочека тек педесетак, углавном због међусобног уништавања. Многи угину приликом љуштења кутице, јер не успевају да се ослободе старе. Међутим, велики број угине и за време „муже“ при покушају бекства, када ишчупају задњи реп ножица да би се домогли слободе.

Међу пауковима има и врло велики број огровних, али Ненси Сонцер их је више него размазила својим вештим опхођењем које се и те како исплати.

В. У.

Велики број људи који се, ради очувања физичке кондиције, бави спортом, не престаје да хвали предности које пружају овакве активност.

Колико, у ствари, користе спортови?

Да би дао одговор на ово питање, председник Већа за физичку културу и спорт при Организацији уједињених нација, позвао је седам стручњака из ове области да оцене бројнама од 0 до 3 предности које доносе различите врсте спортова. Оцењивање је подељено у две групе: прва према утицају одређених спортова на физичку кондицију, а друга према утицају на целокупно здравствено стање човека.

Ове оцене, дате за 13 спортова, ване под условом да се особе њима баве најмање 4 пута недељно.

КОЛИКО ВРЕДИ СПОРТ КОЛИКО СЕ БАВИТЕ

ФИЗИЧКА КОНДИЦИЈА

	ТРЧАЊЕ	БИЦИКЛИЗАМ	ПЛИВАЊЕ	КАНУАРИЈА И КОТУРАРИЈА	РИКОМЕТ	СКИЈАЊЕ	КОШАРКА	СКИЈАЊЕ - СПУСТ	ТЕНИС	ГИМАСТИКА	ХОДАЊЕ	ГОЛФ	КУЛАНЈЕ
1. ИЗДРЖЛИВОСТ СРЦА И ОРГАНА ЗА ДИСАЊЕ	24	19	21	18	19	19	19	16	16	10	13	8	5
2. ИЗДРЖЛИВОСТ МИШИЋА	20	18	20	17	18	19	17	18	16	13	14	8	5
3. СНАГА МИШИЋА	17	16	14	15	15	15	15	15	14	16	11	9	5
4. ЕЛАСТИЧНОСТ	9	9	15	13	16	14	13	14	14	19	7	8	7
5. РАВНОТЕЖА	17	18	12	20	17	16	16	21	16	15	8	8	6

ОПШТЕ ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ

	РЕГУЛИСАЊЕ ТЕЖИНЕ	МИШИЋИ	ВАРЕЊЕ	САН
1.	24	20	15	17
2.	14	15	14	11
3.	13	12	13	11
4.	16	15	16	12
5.	148	142	140	140
6.	139	134	134	128
7.	126	102	66	54

КАД ЈЕ РЕЧ О ГОЛФУ ВОДИЛО СЕ РАЧУНА О ТОМЕ ДА ВЕКИНА ИГРАЧА КОРИСТИ КОЛИКА ЗА НОШЕЊЕ ПАЛИЦА И ОПРЕМЕ. ИГРАЧИ КОЈИ НЕ КОРИСТЕ КОЛИКА МОГУ РАЧУНАТИ НА ВИШЕ ВОДОВА.

ЏОРџ ГЕРШВИН

ОСЕЋАЈ ЗА РИТАМ И МЕЛОДИЈУ — Један од најпознатијих америчких музичара, човек који је толико био популаран у своје време и чија музика још и данас живи, рођен је у Бруклину 1898. године у породици руског порекла. Први пут је сео за клавир кад му је било дванаест година. Клавир је, у ствари, био намењен његовом старијем брату Ајри, али Џорџ је показао много веће интересовање за инструмент од свог брата. Имао је редак осећај за ритам и мелодију. У петнаестој години постао је професионални члан оркестра. Једнога дана показао је шефу оркестра ноте своје композиције али му је он одбрусио: „Ти си овде пијаниста, а не композитор!“

ЦЕЗ У КРВИ

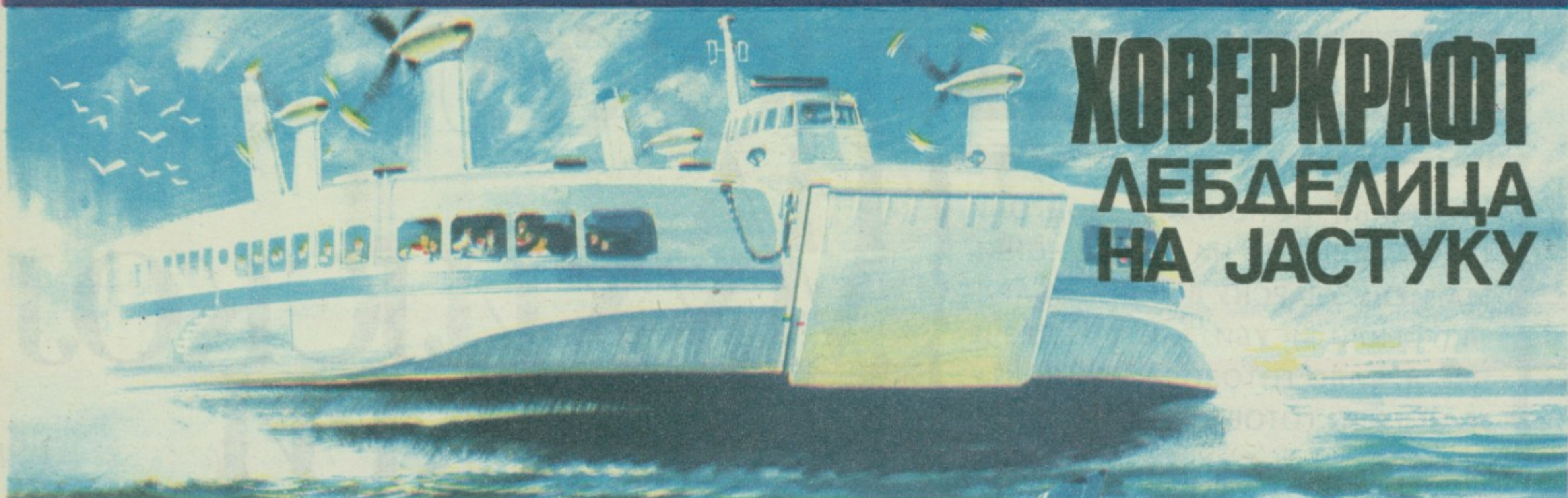
У САРАДЊИ СА БРАТОМ — Џорџ није губио наду. Напустио је оркестар и наставио с компоновањем. Први велики успех постигао је песмом „Лабудић“. Ал Полсон, чувени певач, учинио је овом песмом Гершвиново име познатим у целој Америци. Било је то 1919. године. А онда следе његове чувене музичке комедије: „Госпођо, будите добри“, „На врховима прстију“, „Нека засвира музика“ итд. За све ове мјузикле либрето је написао његов брат Ајре. Гершвин је имао неисцрпну енергију: за кратко време могао је да компонује велик број песама. После једног концерта у граду Вилмингтону заборавио је свеску са око четрдесет песама. И док су сви око њега били узбуђени, он је мирно одговорио да за трен ока може да напише много више.

ПУЛИЦЕРОВА НАГРАДА — Гершвин је желео да компонује и симфонијску музику која би изразила душу младе Америке, тако пуне контраста. У томе га је подржао Пол Вајтман, кога су тада сматрали краљем цеза. За три недеље Џорџ је компоновао „Рапсодију у плавом“, за два клавира и симфонијски оркестар. Ово дело изведено је 1924. године у Њујорку и постигло огроман успех. Четири године касније, у Паризу, створио је чувену симфонијску поему „Американац у Паризу“. Рекао је да га је за ово дело инспирисало клопавање точкова на вагону и чувене трубе париских таксија. Године 1932. добио је Пулицерову награду за музичку комедију „Певам о теби“, сатиру на америчку владу.

О ЖИВОТУ АМЕРИЧКИХ ЦРНАЦА — Цез опера је била музички облик о коме је Гершвин дуго маштао. Године 1933. почео је да пише музику за оперу „Порги и Бес“ с темом — живот америчких Црнаца. Боравио је једно време међу Црнцима Јужне Каролине где је упознао њихов фолклор и вешто га искористио у својој опери. „Летње доба“, мелодија из ове опере, обишла је цео свет. Једна америчка трупа извела је „Порги и Бес“ и у Београду 1954. године. Овај свестрани музичар умро је у тридесет деветој години у Лос Анђелесу. Чувени амерички композитор и диригент Леонард Бернаштајн рекао је за Гершвина: „Њему је цез био у крви“.

ХОВЕРКРАФТ ЛЕБДЕЛИЦА НА ЈАСТУКУ

ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ ХОВЕРКРАФТА

1. Контролна кабина за команданта, радисту, инжењера и навигатора, 2. радар, 3. Стуб за навигацион светла и радио-антену, 4. простор за око 30 аутомобила, 5. мост за улазак и излазак аутомобила, 6. сидро, 7. вентилациони отвор за путничке кабине, 8. растегљиви пластични омотач ваздушног јастука, 9. апарат за удување ваздуха у јастук, 10. седишта за путнике, 11. степенице за улазак путника, 12. салон за путнике, 13. пресек јастука на месту за улазак ваздуха у јастук, 14. филтери за ваздух за просторије ховеркрафта, 15. турбо-мотори за прикупљање ваздуха и покретање пропелера, 16. стуб за задње пропелере, 17. четворокраки пропелер, 18. задња врата за улаз и излаз аутомобила, 19. крила за кормиларење, 20. осовина за покретање предњег пропелера, 21. мост за улазак и излазак возила.

Промисао лебдећег возила патентован је још пре готово сто година. Ипак, ту идеју нико није искористио све до педесетих година овог века када је Енглез сер Кристофер Кокерел добио од државе новац да пројектује и конструише лебделицу, на енглеском „ховеркрафт“.

Кокерелов четворотонски прототип назван СРН 1 приказан је јавности 1959. године. Кретао се

изнад земље или воде максималном брзином од 40 километара на час. Уследиле су године усавањања и 1968. ховеркрафти су се укључили у редован трајектни саобраћај преко канала Ламанша.

Данас на овој линији саобраћа модел СРН 4 (на слици) — директан потомак Кокереловог прототипа — који носи до 254 путника и 30 аутомобила просечном брзином од 60 чвора на час, готово двапут

брже од бродова на истој релацији.

Ховеркрафт почива на такозваном ваздушном јастуку — слоју ваздуха који се испумпава испод надува. Али, овај ваздух одмах би се разишао на све стране да није такозване „кецељице“, продуженог обода који затвара простор испод возила. Обод је савијљив те омогућује ховеркрафту да се креће не само преко воде, већ и преко мочвара и безмало

сваке друге врсте терена.

Модел на слици покрећу четири мотора смештена на крми возила; сваки је повезан са по једним од четири издувника ваздуха и по једним пропелером. Пропелери покрећу возило а њихови краци, дуги 5,80 метара, могу да мењају угао у односу на осовину чиме се, по потреби, ствара већи или мањи потисак. Окренућем стубова који носе правац кретања ховер-

крафта а у томе помажу и два покретна пераја на крменом делу трупа који повећавају моћ маневрисања.

Али, шта се догађа ако мотори изненада откажу или се кецељица оштети па напред пучине нестане ваздушног јастука? Ховеркрафт неће потонути захваљујући пловцима који су му причвршћени на дно.

ВЕЛИКЕ БИТКЕ

УЗ СТРАВИЧНЕ ПОКЛИКЕ МОНГОЛИ СУ СЕ ЗАЛЕТЕЛИ НА БРЗИМ КОЊИМА МЕЊУ УГАРСКУ ВОЈСКУ, ОБАРАЛИ, СЕКЛИ И УБИЈАЛИ. ПРЕДВЕЧЕ СВЕ ЈЕ БИЛО ГОТОВО: НА БОЈИШТУ ЈЕ ОСТАЛО ГОТОВО 56.000 МРТВИХ.

У сумрак 3. јануара 1241. године у утврђени хрватски град Чазму, у Подравини, ујახало је шест људи. Предводио их је гласник хрватско-угарског краља Беле IV (1230—70) витез Радун. Иако промрзли, прошли су кроз град гордо уздигнуте главе као да су тек узјахали. Упутили су се право у дворца краљевског брата војводе Коломана који је у Чазми управљао Хрватском, тада саставним делом Угарске.

Радун је у неколико речи објаснио војводи да стиже из Будима са писмом краља Беле, а онда из недара извадио хартију смотану у ролну и запечаћену.

Коломан се примакао једној од свећа које су гореле у просторији и при слабој светлости почео да чита.

— Татари надиру! Краљ ме позива у помоћ! — рекао је присутнима.

ОСТАВЉЕН НА ЦЕДИЛУ

Почетком 13. века о Монголима, или Татарима, већ се чуло у Угарској. Пошто су покорили велики део Азије, та многобројна номадска племена уједињена под Џингис-каном Темучином провалила су у Европу. Његов унук сурови Бату-кан наставио је ова освајања. У свом походу Монголи су прво збрисали руске кнежевине, прегазили Пољску и спалили Краков а онда се преко Карпата спустили у Угарску, сејући страх око Дунава.

Угарска у то време није имала стајаћу војску. У случају рата сваки племић доводио је одређени број војника, углавном кметова са свог поседа. Бела се припремао за одлучујућу битку са Монголима, али га је већина претрашених племића оставила на цедилу. Скрхан, окренуо се брату Коломану и Хрватима. Хитно је послао витеза Радуну у Чазму по помоћ.

Војвода није оклевао. Заједно са хрватским великашима успео је да прикупи неколико десетина хиљада војника. Под Белину команду се ставило и нешто Словака. Немаца и Италијана па се, најзад, број његове војске попео на око 65.000. Средином марта 1241. она је кренула у сусрет Монголима. Ваљала се преко Угарске у дугачкој, вијугавој колони.

Бела је наишао на Монголе на Мухијској пустири. Ову невелику равницу пресеца река Шајо која се нешто ниже одатле улива у Тису. Угарска војска се улогорила на десној, а Монголи на левој обали реке. Већ тада они су стекли предност јер је испред њих била равница на којој су се одлично сналазили док се Бела утаборио на скученом простору, а логор оградио колима и ужадима и на тај начин спутао маневрисање и покретљивост својих војника.

ИЗЕНАДИЋЕМО ИХ!

Гледајући угарски логор са једног брежуљка уочи битке, Бату-кан је

ПОКОЉ НА МУХИЈСКОЈ ПУСТАРИ

задовољно промрсио:

— Ови су моји!

Пала је пролетња ноћ. Дувао је и хладан ветар. У Белином логору нико није страховао за исход сутрашње битке. Оволикој угарској сили тешко да је ко могао да одоли, самоуверено су тврдили војници препустивши се токајском вину. До дубоко у ноћ седели су око запаљених ватри. Страже су ускоро довеле у логор неког Руса који је пребеглао од Монгола. Бела је одбио да га види али вој-

тирали онако збијене на уском простору моста. У овом кратком али љутим окршају смрт је нашло више од неколико стотина Монгола. Остали су се повукли.

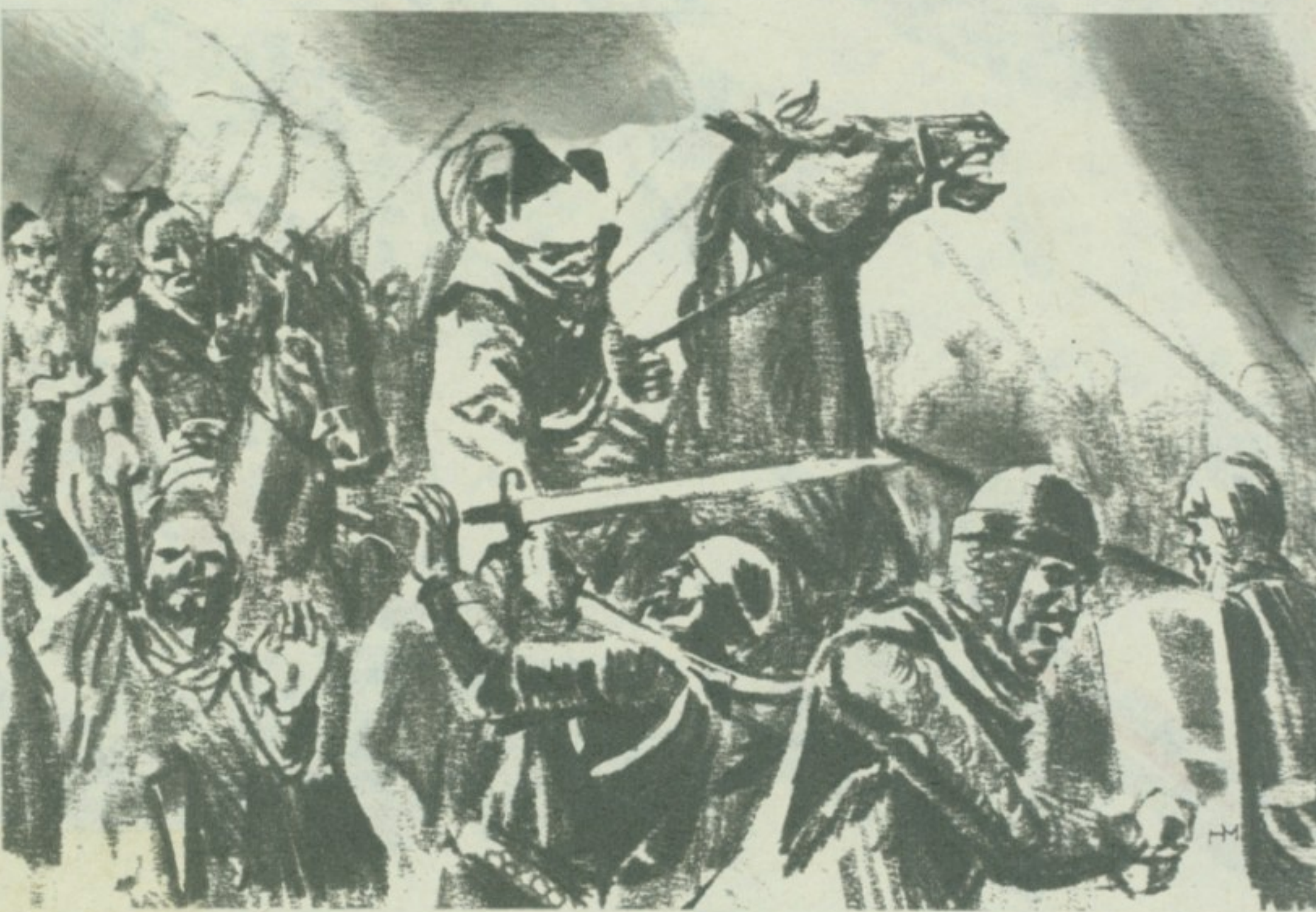
СУРОВА ОСВЕТА

Хрвати су се вратили у логор. И тада су начини-

мешало се у живо клупко. Пустаром су се проламали крици, узвици и запомагања.

Бела је храбро крчио пут, исто тако и Коломан. Нарочито жилав отпор пружали су Хрвати. Ипак, угарска војска је затечена неспремна и ту није било помоћи.

Предвече је све било готово. На бојишту је лежало 56.000 мртвих Белиних војника, највише Хрвата. Краљ се спасао бекством. Тешко рањеног Коломана преживели Хрва-

вода Коломан није. Остао је као скамењен када му је Рус рекао да ће Монголи напасти у току ноћи, и то преко моста на реци. Позвао је хрватске великаше у свој шатор и предложио им да се њихове чете што неопаженије извуку из логора и сакрију код моста.

— Ако дигнемо узбуну настаће неред! Овако ћемо изненадити Монголе уместо да они изненаде нас! — објаснио је војвода.

Одбегли руски војник није лагао: Монголи су око поноћи тихо ступили на мост. Бат њихових непоткованих коња није се чуо од шума ветра. Али, Хрвати им нису дозволили ни да ступе на тле. Дочекали су их тако жестоко да су их просто са-

ли судбоносну грешку: расположени због успеха поскидали су са себе тешке оклопе, одложили оружје, раскомотили се и придружили осталим војницима у пићу и весељу, а ускоро су сви заспали. Код моста је остала само стража. Нико у угарској војсци па чак ни Коломан, није веровао да ће се непријатељ усудити да поновно нападне те ноћи. Али, у само свитање Монголи су нагннули преко моста. Неколико хиљада војника упало је у Белин логор. Јуришајући на брзим коњима и уз стравичне поклице, обарали су све пред собом, избацивали стреле, секли и убијали.

Преко шездесет хиљада угарских војника и неколико хиљада Монгола из-

ти успели су да извуку са бојишта и после много дана пешачења донесу у Чазму. Ране није могао да зацели: умро је октобра исте године и сахрањен у цркви чазманских доминиканаца.

Монголски вођа Бату-кан дознао је од заробљених Угара да му је војвода Коломан приредио онај крвави дочек на мосту. Чим је почетком следеће године са својим хордама прешао залеђену Драву, упао је у Чазму и потражио Коломана. Када је сазнао да је умро, наредио је да му раскопају гроб. Војводин леш је извађен и раскомадан. Била је то Бату-канова освета. Сурова као што је био и он сам.

М. Т.

ЧУДАН ПОЗДРАВ

Припадници афричког племена Масаи, својевремено најбогатији узгајивач стоке у Африци, поздрављали су се врло необично. Чак и обичан поздрав при сусрету гласи: „Надам се да ти је стока добро“.

85

ПОСЛЕ 1700 година постојања, античке олимпијске игре укинуо је 394. године римски цар Теодосије I Велики. Олимпију су затим опљачкала, запалила и разорила варварска племена.

86

ЗА ВРЕМЕ маратонске трке на Олимпијади у Сент Луису 1904. године, амерички тркач Фред Лорс поступио је нечасно: један део стазе превалио је аутомобилом и први утрчао на стадион. Међутим, када се сазнало за превару, буран аплауз заменили су још јачи звиждуци.

87

НА ОЛИМПИЈСКИМ играма 1908. године у Лондону догодила се једна од највећих драма у историји овог такмичења: на стадион, циљ маратонске трке, први је утрчао Италијан Дорандо Пијетри, али потпуно исцрпљен. Падао је неколико пута и зато што су му помогли да устане, био је дисквалификован а за победника је проглашен Џони Хејс (САД). Пијетру је за утеху додељен специјалан златан пехар.

88

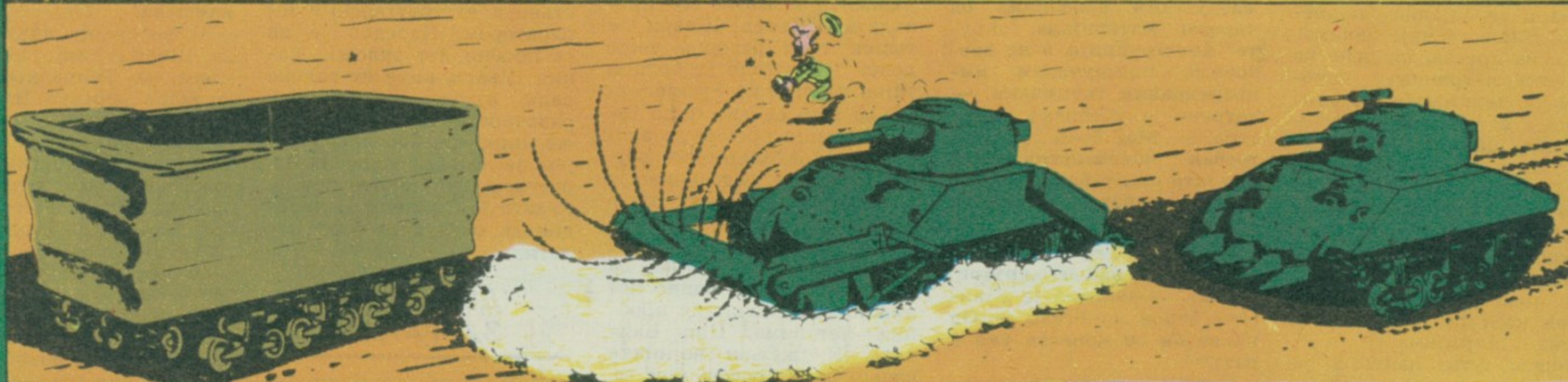
НА ОЛИМПИЈАДИ 1948. у Лондону, четири златне медаље (на 100, 200, 4x100 м, и на 80 м с препонама) освојила је Холанђанка Фани Бланкерс-Кун, мајка двоје деце.

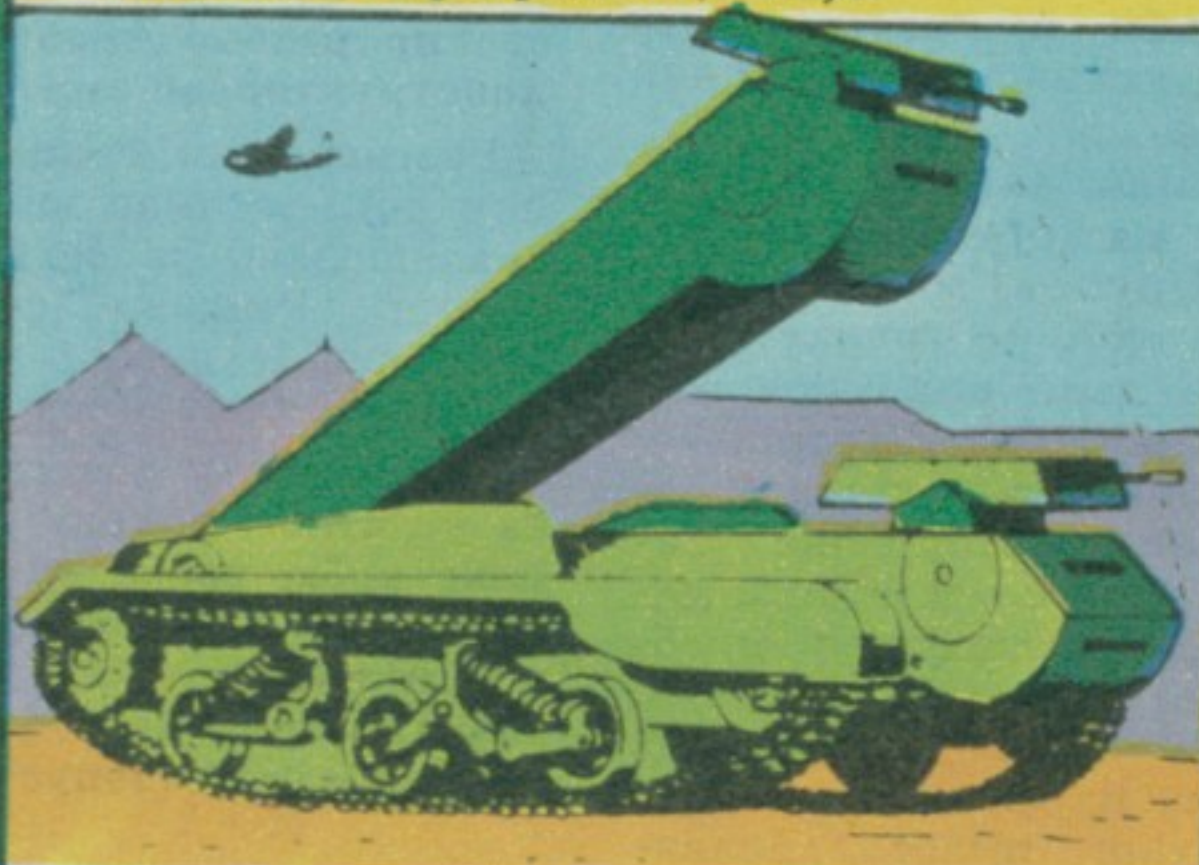
Слобода се брани и оружјем... 50

Приликом десанта на Нормандију савезници убацују специјално пројектована средства погодна за те услове борбе. Ту спадају тенкови-амфибије са „сукњом“ која је испуњена ваздухом омогућавала кретање по води, затим тенкови са противминским маљевима, или тенкови снабдевени рапицама за пробијање противтенковских бариера које су у Нормандији представљале велик проблем.

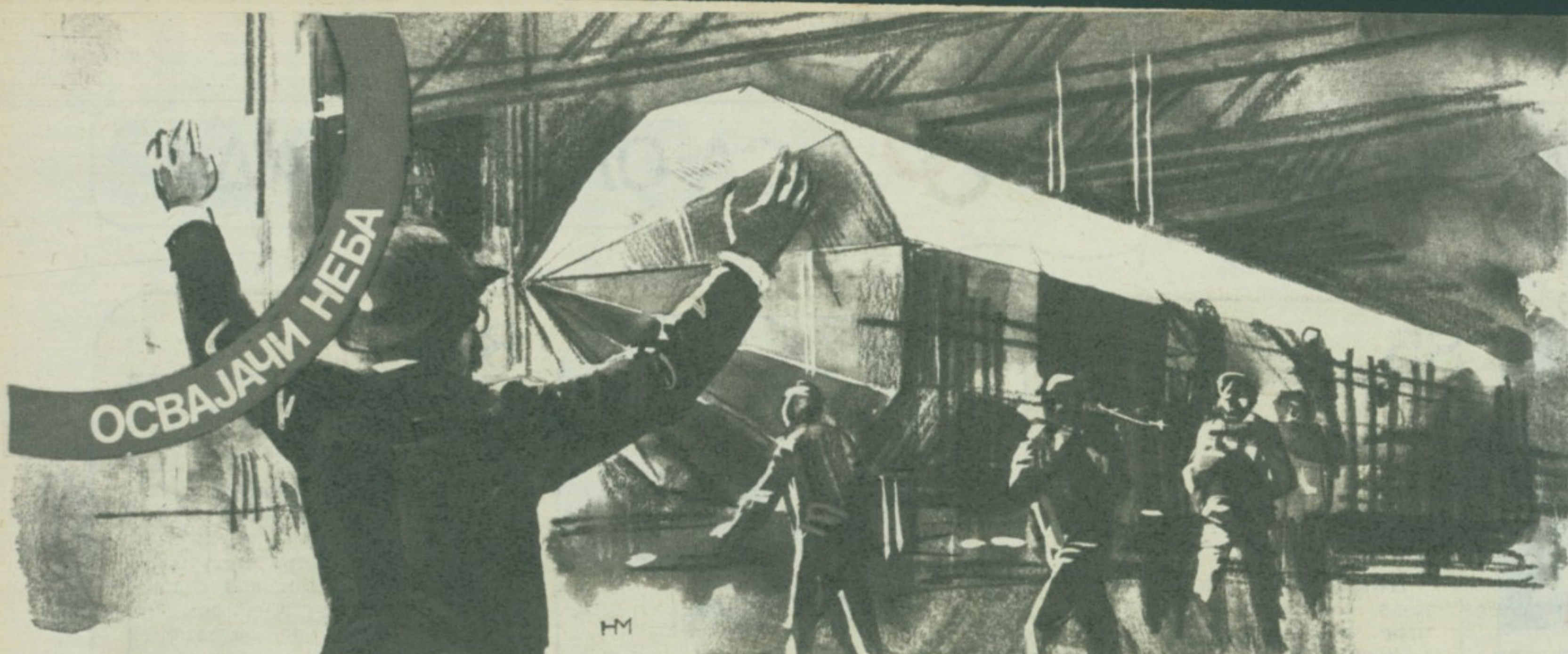
вима, или тенкови снабдевени рапицама за пробијање противтенковских бариера које су у Нормандији представљале велик проблем.

Било је и „ружних пачића“ који су се од почетка показали неупотребљивим као што је био транспортер са гусеницама и дизалицом на чијем се врху налазила оклопена купола са митраљезом. Био је предвиђен за подршку пешадији. Слично је прошло и оклопно возило „Валентина“ снабдевано ракетама помоћу којих је, по замисли пројектанта, требало да се креће у скоковима. Међутим, возило се уместо да скакуће, превртало на леђа.

Међу необичне пројекте спада и овај цип-жироксеп, предвиђен да буде тегљен авионом као једрилица. Међутим, направљен је само прототип ове летелице.

Дрварски трговац решио је да сагради ваздушни брод, али није имао среће. Његово дело довршио је гроф Цепелин и због тога имао и непријатних тренутака.

Прометеј из хрватских шума

Историја великим словима бележи само оног који је у часу друштвене нужности исковао последњу карикатуру у ланцу идеја и експеримената. У запању оставља оне који су утицали путеве проналасцима, који су створили предуслове за велика дела.

Један од тих готово заборављених бораца за прогрес био је претеча грофа Цепелина, дрварски трговац из околине Загреб Давид Шварц.

До своје четрдесете године Давид Шварц је умешно водио трговачке послове, наређивао како да се сече његова шума, надгледао ко је се дрво шаље за извоз, одређивао које треба продати на домаћем тржишту. Занимао се, само да би унапредило своје шумско газдинство и пилану, помало и техником. Усавршио је гатер за пиљење дрвета.

Почетком 1891. Давид Шварц се одједном променио. Више га није занимала сеча дрвета, ни цене на европском тржишту. Опколио се техничким часописима и математичким уџбеницима. Данима није излазио из своје собе. Одлучио је, данас се не зна шта га је на то подстакло, да сагради ваздушни брод. Ваздухоплов од метала, чврст, стабилан и отпоран, какав још нико није направио. Брод који ће одолети кишама и ветровима.

Једног јутра напустио је дом, жену и троје деце.

„Није ме обузела закасне ла скиталачка жеља. Идем да тражим материјал за ваздушни брод!“ — написао је.

ЗАНЕСЕНИ ШАРЛАТАН

Давид Шварц је сазнао да постоји метал који ће му омогућити да сагради свој брод, лак метал довољно чврст и отпоран — алуминијум. Хтео је да га што боље упозна, да склопи с њим пријатељство. Зато је из хрватских шума отишао као обичан радник у једну немачку фабрику алуминијума.

Не зна се колико је вре-

мена Шварц радио у фабрици алуминијума. Зна се само да се после рада завлачио у један скромни собићак и сатима и сатима нешто цртао, рачунао, прерачунавао. После извесног времена је у једној изнајмљеној шупи експериментисао с алуминијумом: секао га, лемио, растезао, сабијао, оптерећивао металне нити теретима.

Кад је у дебелој фасцикли имао готов пројект ваздушног брода и опис технолошког поступка за његову израду, одахнуо је и уверио се да је остао без паре.

Бивши дрварски трговац постао је занесењак и, као сви људи тог кова, велики оптимиста. Успео је да допре до аустроугарског министра војске, надменог барона Фон Киргсхамера. Раширио је пред њим своје планове и прорачуне.

— Будућност припада ваздушним бродовима од чврстог материјала, „круте“ конструкције, а не бродовима пресвученим импрегнираним тканинама! — ватрено је убеђивао министра. — Мој брод је потребан човечанству баш као што су му биле потребне Ватове парне машине и Папенов лонац!

— Какав је стратешки значај тог вашег „крутог“ брода? — запитао је с висине барон министар. — Од какве би он користи био у рату?

Бивши шумарски трговац на то није умео да одговори. Политика и ратна стратегија нису га занимале.

— Знам само да ће мој брод летети преко континента и океана! — рекао је.

Министар војске га је отпустио с нескривеном иронијом:

— Јавите ми кад буде полетео, хер Шварц! Желим вам успех!

Кад је разочарани Шварц са собом затворио тешка изрезбарена врата Фон Киргсхамер је прогунђао.

— Занесени шарлатан! Такви су сви ти Хрвати!

Оно за шта је барон Фон Киргсхамер био кратко-вид запело је за око рус-

ким стратезима. Давид Шварц је добио позив да дође у Петроград.

Није се уопште питао који су разлози навели руског цара да га позове. Он је једино хтео да види свој брод у ваздуху. У Аустрији, Русији или на крају света, свеједно!

ОД ПЕТРОГРАДА ДО БЕРЛИНА

Две године градио је Шварц у Русији своју ваздушну лађу. Први пробни летови били су успешни. Конструктор је веровао да ће, после још неколико ситних модификација, његово ваздушно чедо кренути на далеку пут.

Занесењак из хрватских шума ни у царској Русији није имао среће. Један гардијски официр с којим се спријатељио, обавестио га је да ће га тајна полиција ухапсити и отети му проналазак. Давид Шварц је тешка срца разорио своје дело: уништило је брод и тајно побегао из Русије.

Као што се две и по године раније пробио до аустроугарског министра војске, тако се сад нашао у раскошном кабинету пруског министра рата. Објаснио му је зашто је побегао из Русије и убедио га да је његов брод успешно положио прве испите у пробним летовима. Цар Вилхелм II, жељан војничке славе, заинтересовао се за проналазак који ће моћи да се искористи у рату. На Темпелхофер пољу саграђен је велики хангар за из-

градњу Шварцовог ваздушног брода.

Два моћна човека помогла су Давиду Шварцу. Први је био угледни конструктор Барч фон Зигсфелд који је имао јаког утицаја у генералштабу, а други Карл Берг, фабрикант алуминијума из Вестфалије, који је у будућим ваздушним бродовима чврсте конструкције видео размах своје фабрике. Берг је отворио кесу. Упорни истраживач више није имао финансијских брига.

Шварцов ваздушни брод, налик педесет метара дугој зашиљеној оловци од танког алуминијума, с гон долом и „дајмлер“ мотором од 5 коњских снага, био је у другој половини 1896. спреман за пробни лет.

Конструктор опет није имао среће. Цар који је хтео да присуствује великом догађају, није могао да дође на Темпелхоф, јер је у Шлезији морао да се састане с аустроугарским императором. Наредио је да се пробни лет одложи. Давид Шварц коме су године рада, лутања, оскудице и разочарања нагризле здравље, није дочекао дан о којем је сањао. Умро је 13. јануара 1897. године пре него што је Вилхелм II наредио да ваздушни брод полети.

ДВОБОЈ ЈЕ ЗАБРАЊЕН

Фабрикант алуминијума Берг и конструктор Барч фон Зигсфелд наговорили су Шварцову удовицу да настави мужевљево дело. Берг је с њом склопио уговор о наставку радова на изградњи и продаји алуминијумских ваздушних бродова.

Удовица није била боље среће од преминулог мужа. Пруско министарство војске које је годину дана раније дало врло повољно мишљење о Шварцовом ваздухоплову одједном је променило мишљење. Забранило је свим војним лицима да присуствују пробном лету!

Карл Берг и удовица Шварц најмили су тада приватног пилота, бравача,

Јагалса који је додуше већ радио на изградњи ваздушних бродова, али још ни на једном није полетео. За време пробног лета Јагалс је неспретно управљао бродом, али се он ипак уздигао. Захваљујући Јагалсовој неумешности у једном тренутку спали су са лежишта трансмисиони каишеви који су повезивали мотор с четири пропелера. Ваздушна лађ постала је, као обичан балон, играчка ветра. Јагалс се уплашио и испустио гас из брода брже него што је смео. Брод се сувише нагло спустио, ударио о земљу и разбио.

Међу посматрачима удеса био је и гроф Фердинанд фон Цепелин. Он је био свестан да је дрварски трговац из Хрватске био велики проналазач и упоран радник. Било му је јасно да је пробни лет успео, да се незгода десила само због отказа трансмисионих каишева.

За ваздушну лађу Давида Шварца није се после удеса на Темпелхофу нико више занимао. Нико сем грофа Цепелина.

Гроф Цепелин је саградио један за другим неколико „крутих“ ваздушних бродова. Тридесетог септембра 1907. један од њих, „ЛЗ-3“, летео је пуних осам часова на висини од 900 метара.

Један други исто тако познати конструктор, мајор Ханс Грос, рекао је тада на једном предавању:

— Гроф Цепелин није урадио ништа више сем што је копирао „круту“ конструкцију Давида Шварца чији се алуминијумски ваздушни брод несрећно разбио после конструкторске смрти!

Разгневени гроф Цепелин који је имао чин генерала позвао је мајора на двобој. Умешао се цар. Забрањено је двобој уз промућуно образложење:

— Пошто су оба господина у ратном походу за освајање неба, треба да се понашају као официри пред непријатељем. Као што је познато пред непријатељем су двобоји недопустиви!

А. Р.

СПАСОНОСНА СМРТНОСТ

Експерти су израчунали да у свету има готово два пута више пацова од људи. Способност репродукције ових глодара заиста је зачуђујућа. Свака женка коти 4 пута годишње по 9 младих који постижу зрелост већ после 90 дана. Теоријски, пар пацова може за две године да створи породицу од 49.000 чланова. На срећу, смртност ових животиња је ско 90 одсто.

ЗЛОЧИН ДОКТОРА МОРТОНА

ПРВА ОПЕРАЦИЈА СЛЕПОГ ЦРЕВА ИЗВРШЕНА ЈЕ У ПРЉАВОЈ КУХИЊИ, ДОК СУ ЛЕКАРИ ПРЕТИЛИ ТУЖБАМА, НЕУПУЋЕНИ СВЕТ ЛИНЧОВАЊЕМ А ПОЛИЦИЈА ХАПШЕЊЕМ.

На вратима Бакин-гемске палате у Лондону 23. јуна 1903. године, три дана пре крунисања Едварда VII (1841-1910) био је истакнут кратак билтен краљевих лекара. Писало је да Његово величанство већ петнаест дана болује од гнојне упале слепог црева и да се крунисање одлаже због предстојеће хируршке интервенције. У једном од најважнијих медицинских центара Европе догодило се, ето, да један човек две недеље трпи највеће муке пре него што је одлучено да се изврши операција. Над краљевим здрављем бдео је гласовити лекар Листер коме је, свакако, било познато да су се амерички хирурзи још пре петнаест година у таквим случајевима без двоумљења одлучивали за — хируршки нож, пре свега захваљујући познатом „злочину доктора Мортон“

СПРЕЧИТИ ПУСТОЛОВИНУ!

Вомас Џорџ Мортон, чувени хирург из Филаделфије, патио је, и поред свих професионалних успеха, од болног сећања на смрт једне девојке која је умрла од запаљења слепог црева јер је знао да се то могло избећи. Чак је и велики француски државник Леон Гамбета (1838-1882) умро у болној агонији у присуству десеторице најбољих хирурга који нису ни помишљали да се послуже хируршким ножем и тако га спасу. Оболели стомак био је још тада за многе лекаре „светиња“ у коју нису смели да дирну.

Доктор Мортон, начитан, добро информисан, и више од свега способан, знао је и за тај случај и сећао га се једне вечери кад је у својој кочици јурио младом сиромашном Пољаку Карлу Матурки. Болесник је лежао у жестоким боловима у својој скромној кући на периферији града. Мортон га је позвао два лекара ради консултовања и он је одмах предложио, као једино решење, операцију, али ови су то енергично одбили као свесно убиство.

— Зар ово чекање није убиство? — упитао је љутито Мортон и отишао. Читаве ноћи кајао се због своје попустљивости и следећег дана вратио се у кућу Матурке. Присутни доктор Вудбари био је још одлучнији.

— Саопштићу болесниковој мајци вашу намеру и њене смртносне последице. Упозоравам вас — рекао му је дрско.

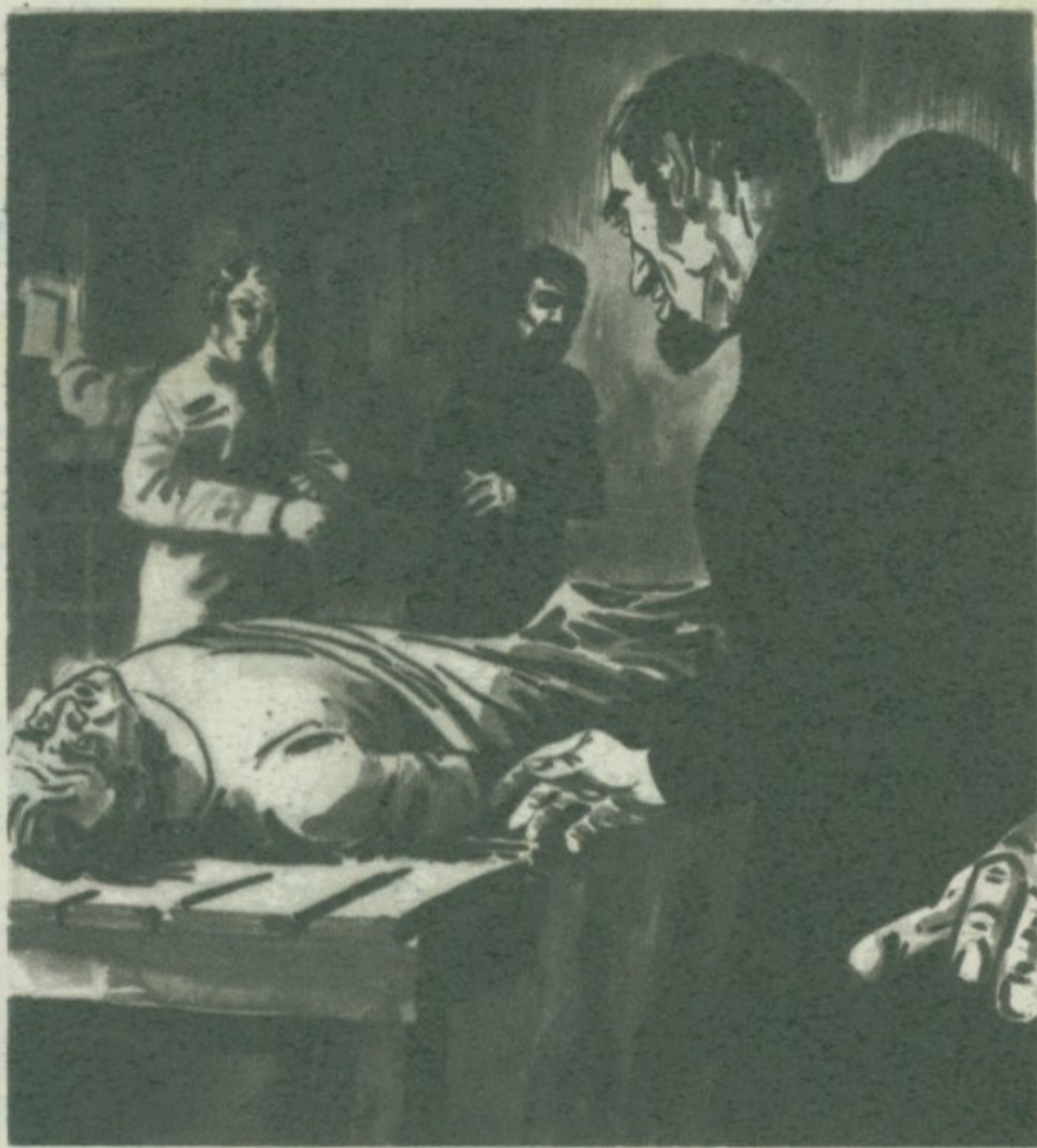
Не обазирјући се на претње колега, Мортон је позвао свог асистента и у малој, прљавој ку-

када је доктор Мортон проживљавао можда најтеже часове свога живота. Најзад је пронашао слепо црево: натечено од гноја, поцрвенело од упале, прсло. У том комедићу црева био је, дакле, једини узрок болести и требало га је одстранити.

Подвезао га је свилом на два места, пресекао и бацио. Пажљиво је укло-нио гној малом гуменом пумпом, ставио специјалну цевчицу да би гној и даље отицао, а потом све зашио. Радио је брзо и на време.

Само неколико тренутака касније са плафона кухиње одвалио се велики комад влажног, прљавог малтера који је пао тамо где је лежао болесник. Срећом Матурка је већ био у кревету.

Док је Мортон опери-

хињи почела је тога дана, 27. априла 1887, права драма, али и једно од великих поглавља хирургије.

У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ

Познати лекар је одлучно и, на изглед, хладно направио рез на стомаку младог Матурке и испод слојева мишића потражио марамицу. Иза тог првог реза прокључао је гној који је испуњавао трбушну шупљину. У поплави гноја брижљиво је тражио слепо црево. И поред наркозе етером болесник је запомагао, а пред кухињским вратима чуо се плач његове мајке и многих укућана. Били су то тренуци

сао, доктори Вудбари и Вилсон договарали су се о подношењу пријаве и тужбе против њега. И неупућени свет који се окупио око болесникове куће почео је да протестује и прети линчовањем ако сиромашни Матурка умре. Вест о нечувеној и безумној одлуци доктора Мортон пропала се за час градом, па су се на лицу места нашао и два полицајца. Лупајући шакама о врата, они су га „у име закона“ позивали да одмах отвори и престане клати младог човека.

Доктор је међутим, радио и даље одговарајући им да причекају још само мало док заврши посао. Матурка је био спасен а медицина је пошла корак напред.

В. У.

НЕСВРСТАНИ СВЕТ

МАЛИ

ЖИТНИЦА ЗАПАДНЕ АФРИКЕ

Република Мали је највећа држава у западној Африци, са површином од 1.294.000 квадратних километара. Иако је готово пет пута већа од Југославије, у њој живи само око 5 милиона становника. Име је добила по истоименој највећој империји која је постојала у западној Африци у 14. веку и обухватала територију ове државе.

Од 1875. године Французи почињу да освајају територију ове земље, али народ не жели мирно да прихвати окупацију, долази до честих побуна за поновно ослобођење, које су крваво угушиване. Тек после другог светског рата почиње организована борба радника против ниских зарада, принудног рада, а штрајкови су све чешћи.

Француске колоније, међу којима и Мали, добиле су 1957. године аутономију, али ова држава и даље остаје у Француској заједници. Годину дана касније ствара федерацију са Сенегалом која је кратко трајала, јер Француској није одговарала јака државна организација на територији њених бивших колонија. Федерација се распала у августу 1960. године, а Мали је прогласио независност ме сец дана касније, 22. септембра.

У тренутку стицања независности, у овој земљи било је писмено само 5 одсто становништва, постојале су свега три болнице, а готово да није било железничког и друмског саобраћаја. Одмах по

сле проглашења независности, Мали се одлучује за социјалистички развој, синдикат представља значајну друштвено-политичку организацију, као и национални савез малијских радника, омладинска организација и савез малијских жена.

У унутрашњости земље, у сувим крајевима, гаји се просо, памук, дуван, кукуруз, уљана палма, а око река пиринач, па Мали представља житницу западне Африке. Сточарство је веома развијено, највише се гаје говеда, овце, козе, свиње, камиле... Ова држава постала је највећи извозник меса у том делу афричког континента. Међутим, индустрија је слабо развијена.

У свим нижим и средњим школама: техничким, медицинским, пољопривредним, педагошким... на става се одржава на народном језику, а многи студенти одлазе на школовање и усавршавање у иностранство.

Мали се одмах определио за политику независности за блокове и учествовао на свим конференцијама несврстаних. Осим тога, увек се залагао за унапређење сарадње међу несврстаним земљама, јер је то најбољи начин да очува своју самосталност и обезбеди остварење националних тежњи. У многим организацијама које постоје на овом континенту бори се за јединство афричких земаља и њихову политичку и економску самосталност.

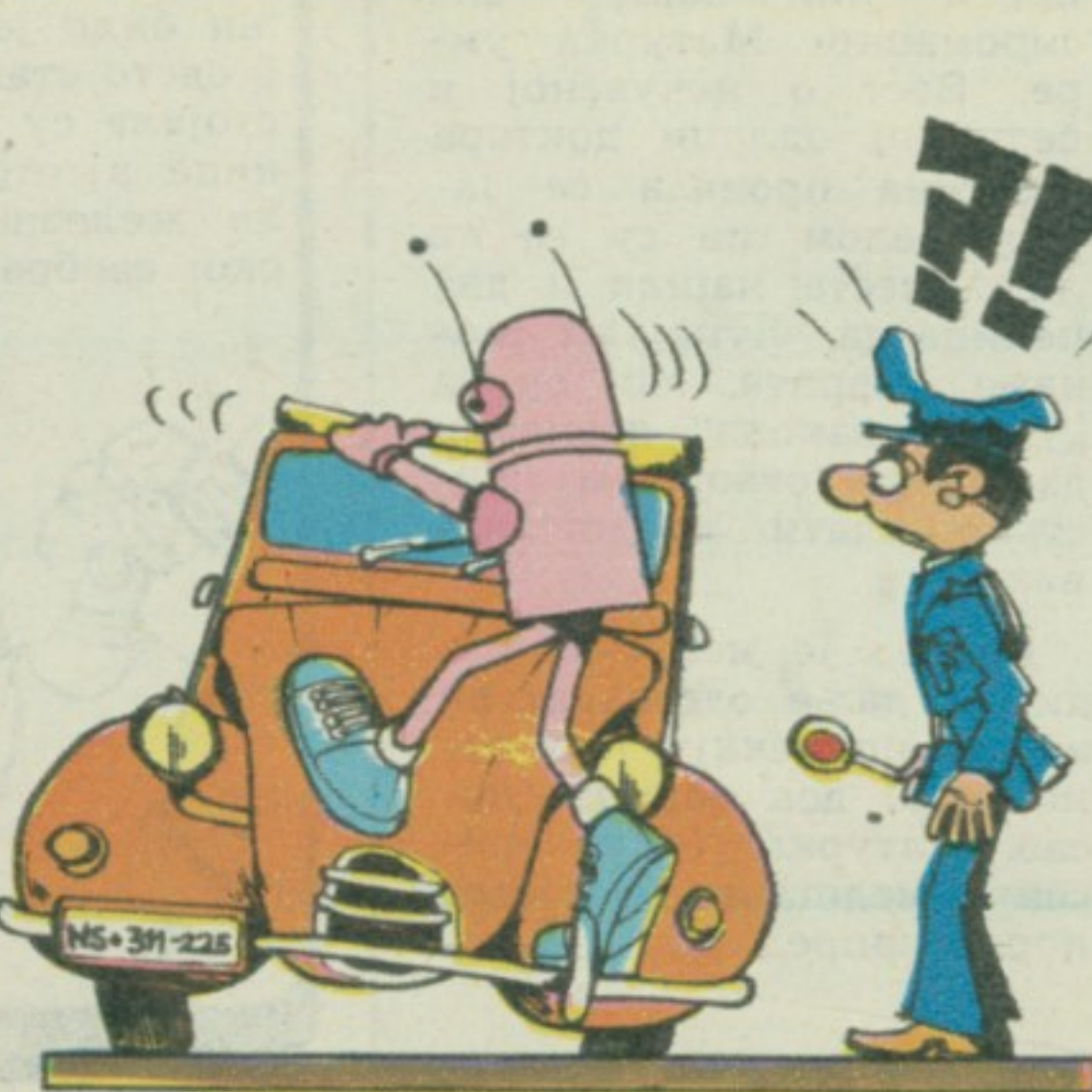

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

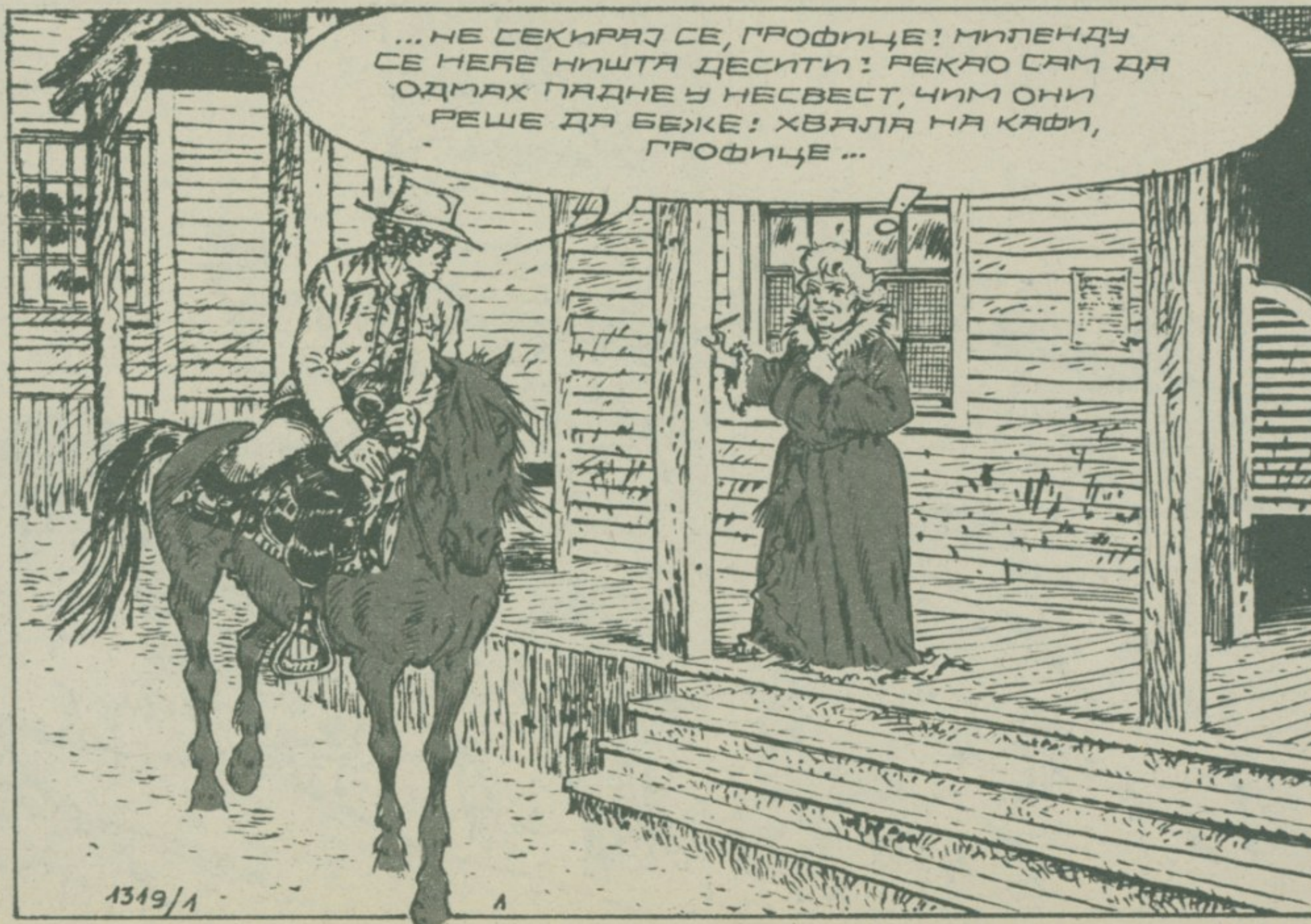

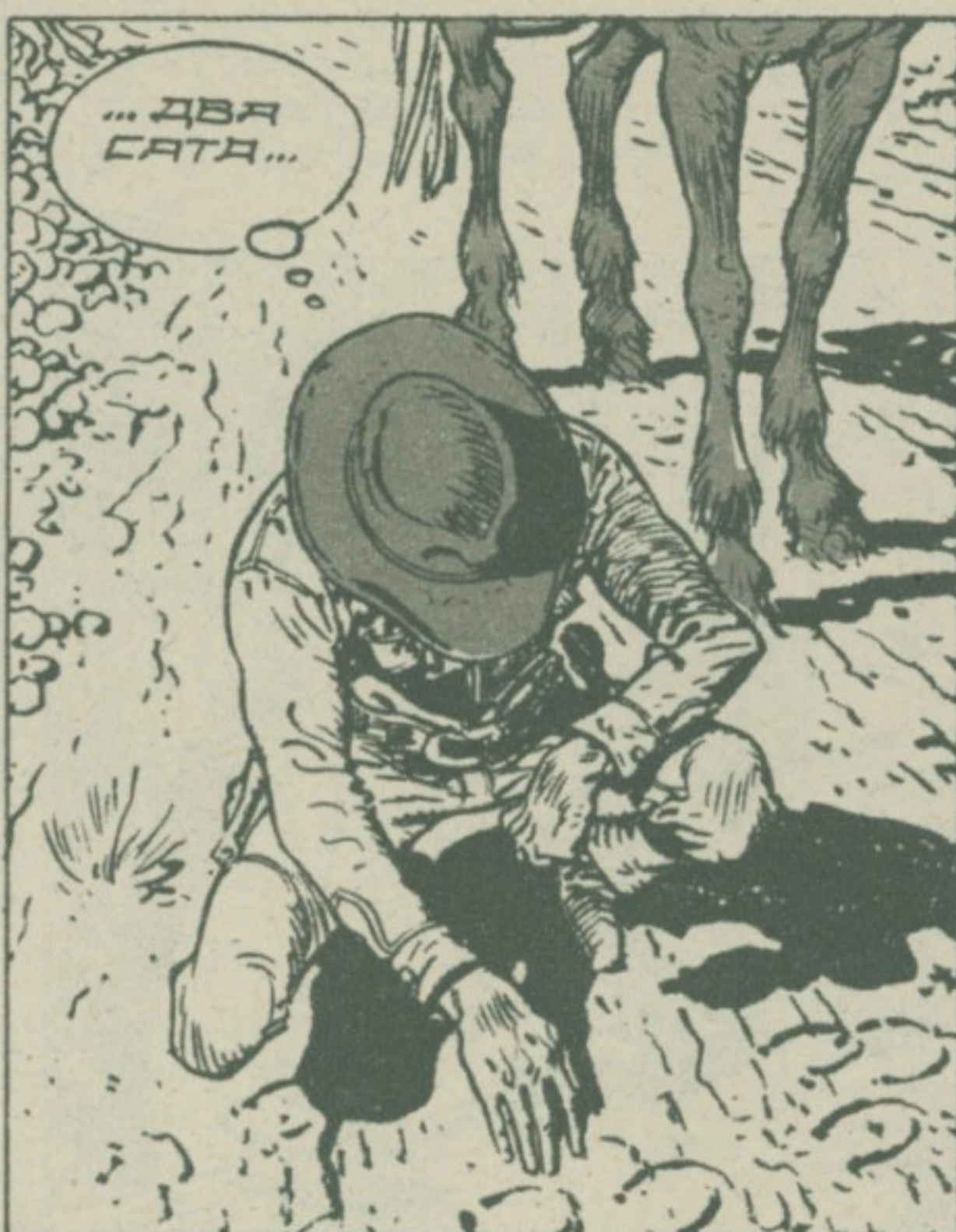
ШРАФКО

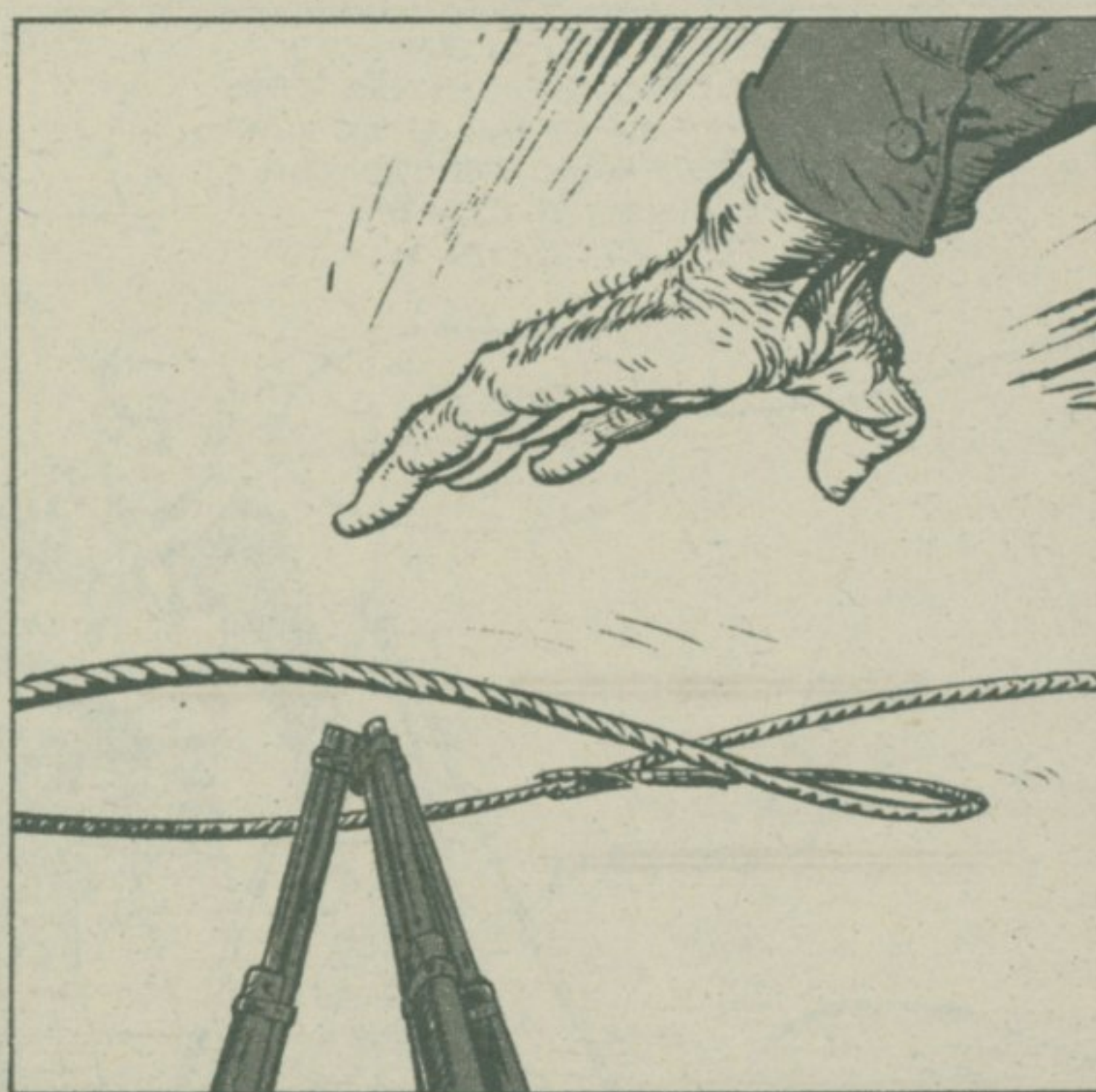

КОМАНЧА: ОДМЕТНИЦИ

II
ДЕО

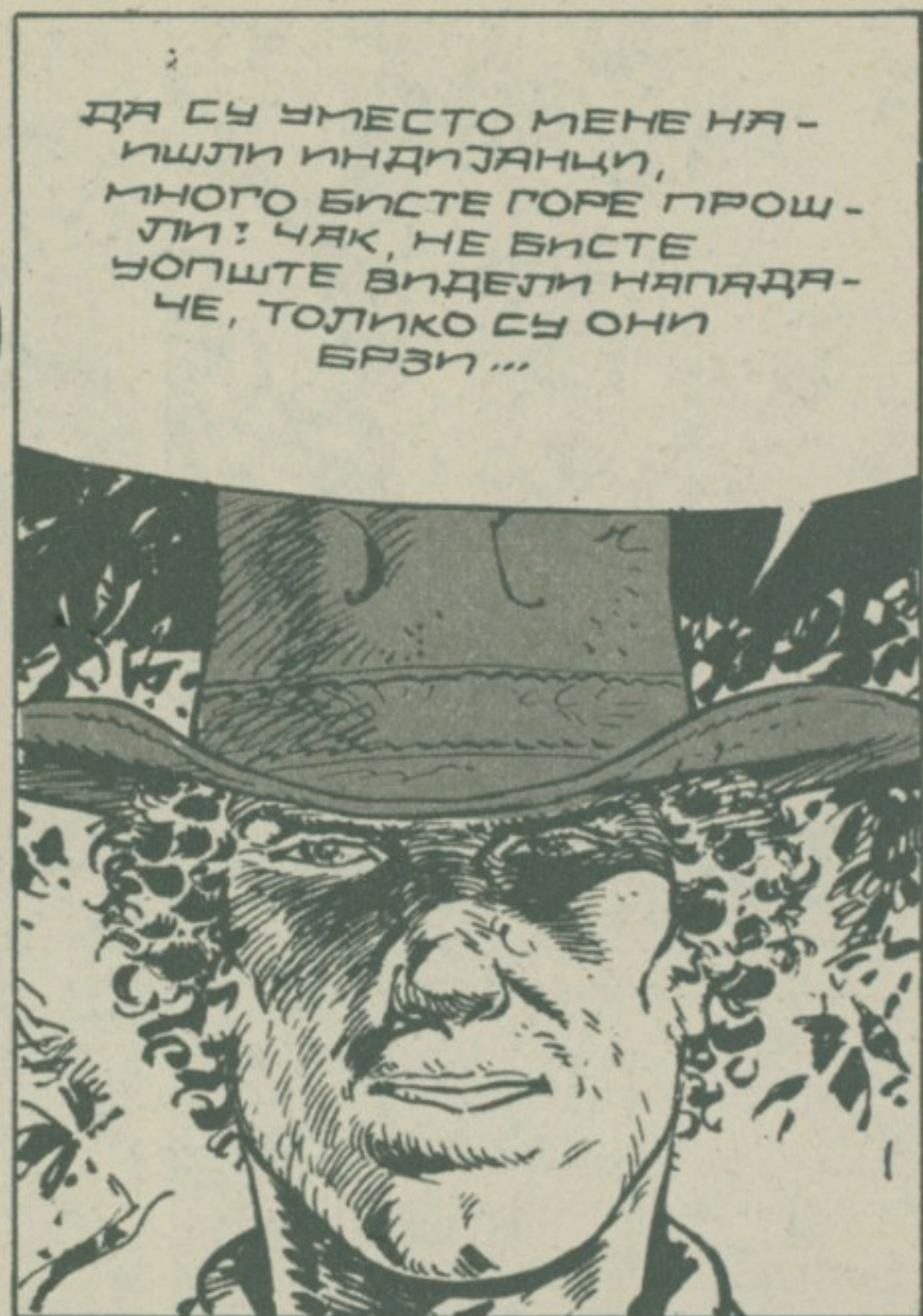

ВН... ВН СТЕ РЕД ДАСТ,
ЗАМЕНИК ШЕРИФА ИЗ ГРИНС-
ТОУН ФОЛСА? ШТА ТРЕБА
ОВО ДА ЗНАЧИ?

КАКО
СТЕ, ПОРУЧ-
НИЧЕ ЛАФЕР-
ТИ? МИЛО
МИ ЈЕ ШТО
ВАС ВИ-
ДИМ...

ДА СУ УМЕСТО МЕНЕ НА-
ИШЛИ ИНДИЈАНЦИ,
МНОГО БИСТЕ ГОРЕ ПРОШ-
ЛИ? ЧАК, НЕ БИСТЕ
УОПШТЕ ВИДЕЛИ НАПАДА-
ЧЕ, ТОЛИКО СУ ОНИ
БРЗИ...

ЗАХВАЉУЈУКИ ОВОЈ ВАШОЈ
БУЖИНИ И ПОВОЉНОМ ВЕТРУ,
ИМАЈЕТЕ ИНДИЈАНЦЕ УСКОРО
НА ВРАТУ! НИСТЕ МОГЛИ
ДА ПРОНАЈДЕТЕ БОЉИ
НАЧИН ЗА ПОГИБИ-
ЈУ...

ХЕЈ,
МЛАДИНА...

ЈАКО ГОВОРИТЕ О ОНИМ БЕД-
НИМ ИНДИЈАНЦИМА, НЕ СЕ-
КИРАЈТЕ СЕ? СВЕ ЂЕМО ИХ
ПОХАПСИТИ! СРЕДИЂЕМО
МИ ТЕ ВАШЕ ПОБУ-
ЊЕНИКЕ!

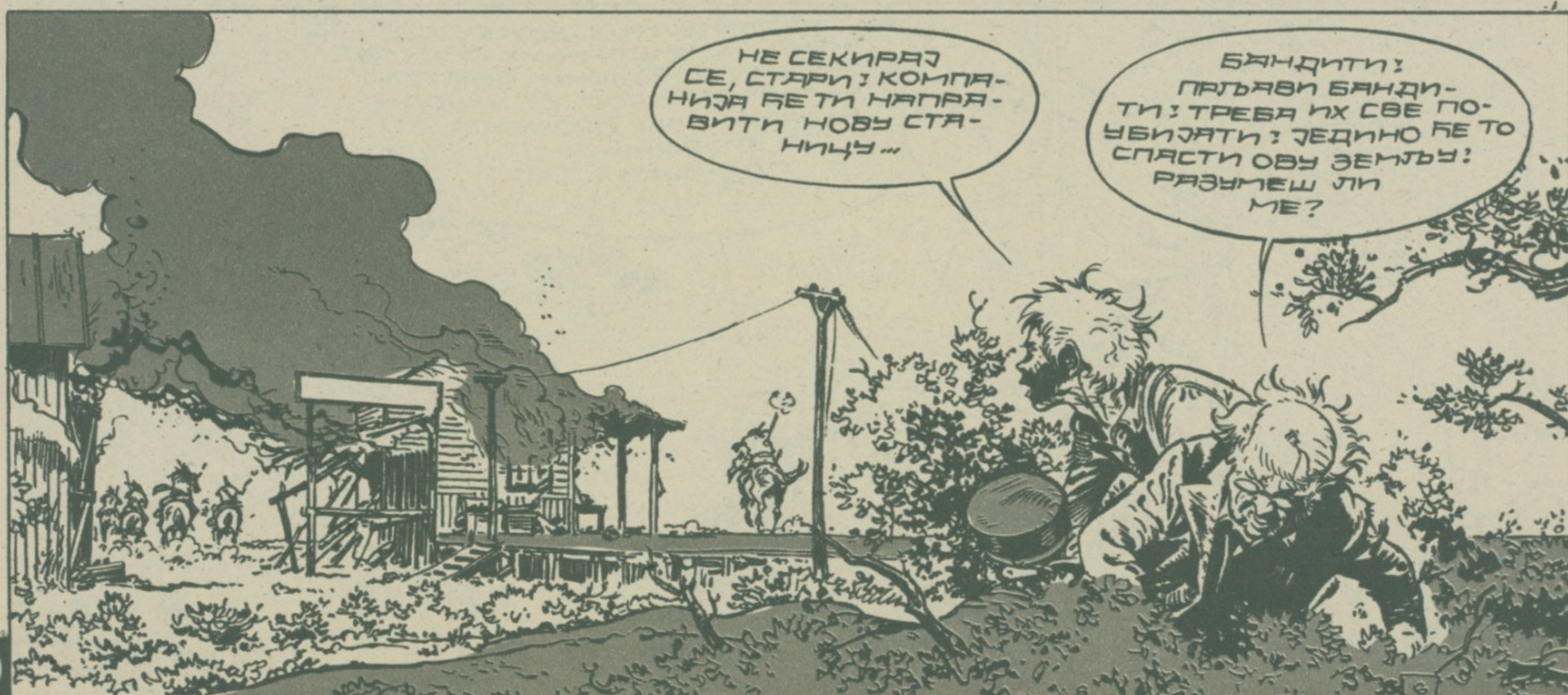
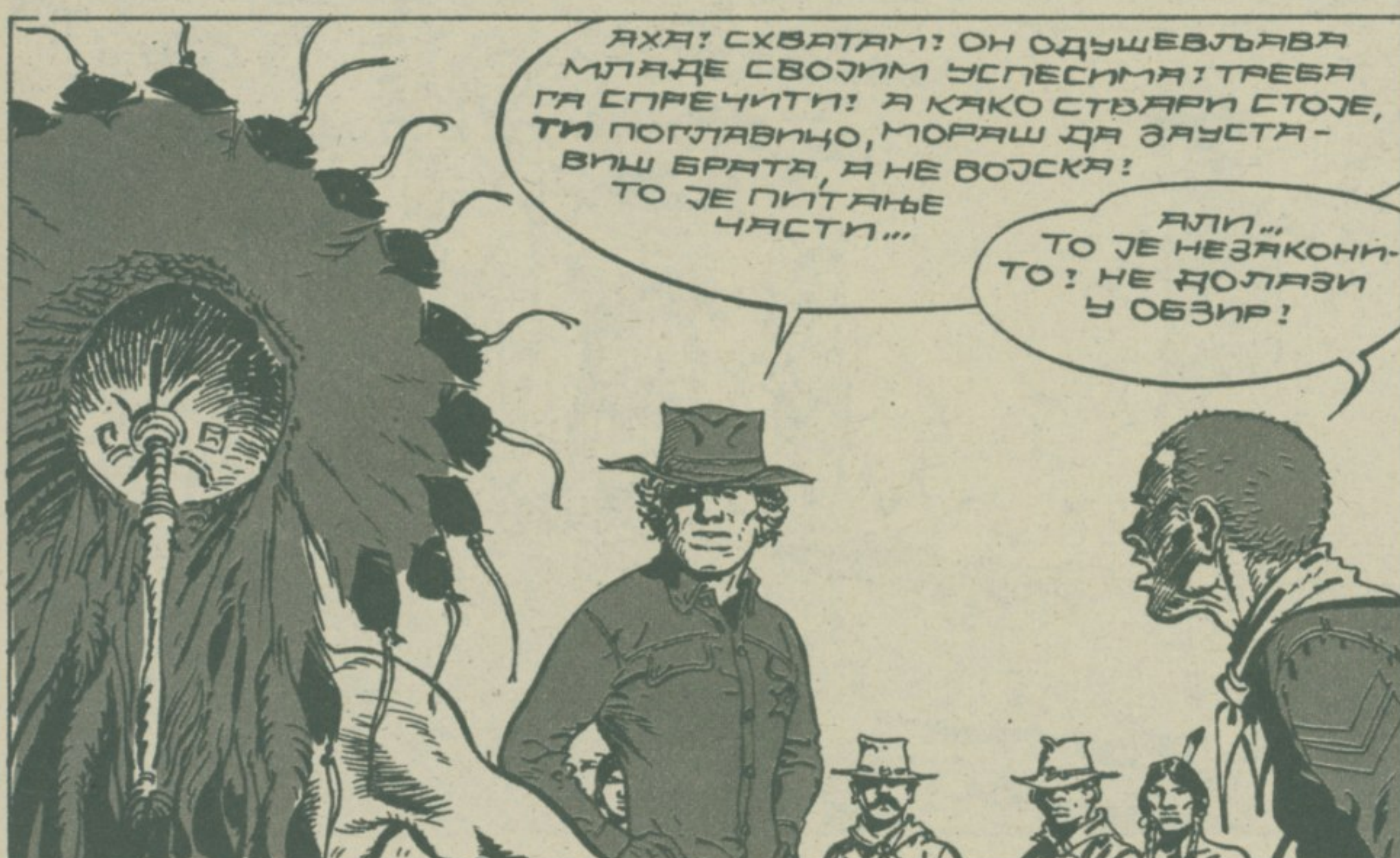
ТРЕБА НАМ ДВА ЧАСА
ДО СТАНИЦЕ: ПОСЛАЂЕ-
МО ПОРУКУ И СУТРА
ЂЕ ЦЕО ОДРЕД БИТИ
ОВДЕ...

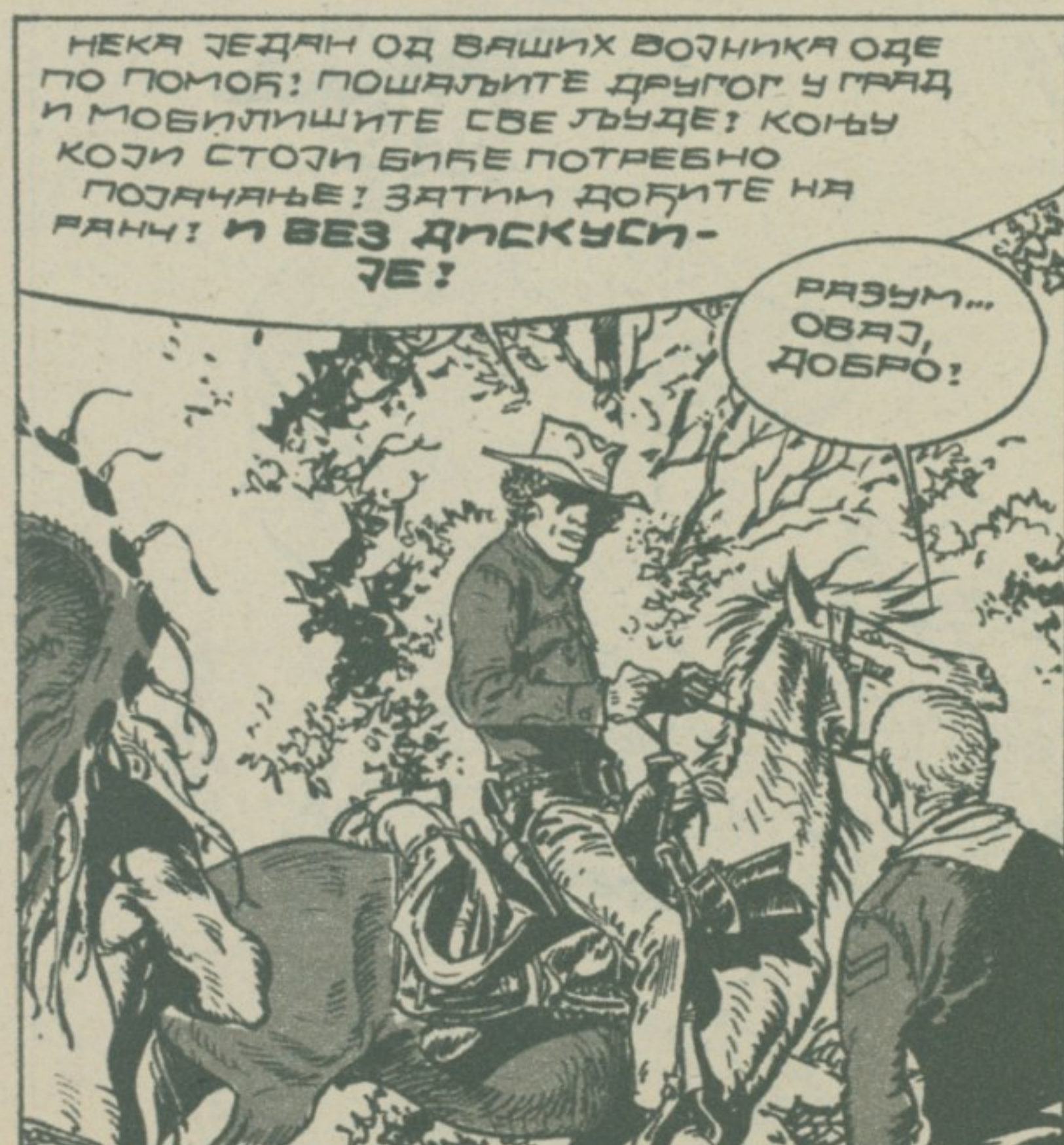
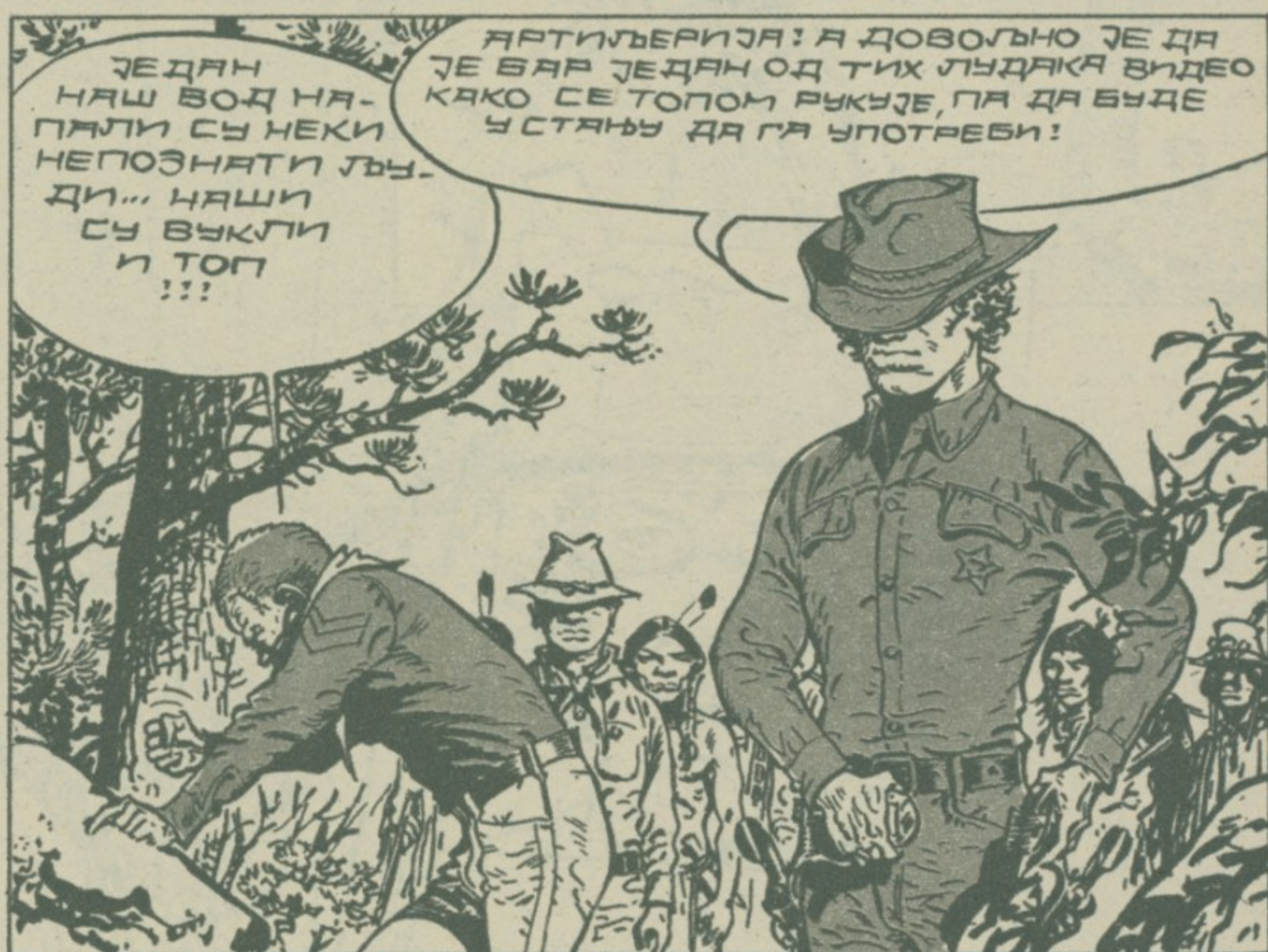
СУТРА,
КАЖЕТЕ?

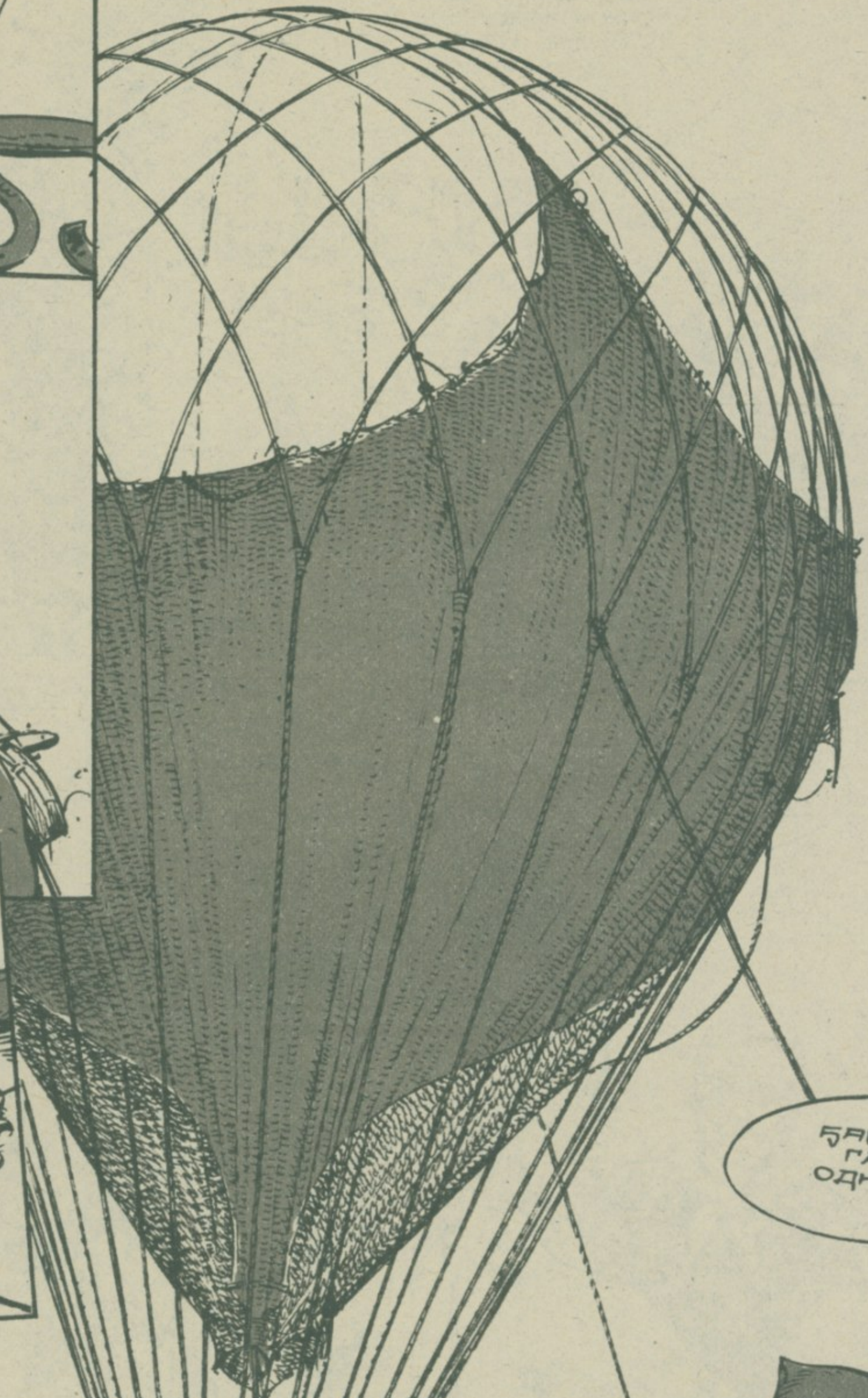
ЗАКАСНИ-
ЛИ СТЕ

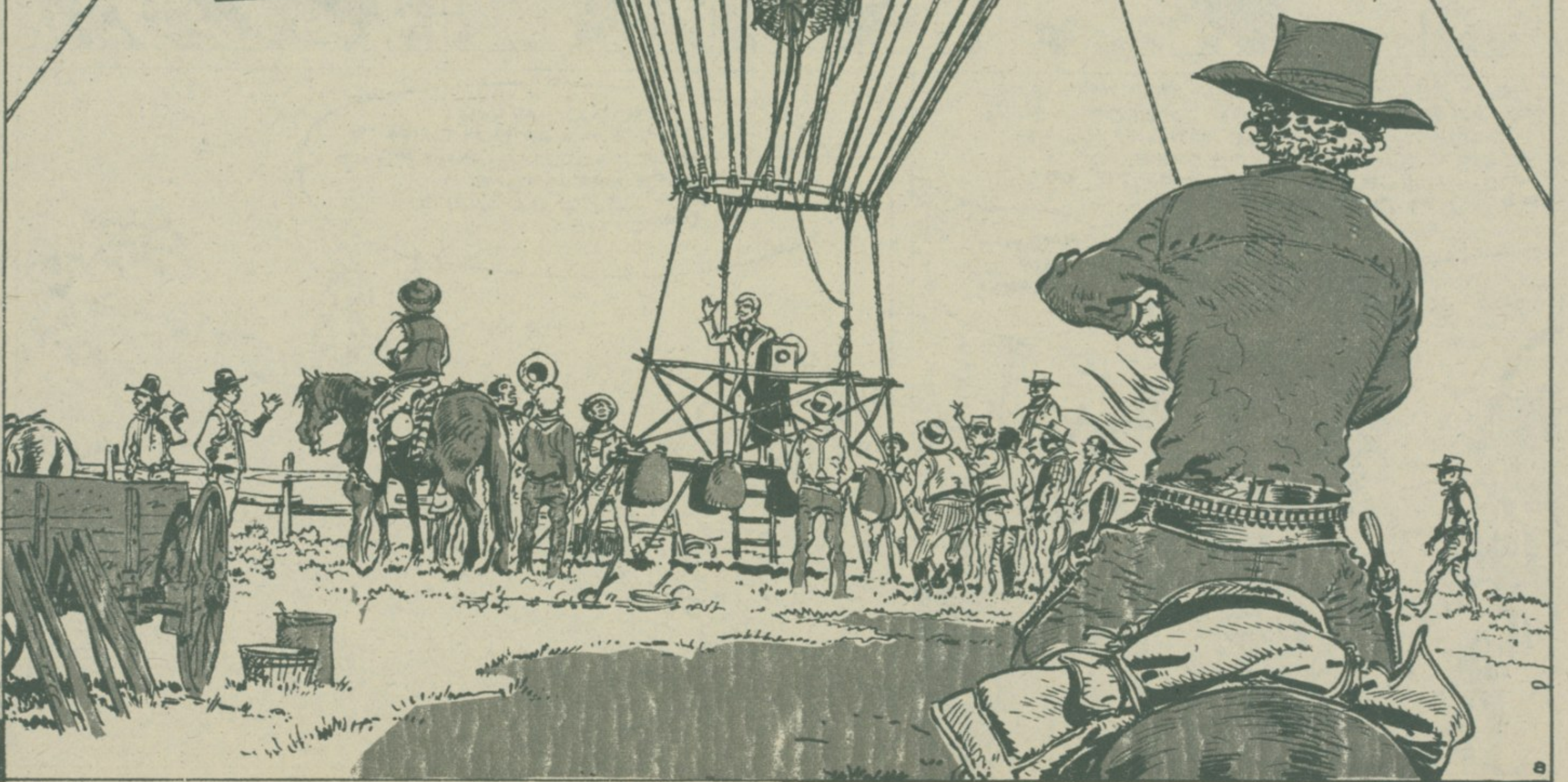

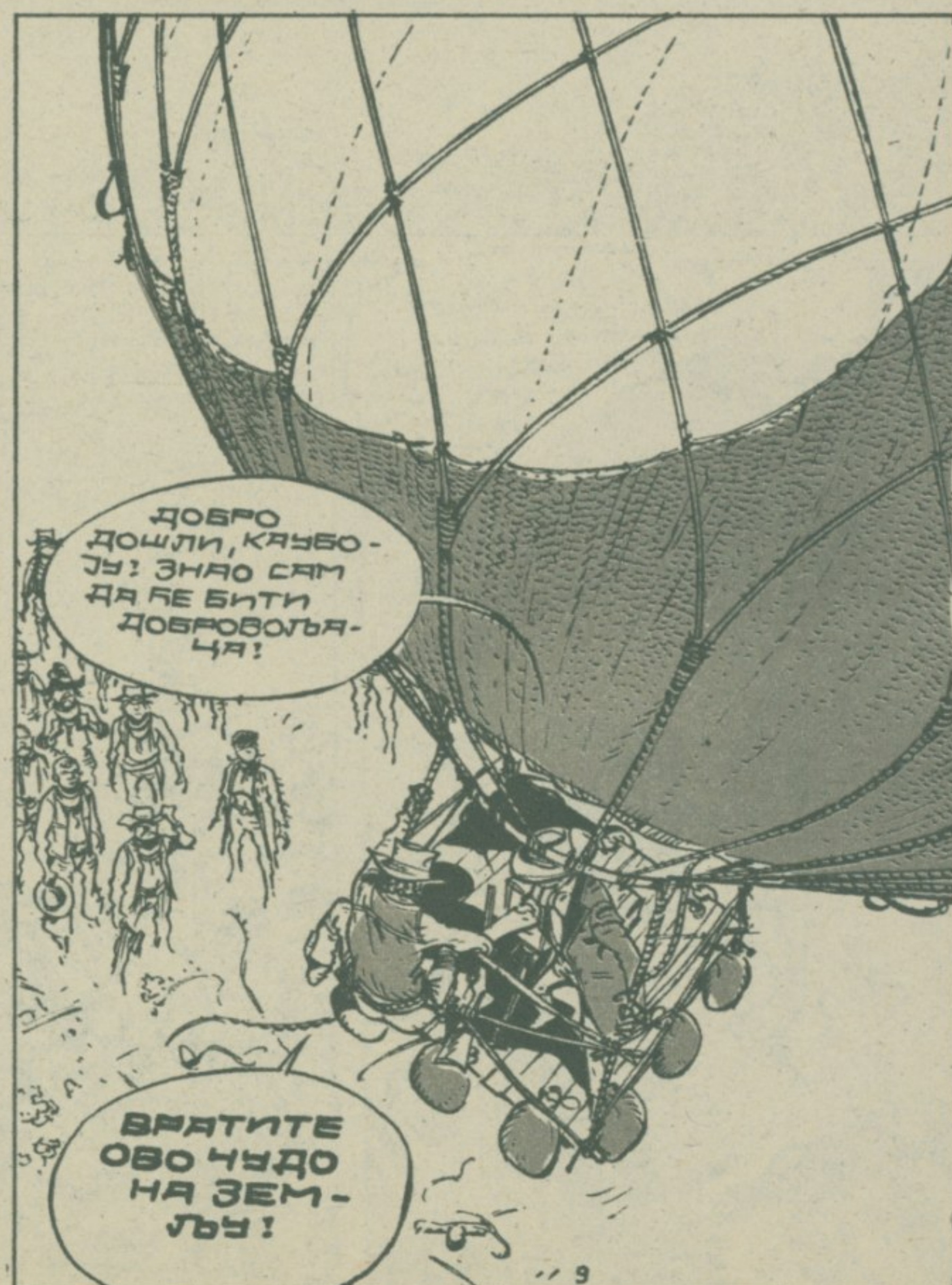
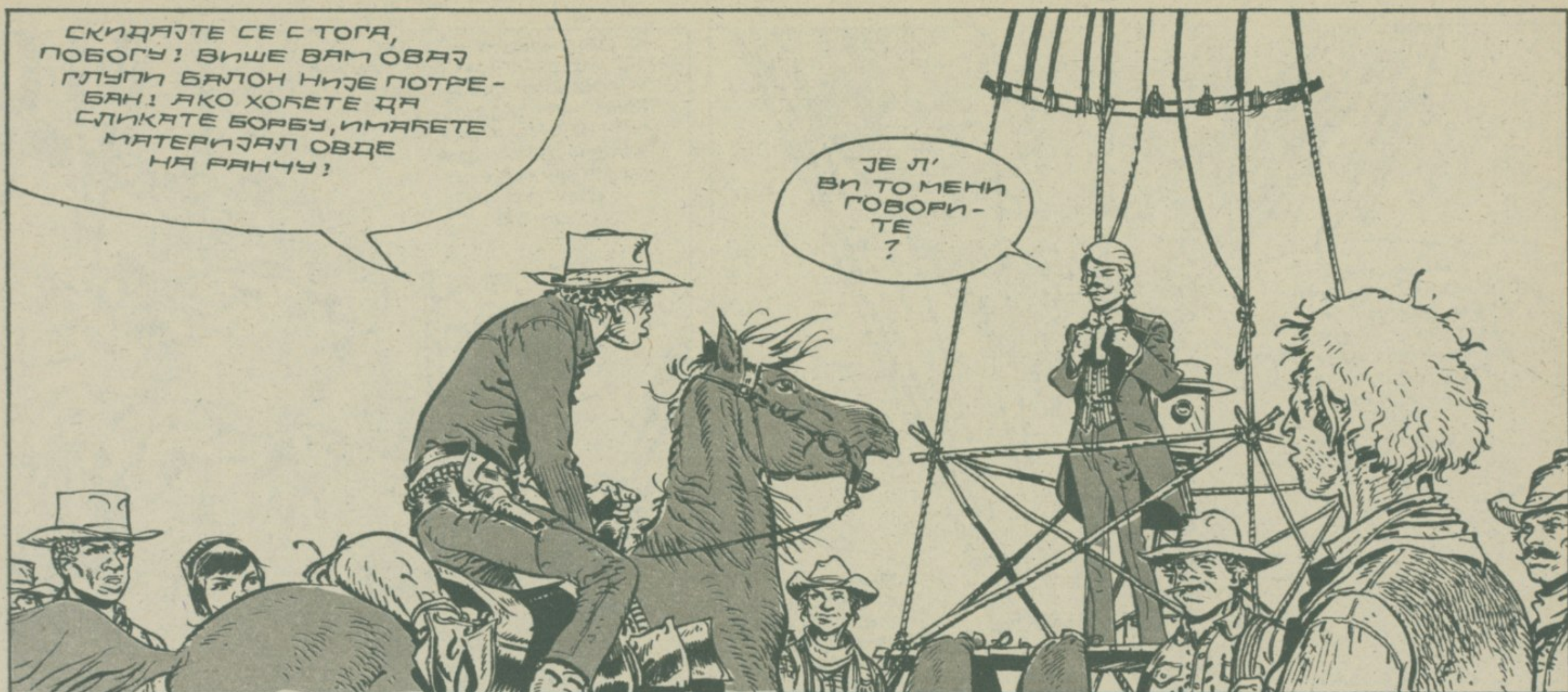

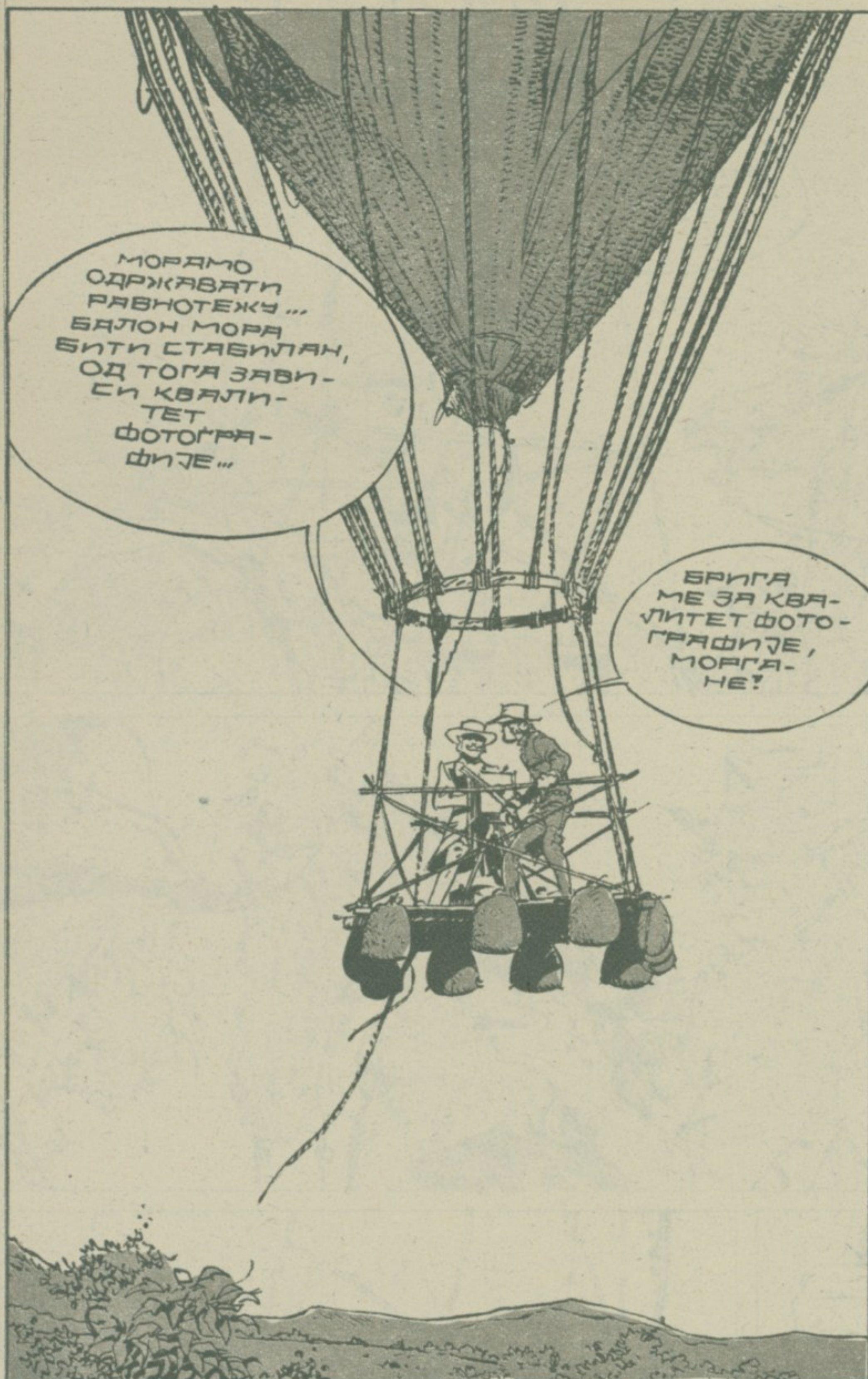
МОРГАН СИГУРНО НИЈЕ
МОГАО ДА ОДЕ ДО
СТАНИЦЕ! НИЈЕ
МОГАО ТАКО БРЗО
МОНТИРАТИ
СВОЈ БАЛОН!
СВА СРЕЃА...

БАВО
ГА
ОДНЕО!

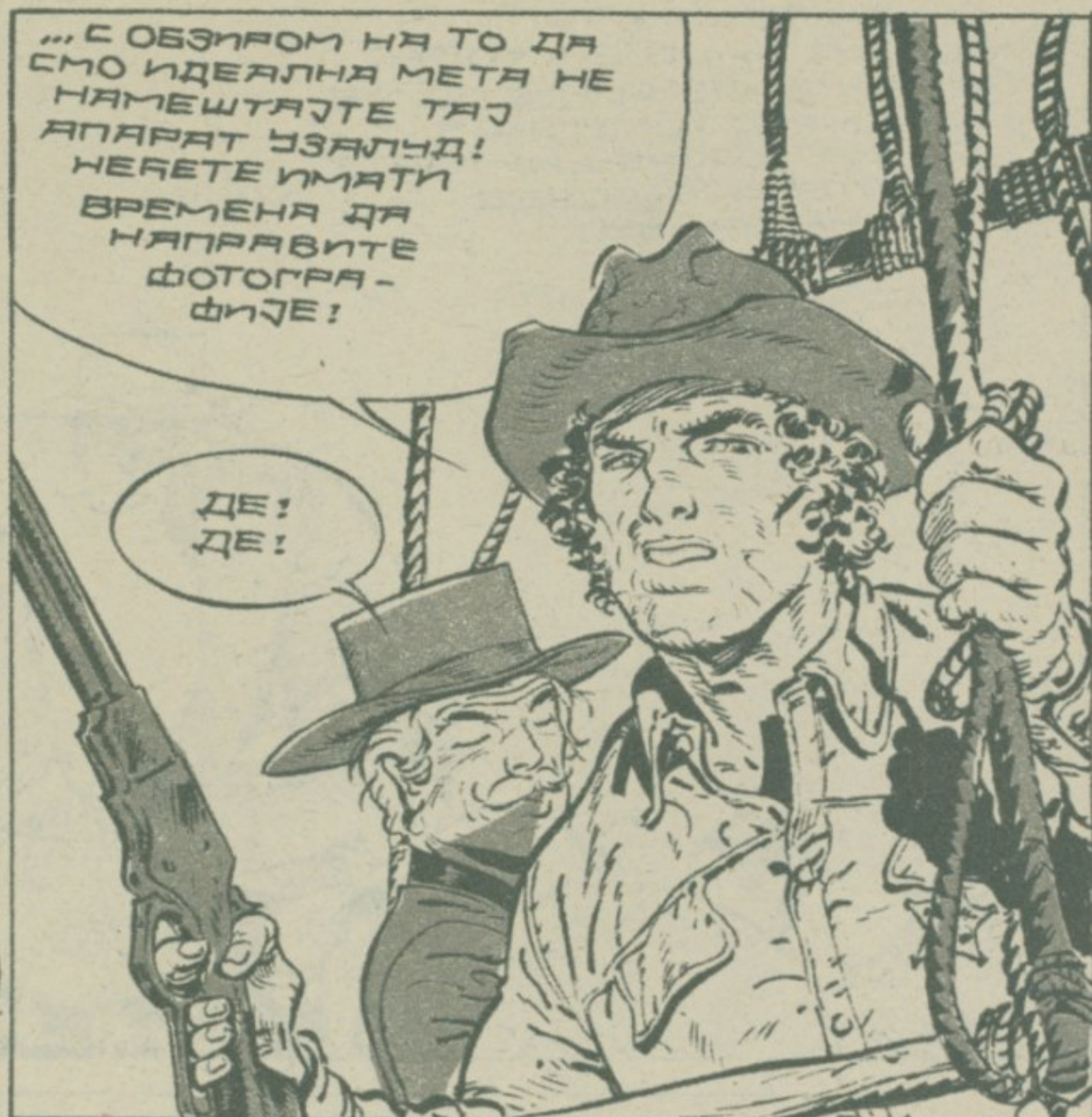

МОРАМО
ОДРЖАВАТИ
РАВНОТЕЖУ ...
БАЛОН МОРА
БИТИ СТАБИЛАН,
ОД ТОГА ЗАВИ-
СИ КВАЛИ-
ТЕТ
ФОТОГРА-
ФИЈЕ

БРИГА
МЕ ЗА КВА-
ЛИТЕТ ФОТО-
ГРАФИЈЕ,
МОРГА-
НЕ!

... С ОБЗИРОМ НА ТО ДА
СМО ИДЕАЛНА МЕТА НЕ
НАМЕШТАЈТЕ ТАЈ
АПАРАТ УЗАЛУД!
НЕБЕТЕ ИМАТИ
ВРЕМЕНА ДА
НАПРАВИТЕ
ФОТОГРА-
ФИЈЕ!

ДЕ!
ДЕ!

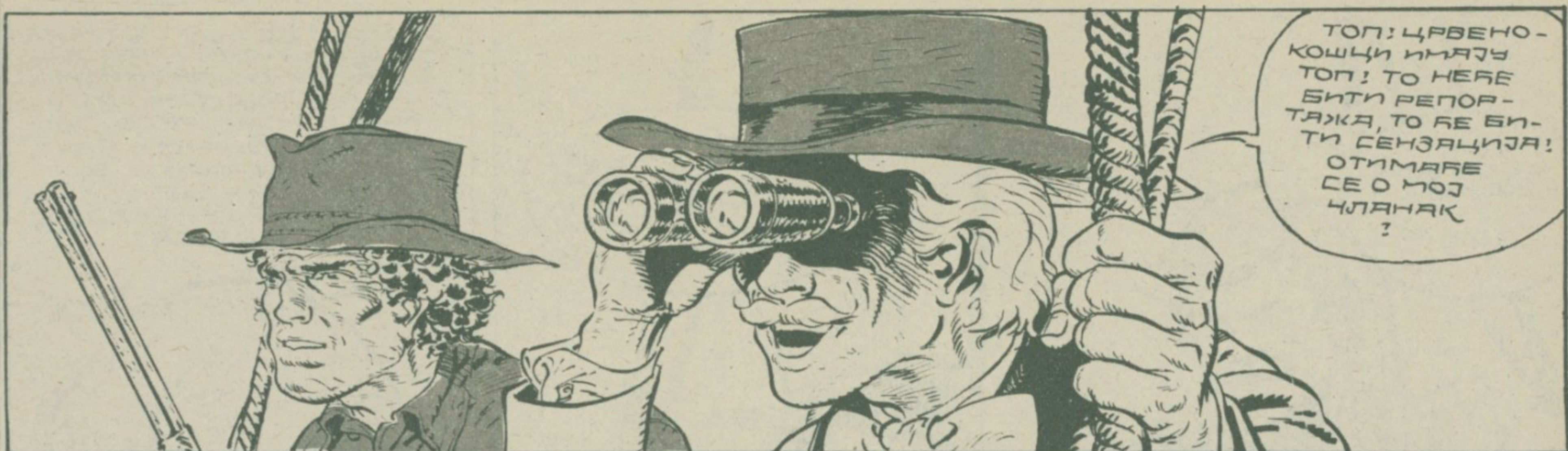
ВИДИТЕ ДА САМ
ЗАШТИТНО БАЛОН!
СТРЕЛЕ НЕ
МОГУ ДА ПРО-
БИЈУ МРЕ-
ЖА!

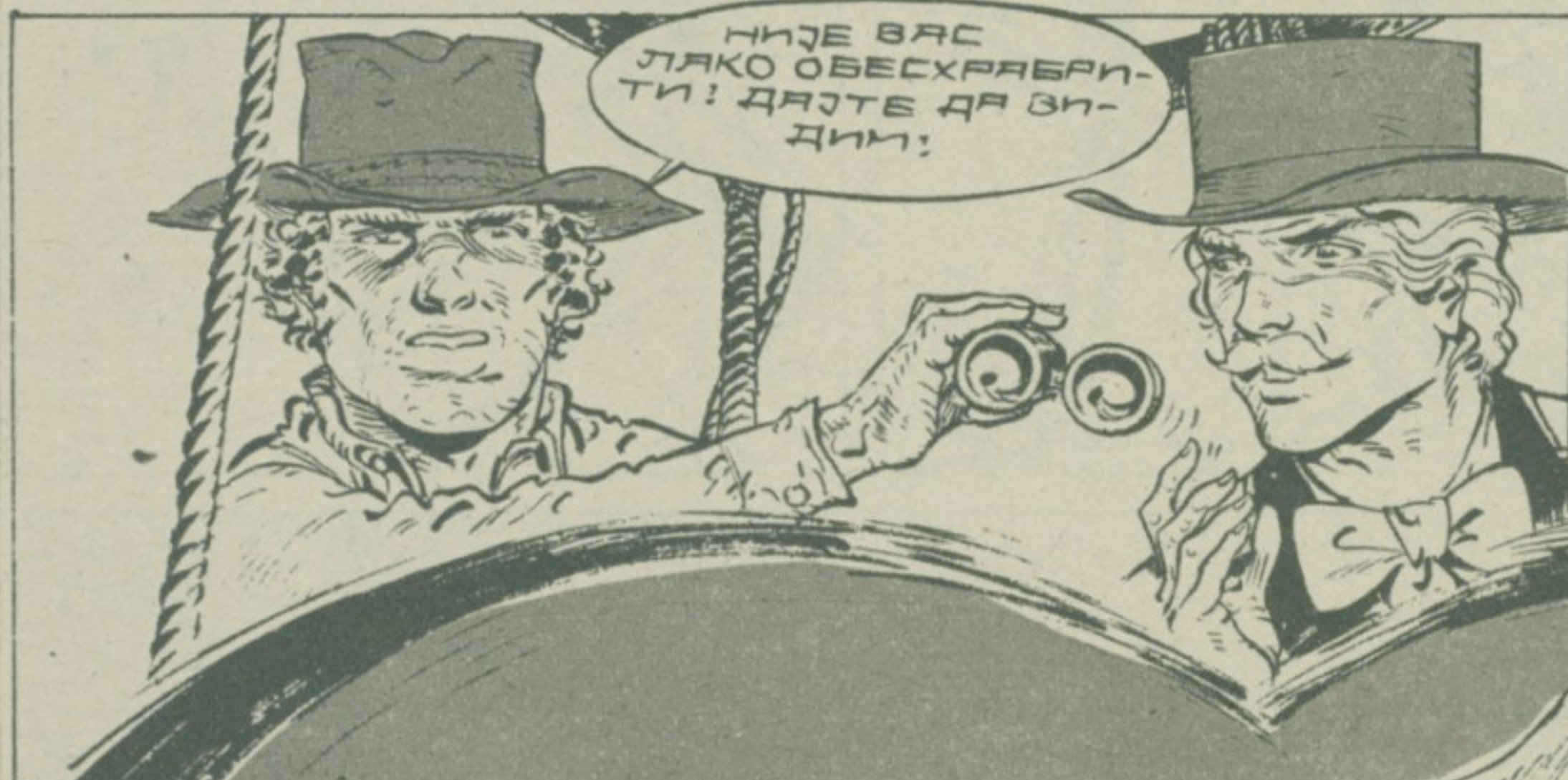
ИНДИЈАН-
ЦИ СУ НАПРЕДО-
ВАЛИ! САДА
ИМАЈУ ПУШ-
КЕ,
ПА
И

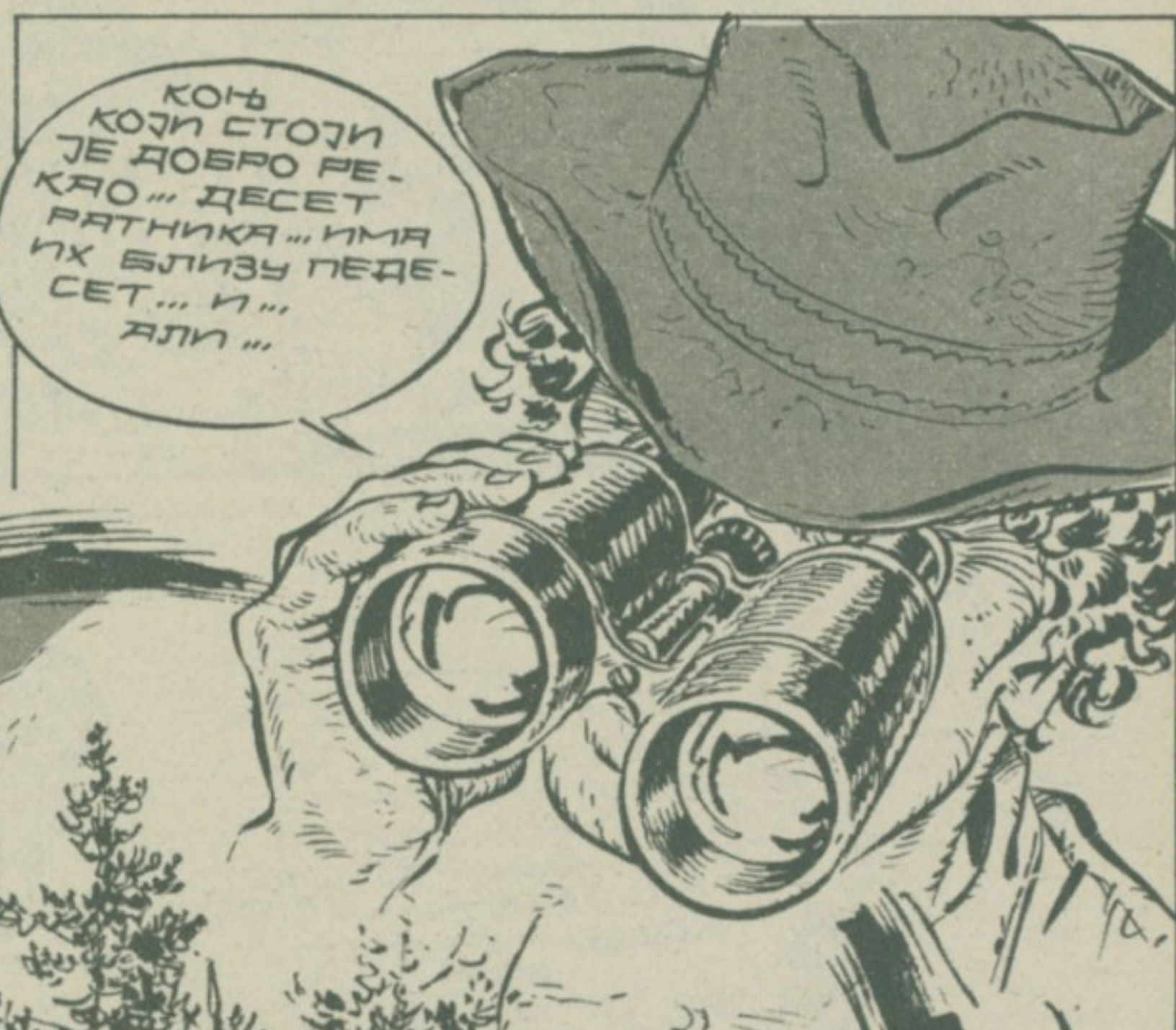
... ПА И НЕШТО МНОГО БОЉЕ!
САМО ЈЕ ПИТАЊЕ ВРЕМЕНА
КАД БЕМО СЛЕТЕТИ, А СЛЕТЕ-
БЕМО НАЈВЕРОВАТНИЈЕ
У КОМАДИМА!

ТОП! ЦРВЕНО-
КОШЦИ ИМАЈУ
ТОП! ТО НЕЋЕ
БИТИ РЕПОР-
ТАЖА, ТО ЋЕ БИ-
ТИ СЕНЗАЦИЈА!
ОТИМАЋЕ
СЕ О МОЈ
ЧЛАНАК
?

НИЈЕ ВАС
ЈАКО ОБЕСХРАБРИ-
ТИ! ДАЈТЕ ДА ВИ-
ДИМ!

КОЊ
КОЈИ СТОЈИ
ЈЕ ДОБРО РЕ-
КАО "ДЕСЕТ
РАТНИКА" ИМА
ИХ БЛИЗУ ПЕДЕ-
СЕТ... И...
АЛИ...

...ПА ТУ
ЈЕ МЕСЕ-
ЧЕВА
ПЕЃА
!

АХ,
ДА...
БРАТ КОЈИ ЈЕ ДОС-
КОРА БИО НЕОДЛУ-
ЧАН... ОНАЈ КОЈА
СТЕ УХВАСИ-
ЛИ...

ОН ОВДЕ! ПО-
БОГУ, ЗАШТО?
ЗАШТО?

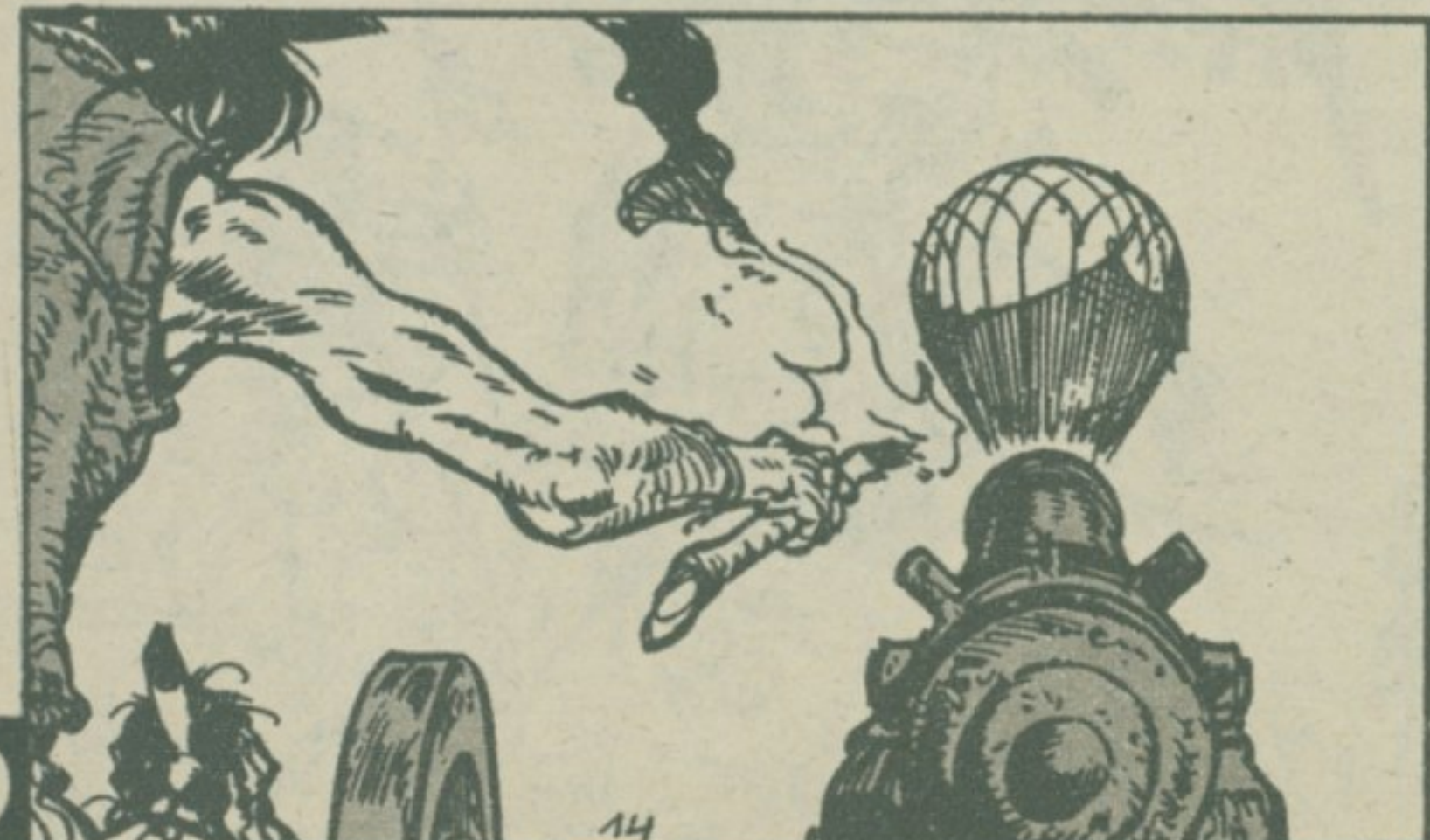
БРЖЕ МОМЦИ!
НАЈВАЖНИЈЕ ЈЕ ДА
ИХ ОДМАХ РАЗБИ-
ЈЕМО!

РЕД ЈЕ
ПОКУШАО
ДА НАС УПО-
ЗОРИ... АХ!
ТА ЗАНИСАО
СЕ БАЛЛОНОМ
ЈЕ ЗАИСТА
ГЛУПА!

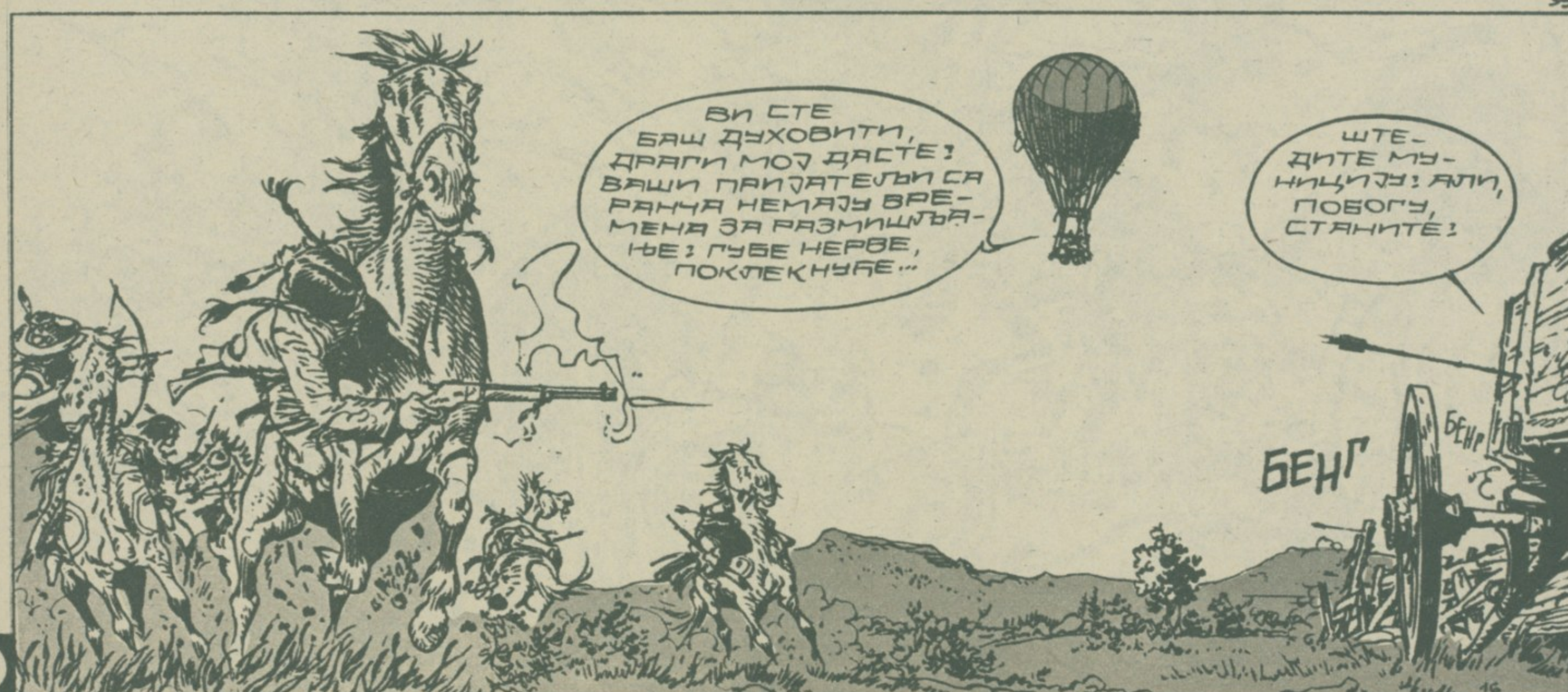

НЕ!
НЕ ДИРАТ
ТОП!
ОН...

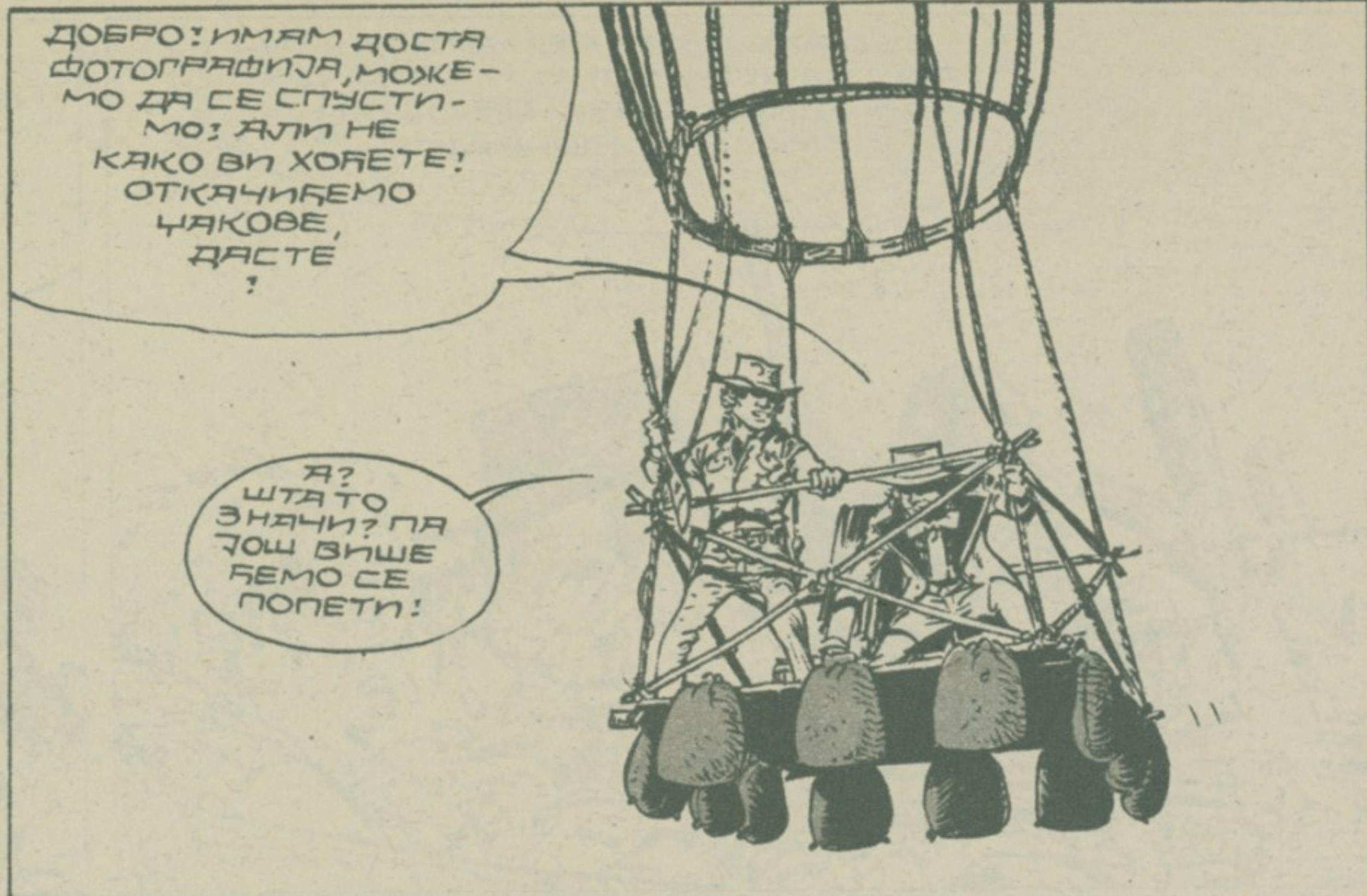

ЯХ-
ОГЯ!
ИЗДА-
ЖИЧО!

УСАМЉЕНА ВАТРО, ТИ
СИ ВОЂА ВЕЛИКЕ ПО-
БУНЕ! НЕКА ТИ ВА-
КОНДАХ ЧУВА ЖИВОТ!
МОРАШ ДА ВОДИШ
БОРЕБ:

НАШИ РАТ-
НИЦИ СЕ ПОВ-
ЛАСЕ...

УБИЛИ СВЕ БЕЈЕ
ПСЕ... АЛИ ПРВО...
ДАЈТЕ МИ ПУШКУ
СА ВАТРЕ-
НИМ МЕЦИ-
МА, ОНУ КОЈА
СМО ОТЕЛИ ЗА-
ЈЕДНО СА ТО-
ПОМ!

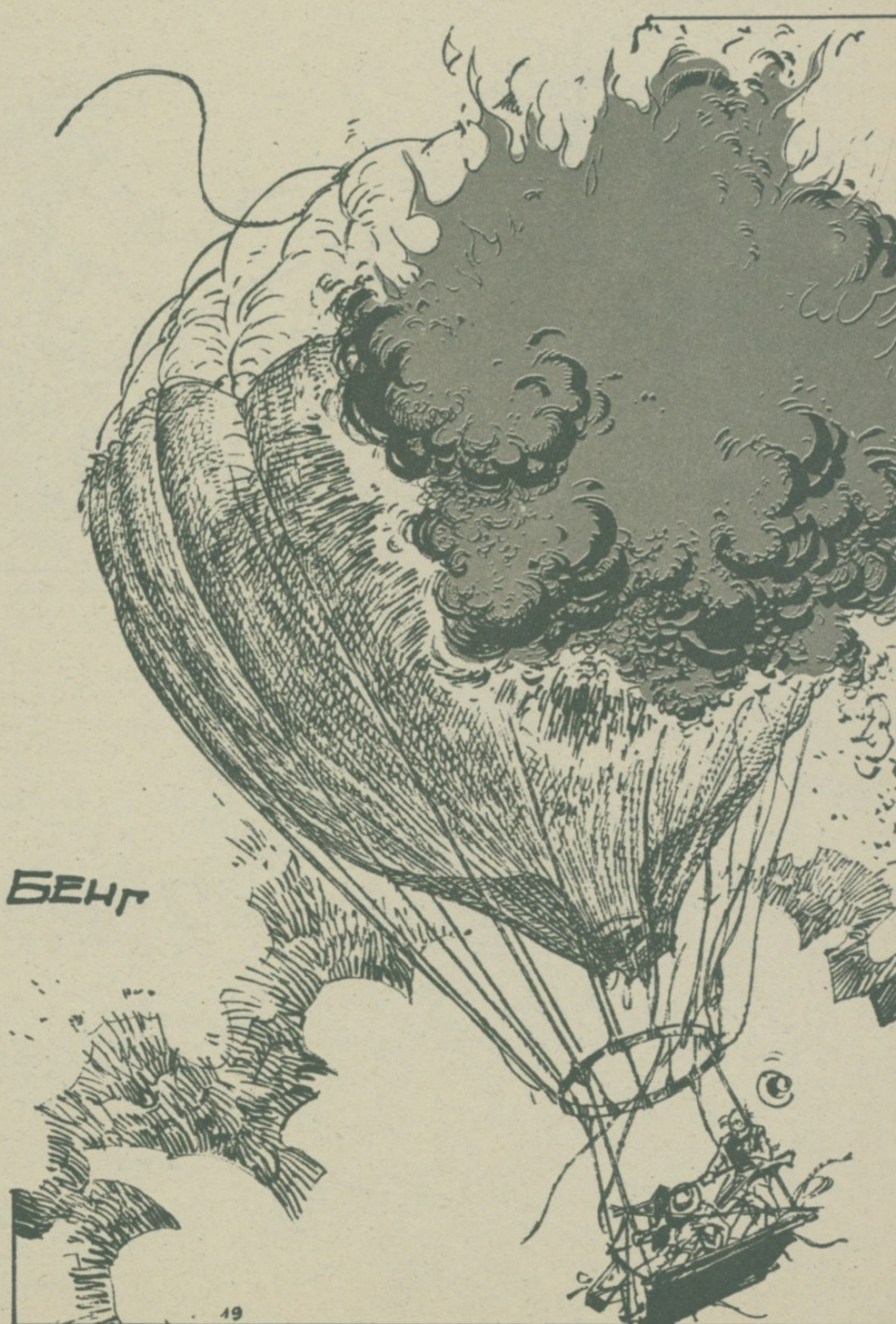
ПУШКА
ПЛАВОГ
ВОЈНИКА!
ОБЕ...

ЉУДИ
ИЗ ЈЕТЕРА
ЛОПТЕ СУ НА НАС
НАВЈУЛИ МАЖИЋА
ДУХОВА! НИХ
ТРЕБА УНИШТИТИ!
РУКА УСАМЉЕНЕ
ВАТРЕ НЕ ДРХ-
ТИ...

БЕНГ

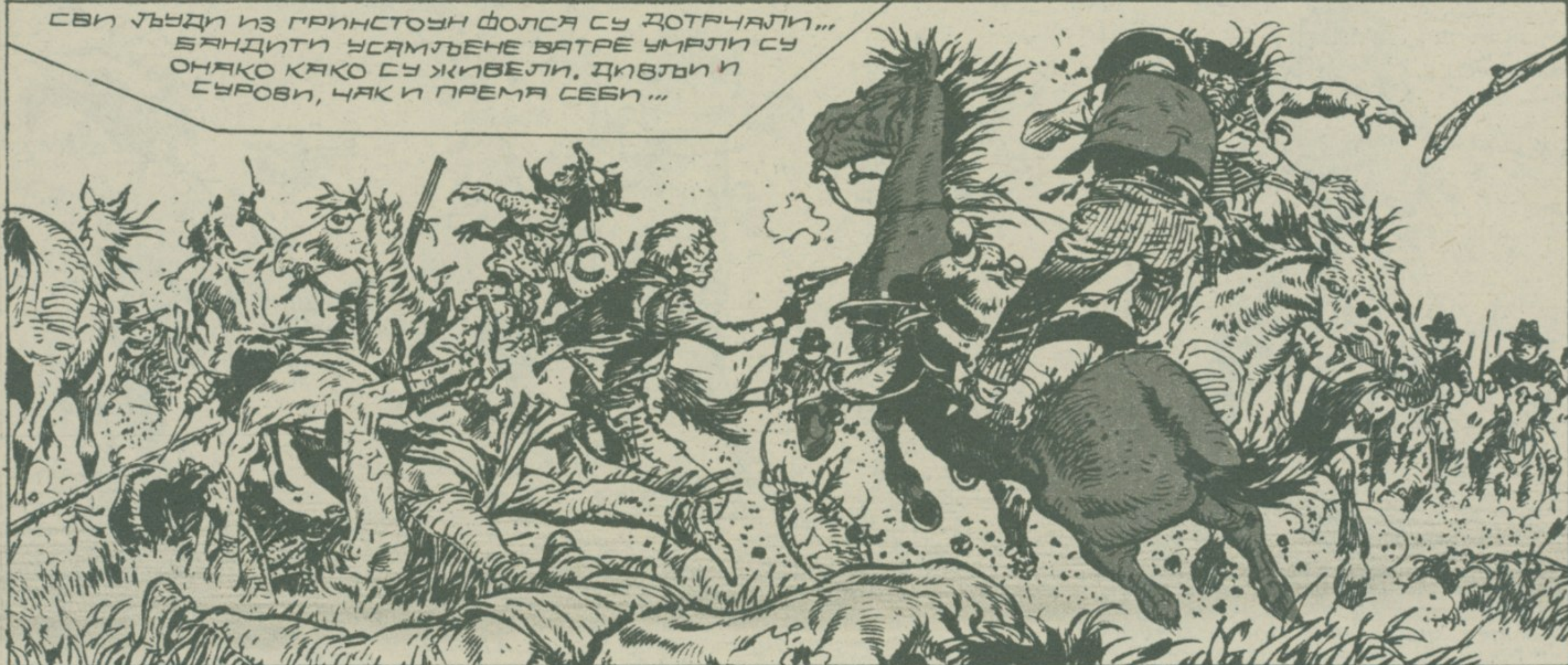
ДВОБОЈ ИЗМЕЂУ
ДВА ЦРВЕНА БРАТА!
А МОЈ АПАРАТ
ЈЕ ПРОПАО!
ТО ЈЕ УЖАСНО!

ПРЕСТАЈИТЕ
ДА МЕ ЗАСМЕЈАВАТЕ
И ГЛЕДАЈТЕ ТАМО!
СВИ ПОШТЕНИ ЧЕЖЕ-
НИ БАЦИЛИ СУ СЕ
НА ОДМЕТНИКЕ!
УРА!

У ОПШТЕМ ПОКОЉУ, РАТ-
НИЧКИМ УРАЛИЦИМА И
ПОВИЦИМА ОПОКОЉЕНИХ,
НИКО НИЈЕ ЧУО ТРУБУ
МАЈОРА ГИБОНСА...

СВИ ЉУДИ ИЗ ПРИНСТОУН ФОРСА СУ ДОТРЧАЛИ...
БАНДИТИ УСАМЉЕНЕ ВАТРЕ УМАЛИ СУ
ОНАКО КАКО СУ ЖИВЕЛИ, ДИВЉИ И
СУРОВИ, ЧАК И ПРЕМА СЕБИ...

ТО ЈЕ...
НЕВЕРО-
ВАТНО!
ЗАШТО СЕ
НИСУ ПРЕ-
ДАЛИ? НИ-
КО ОД
ЊИХ?

НЕ МОЖЕ ГОСПОДИН
ИЗ БОСТОНА ТО ДА РА-
ЗУМЕ НА ОСНОВУ
ДЕСЕТАК ФОТО-
ГРАФИЈА, МОР-
ГАНЕ? ЖИВИТЕ
ОВДЕ ДЕСЕТАК
ГОДИНА ПА ЋЕ-
ТЕ СХВАТИ-
ТИ...

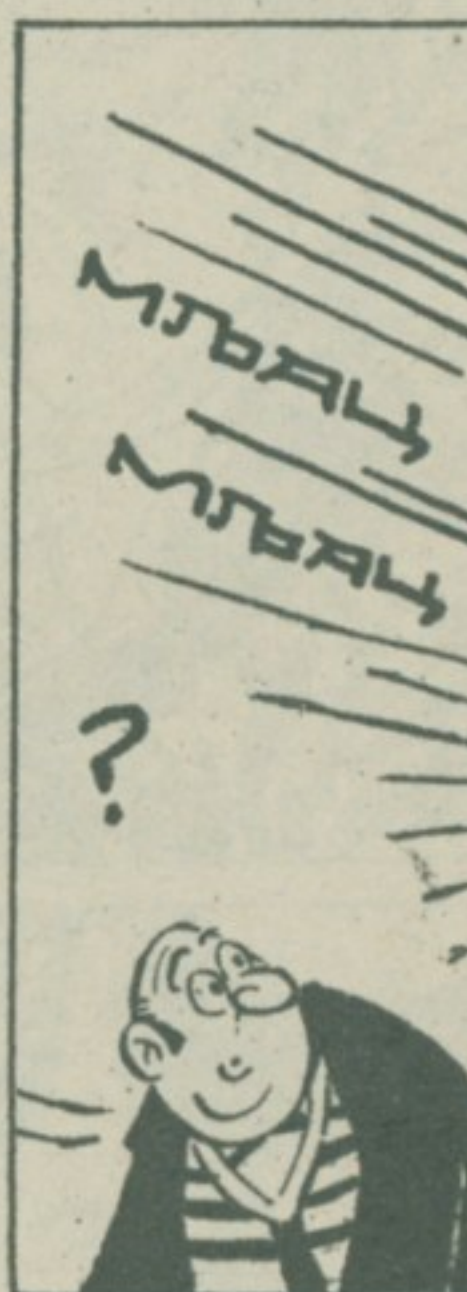
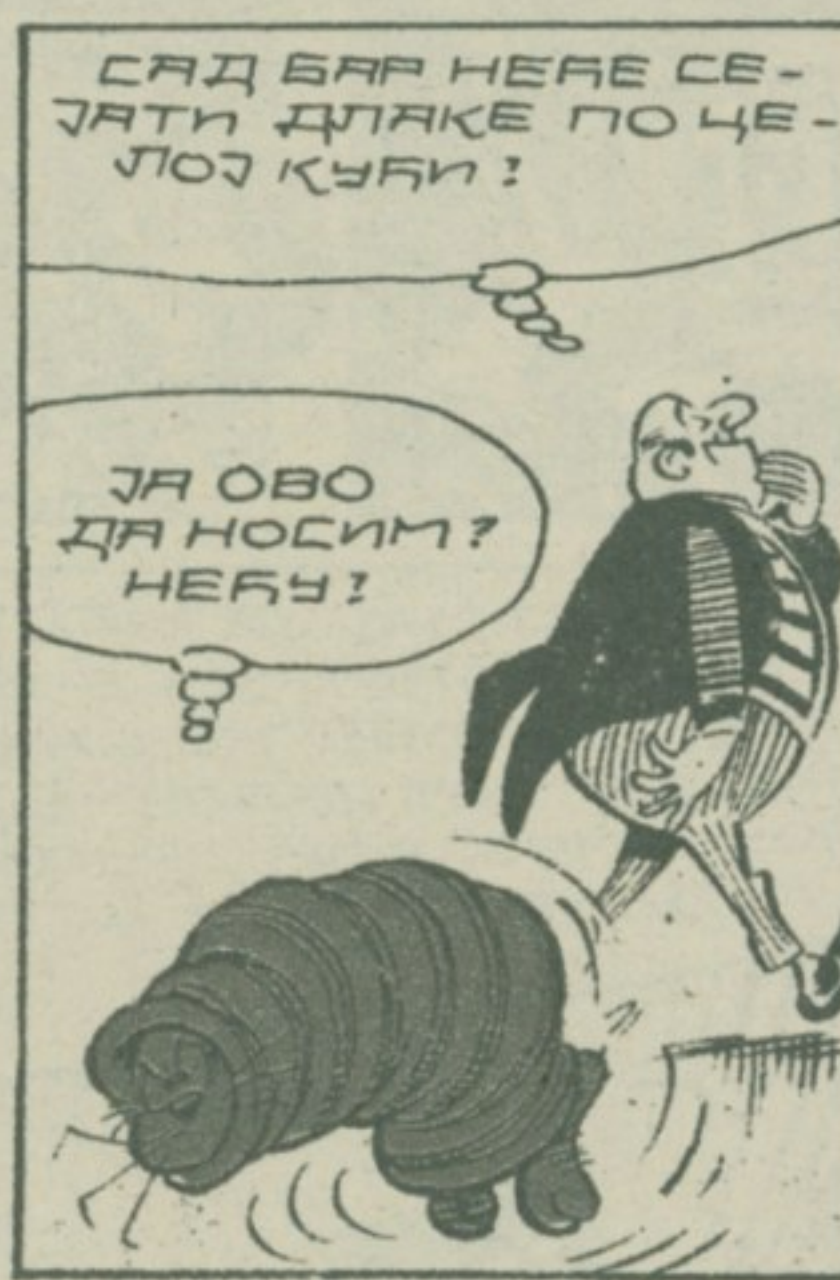
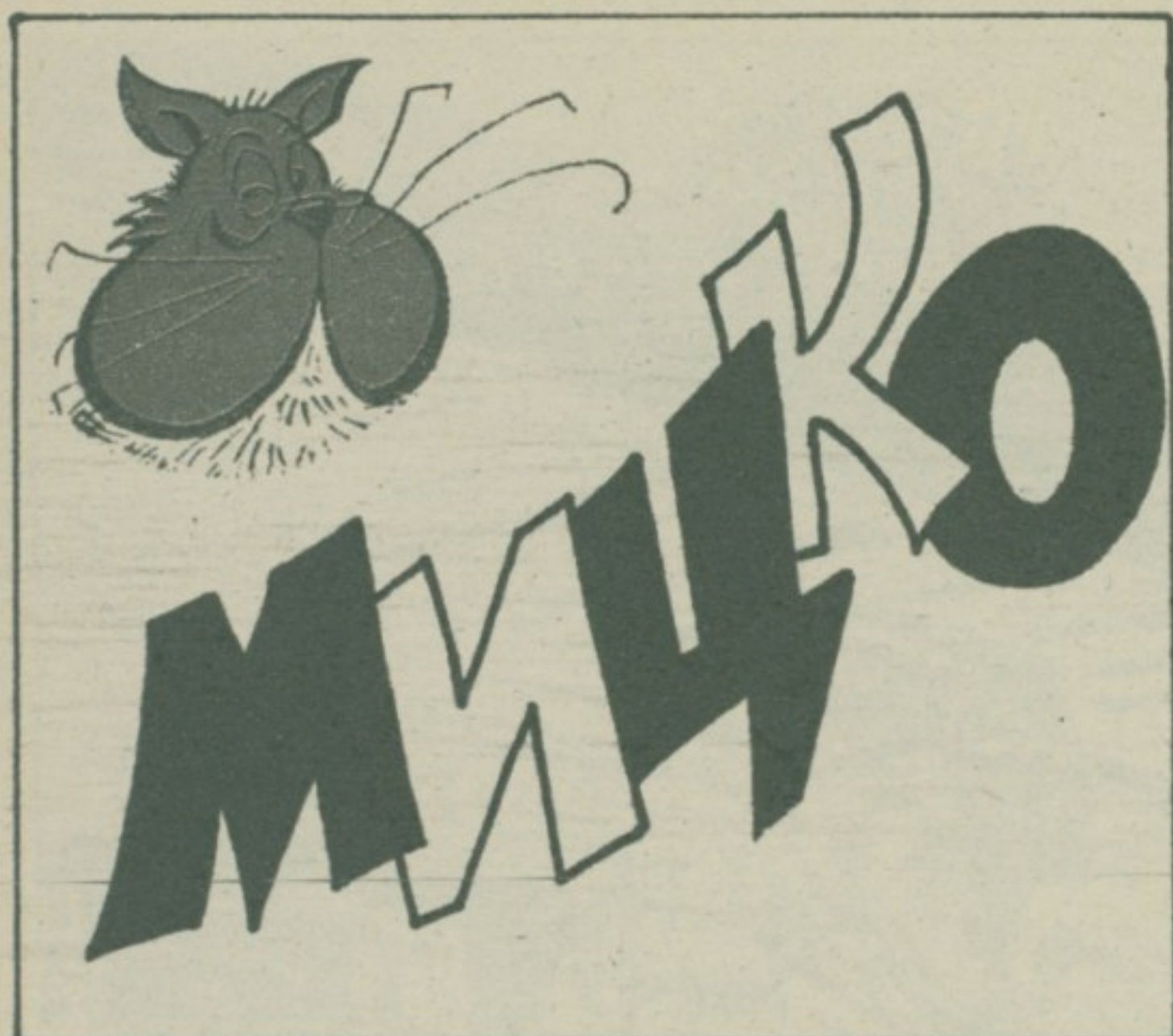
ПИТАМ СЕ ДА МОЖДА
ИПАК НИСТЕ О ПРАВУ,
РЕДЕ ДАСТЕ! ОНУ
ФОТОГРАФИЈУ И ТАКО
НЕ БИХ ВИО У
СТАЊУ ДА
НАПРАВИМ
?

РЕДЕ!
РЕДЕ, ГО-
ТОВО
ЈЕ!

КРАЈ

КАКО СЕ УЗГАЈАЈУ ШАМПИОНИ

ЗЛАТНА МЕДАЉА ЗА ЈЕДАН КОРАК

Ветеринар Бранислав
Борсо

Путујући у лето 1967. године од Дрвенте према Бањалуци, један немачки туриста, иначе страстан љубитељ расних коња, случајно је скренуо с пута на зелено, благо усталасано брдо. Привучен свежим брдским ливадама и хладом топола, путник у црвеном, скупоценим „опелу“ желео је да се одмори од војње.

Пењући се аутомобилом уз брег и уживајући у зеленилу траве и плавети неба, човек је изненада зачео и готово истрчао из ауто: иза једне оуке угледао је на ливади неколико десетина најраснијих коња разне боје и различитих узраста, од малене разигране ждребади до великих, поносних пастува. Били су то чувени липицанери из познате ергеле „Вучјак“ која се налази три километра од босанске вароши Прњавор.

Тада су почеле муке и за раднике и службенике у ергели и за страног туристу, који се занесено наслонио на ограду ливаде где су пасли и трчали коњи, не скидајући очи с грациозних липицанера. Међутим, највише му се свидео један разигран, петогодишњи пастув, длаке црне и сјајне као код пантера, корака као код најбољег балетана, главе и врата као испод длета древног кипара Фидије.

После скоро сат немог посматрања црног лепотана, гост се одједном окренуо и потрчао према аутомобилу који је оставио стотињак метара ниже. Убрзо се вратио колима, изишао и пришао радницима који су се бринули о коњима. Усклићен и радостан, Немац је показивао на нов ауто и на црног ждрепаца, објашњавајући рукама да жели дати „опел“ за вранца. Радници су се смејали покушавајући да објасне упорном дошљаку да таква трговина не долази у обзир.

Али, он је опет отишао у аутомобил и одатле изнео свежањ марки, долара и динара. Опет је нудио и ауто и сав новац у замену за тамног липицанера. На крају су радници били приморани да неуморног госта одведу пословођи ергеле

који му је објаснио да се такви пастуви уопште не продају и да практично не мају цену. Тужан, туриста из Немачке се опет наслонио на ограду и посматрао свог љубимца све док га нису одвели у шталу.

ИЗЕНАЂЕЊЕ У ГАЦКУ

Човек који је пре десет година без двоумљења хтео да скупочи аутомобил и око три милиона динара да за расног коња може да изгледа чудан све до оног тренутка док се не угледају прњаворски липицанери. Тада свако ко их види пожели да има једног од њих, бар малено, готово неугледно ждребе које ће израсти у поноситог пастува или лепу кобилу. Све су то коњи с веома дугачким, провереним и јасним пореклом, потпуно чистокрвни липицанери, и свако од 120 грла, колико их данас има у овој ергели, вреди, у просеку, као један нов „фића“.

А зашто, у ствари, постоји ово узгајалиште једне од најпознатијих врста коња у свету?

Крајем 1945. године, док

Уиледавши црној пастува, човек је, пре десет година, одмах понудио нов „опел“ и шри милиона у девизама, али су се радници који брину о липицанерима само насмејали и одмахнули руком.

се дим од тек завршеног рата још није честито ни развијао, један ветеринар приметио је негде код Гачка необично лепог, белог пастува. О томе је одмах обавестио сарајевског доктора ветерине Фахрудина Храсницу, који, кад је угледао белог лепотана и жиге на његовим сапима, једноставно није могао да верује; пред њим је био чувени Неаполитано Баштелце, чистокрвни липицанер из старе ергеле Станчић у Хрватској. Ратни вихор донео је праву живу скупоченост чак у други крај земље.

Радостан и задовољан, професор Храсница довео је белог пастува прво у Сарајево, а затим у тек основану ергелу код Прњавора. Тако је Неаполитано, ојдрбљен још 1926. године, постао први пастув у ергели „Вучјак“. Облик главе, врат, леђа, сапи и висок, свечан ход, што је једна од основних облика липицанера, наследило је

око 110 његових потомака. Најзад, поштован и хваљен као искусни ветеринар, по лепоти и квалитетима ненадмашни Неаполитано Баштелце је „успаван“ инјекцијом 1953. у тридесет трећој години живота. За коња је ова старост једнака добу стогодишњака код људи!

НА НАЧИН КАУБОЈСКИ

Замисао о оснивању ергеле потекла је од професора Храснице. Овај врсно познавалац и љубитељ коња добро је знао да одлике рељефа и климе око Прњавора изврсно погодују узгоју липицанера, коња који је у Посавини већ дуго био врло раширен, јер је добар за вучу и рад. Најзад, у пролеће 1946. године, у тек основану ергелу доведене су из Кутјева и Липика прве кобиле, без којих је незамисливо сва-

ко узгајалиште расних коња.

Тада су почеле да се воде и матичне књиге са детаљним подацима за сваког коња: кад је и где ојдрбљен, име оца и мајке, матични број, род по мајци и линија по оцу, раса и сл. И у овој, као и у другим ергелама, лако је пронаћи податке о сваком грлу које је ту ојдрбљено или доведено. Да би евиденција о пунокрвним коњима била што потпунија и јаснија, на сапи сваког грла утискује се жиг, исто онако како су то радили каубоји на Дивљем западу, с матичним бројем, почетним словом назива ергеле и скраћеницом републике. Тако сви коњи прњаворске ергеле носе са једне стране велико „В“, што значи „Вучјак“, број под којим су заведени у матичне књиге, а с друге „ВХ“ — Босна и Херцеговина.

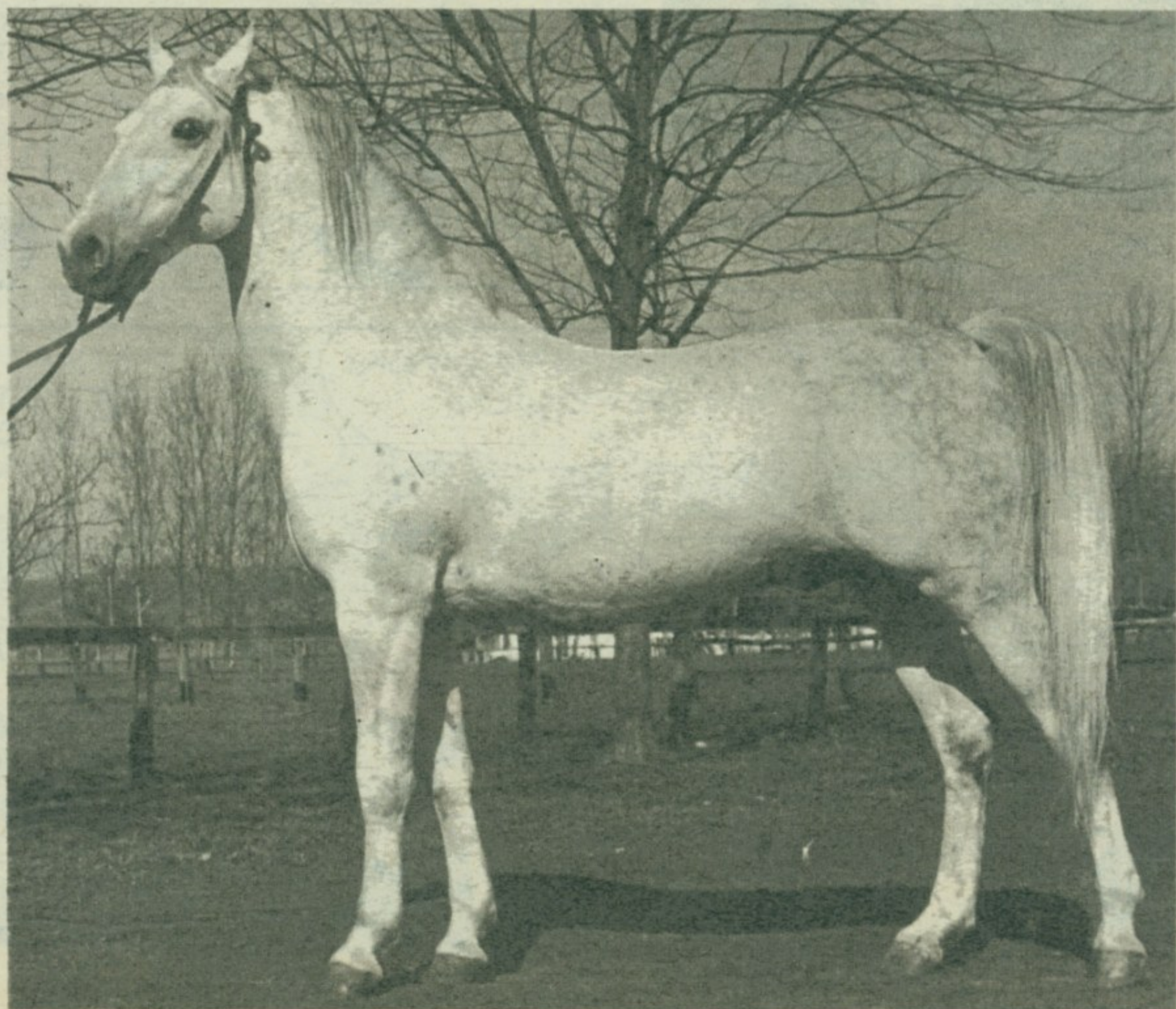
Свако ждребе одмах добија своје званично име, и то на мало необичан начин: прво име наслеђује од оца, односно целе линије својих мушких предака, а друго, као презиме, од мајке, па се, на пример, зове, Фавори Кремица.

А данас је Фавори Кремица најбољи пастув од 120 грла у овој ергели. То је велики, бели, деветогодишњи пастув који је на међународној смотри коња на Новосадском сајму 1973. године проглашен за апсолутног шампиона међу липицанерима. Његово држање, ход, кас, изглед и мирноћа били су непобедиви. Због тога му његови хранитељи увек дају мало више зоби, сточне репе, сена и шећера него другим коњима. Заузврат, Фавори Кремица сваке године остави иза себе око 60 потомака!

ОНИ НЕМАЈУ ЦЕНУ!

Ова ергела постоји и ради због тога да би се побољшало коњарство у овом делу наше земље. Јер, расни липицанери остављају своје потомке и код приватних узгајивача коња. С обзиром да је Југославија

Фавори Кремица — шампион у лепоти

претежно брдска земља, још има крајева где је мотор немоћан и где може да зађе само коњ. А добар, племенит коњ често нема цену. Због тога су потомци прњаворских липицанера драгоцени нарочито у данашњем систему општенародне одбране.

О коњима у ергели „Вучјак“ води се нарочита ветеринарска брига. Ветеринар Бранко Боршо прегледа и у случају потребе лечи коње још од оснивања узгајалишта, дакле преко тридесет година. Без обзира на време, он је увек спреман да помогне сваком грлу. Овај врстан познавалац коња, нарочито липицанера, добро зна њих и могућности животиња о

Двомесечни Нонверзано Дрина, будући носилац златне медаље.

којима брине. Кад су 1950. године два пастува продана једном страном циркусу, јер је липицанер најпогоднији за дресирање од свих врста коња, ветеринар Бранко није могао да сакрије сузе.

Из ергеле „Вучјак“ не може се продати, односно купити ниједно пунокрвно ждребе пре специјалног комисијског прегледа. Утврдили се да ждребе има особине које ће се развити у шампионске, оно нема цену и остаје у ергели.

Коњи из „Вучјака“ побратимили су два града. Наиме, сви коњи на чувеној Сињској алки су из Прњавора. Ту сваке године показују своју хитрост, лепоту и понос којима се диче сви из овог малог града у североисточној Босни.

Готово сваке године по једно грло из ове ергеле добије на Новосадском сајму пехар и златну медаљу.

И. Лончар

В и не верујете да имам намеру да се огледам с овом малом у цицаној хаљини, зар не? Ова њена стара пушка је заиста већа од ње — обратио се присутнима робусни стрелац по имену Френк Батлер. Млада Ени Онкли само се насмешила и подигла своју пушку. Надметање је почело.

Тог пролетњег дана 1875. године, на периферији Синсинатија, у Охају, догодио се нешто што су многи од присутних, гледајући мирну и одлучну девојчицу, потајно прижељкивали, али у шта је мало ко веровао: Ени је победила Френка Батлера! Била је то само једна у низу победа које ће уследити. И најврснији стрелци тога краја ускоро су морали да јој признају првенство, а Френк Батлер ју је једног дана — запросио!

УГОВОР СА БУФАЛО БИЛОМ

Право име јој је било Фиби Ен Моуизиз. Родила се у Охају 1860. године. Кад је напунила осам година, мајка јој је по други пут остала удовица па

ПУЦАЊ НА ЦАРА

ИМАЛА ЈЕ САМО ОСАМ ГОДИНА КАД ЈЕ ПРВИ ПУТ КРЕНУЛА У ЛОВ. ВЕЋ У ПЕТНАЕСТОЈ БИЛА ЈЕ БОЉИ НИШАНЦИЈА ОД НАЈВРСНИЈИХ СТРЕЛАЦА.

ним надметањима и приредбама, као „Батлер и Оукли“. Оукли — због тога што јој се није допадало презиме Моуизиз или Моузи, како су га изговарали неки чланови породице.

Пошто је била спретнија од Френка, наставила је да сама изводи њихову тачку а он се задовољио тиме да постане њен менаџер.

Године 1885. тада познати трапер и индијански борац Буфало Вил запазио је Ени у Њу Орлеансу и склопио с њом уговор по којем је требало да се прикључи његовом циркусу.

— Ово девојче пред вама је госпођица Ени Оукли! — представио ју је својим друговима каубојима, стрелцима, јахачима, акробатима и пријатељима Индијанцима. — Она ће бити једини белац у нашем програму. Ја, другари, очекујем од вас да је прихватите и штитите!

Тако је и било.

За Буфала Била Ени је остала девојчица и највећа атракција његовог програма. Погађала је цигарету у устима свој мужа Френка, као и новчић који би он држао између прстију, преседала поготком бочно окренуту карту. Још

су бацани увис. Другом приликом, у Синсинатију 1885. године, од 5000 кликера погодила је 4772, на просечној висини од 13,5 метара, за девет часова гађања, при чему је сама пунила пушку. Тако је до била познати надимак „Си гуран погодак“. Дао јој га је Бик Који Седи, велики поглавица племена Сијукс. После представе, одушевљен Енином способношћу неуобичајеном за жене, састао се с њом и рекао јој благонаклоно:

— Ево моја слика. Ти мени даш твоја. Ја теби примити у Сијукс племе као моја кћи. Знај да те од данас штити Бик Који Седи.

Овај чувени поглавица пристао је да се једну сезону придружи Буфалу Билу, али тек пошто му је овај обећао да ће сваког дана моћи да виђа своју „кћер“.

Посета Буфала Била и његове трупе Великој Британији 1887. године била је за њих највећи догађај у каријери. Читав Лондон је пио у здравље Ени која се срела и са краљицом Викторијом и принцом од Велса.

По повратку у Америку Ени и Френк су извесно време наступали са-

је сазнала да је I светски рат почео.

Циркуска трупа Буфала Била доживела је 1901. године железничку несрећу. Нико није погинуо, али је Ени била тешко повређена и није могла да наступа годину дана. Она више никад није повратила ранију виталност, али је зато и даље вешто баратала пушком, па се вратила послу.

Пошто нису имали деце, Ени и Френк су усвојили осамнаесторо сирочади! Обоје су умрли 1926, у размаку од свега неколико недеља.

је Ени, користећи стару породичну пушку, ловила дивљач и помагала да се породица прехрани. Имала је пет сестара и једног брата.

Кад јој се мајка по трећи пут удала, Ени је наставила да се бави ловом. Сада је требало помоћи очуху да отплати зајам који је узео за фарму.

Имала је петнаест година када је одмерила вештину с Френком Батлером а следеће године удала се за њега. Отад су заједнички наступали на јав

једна њена специјалност била је да, прескачући сто, дограби пушку и хичима обори две покретне мете! Учествовала је и на многим стрелачким надметањима.

МОГЛА ЈЕ ДА ИЗМЕНИ ИСТОРИЈУ

Једном је својом омиљеном „стивенс пушком“, калибра 22 мм, погодила 943 од 1000 кликера који

ми, да би се затим опет вратили Билу и кренули с њим на турнеју по Европи, 1889. године. Једном другом приликом, такође у Европи, Ени умало није изменила историју света.

За време Ениног боравка у Берлину 1891. године цар Виљем II, који ће касније увести Немачку у I светски рат, затражио је од Ени да метком „отресе“ пепео с његове цигарете.

— Жалим што тад нисам промашила и погодила цара — рекла је када

Двадесет година касније Ени је поново постала славна, захваљујући успешном мјузиклу Ервина Берлина „Ени, узми пушку“, чија је премијера била у Њујорку. Касније је снимљен и филм.

Њено име, у посебном значењу, и данас живи у америчком шоу бизнису. Ако је неки програм бесплатан, зову га Ени Оукли програм, због недостатака који су у таквим случајевима чести.

Д. В.

за развој организма **EUROCREM**

„EUROCREM“ је снажан извор енергије — од њега се расте.
ЗАТО ЈЕ „EUROCREM“ ИДЕАЛАН ЗА **ЗДРАВУ, ЕКОНОМИЧНУ**
ДНЕВНУ ИСХРАНУ

ХЛЕБ И „EUROCREM“
СВАКИ ДАН —
У СВИМ ПРИЛИКАМА —
УЈУТРУ,
У ПОДНЕ,
УВЕЧЕ.

EUROCREM—увек!

EUROCREM
за генерацију која расте!

МАЈСТОРИ БЕЛОГ СПОРТА

ЗЛАТНИХ ОСАМ СТОТИНКИ

Било је страшно и погледати низ стазу за спуст! Личила је на залеђени амбис обавијен праменовима магле, а бале са сламом на најопаснијим стенама с обе њене стране, подсећале су да би овде сваки пад могао бити кобан. Око Килија који је за неколико минута требало да стартује, цела екипа тренера, лекара, масера, ужурбаном врши последње припреме. И тада, када је већ све било спремно, главни тренер француске екипе уз бућеним гласом узвикну:

— Кили, скије су погрешно намазане!

СКАНДАЛИ ЗА ФАВОРИТА

Био је то врхунац. Као да није било доста што је за Килија ова Зимска олимпијада у Греноблу 1968. године почела низом сплетки око његовог приватног живота, које су имале за циљ да поремете младог Француза. На страницама петпачке штампе спремају се из једног аустријског хотела претила је да ће Килија тужити суду — због неиспуњених брачних обећања. Био је то прворазредни скандал!

А када су Игре већ биле отворене, спуст, који је био први на програму алпских дисциплина, одлаган је неколико пута. Страни такмичари и новинари већ су почели да оптужују домаћине како желе да свом

фавориту створе боље услове, јер зима је све више стезала, а знало се да једино неустрашивом и срчаном Жан-Клод Килију одговара залеђена стаза!

Па ипак, од Килија су његови земљаци очекивали да на овим, десетим по ре-

Од Килија су његови земљаци очекивали да на Десетим зимским олимпијским играма направи чудо и надмаши Аустријанца Зајлера, јединог човека који је имао три златне медаље.

ду Зимским олимпијским играма — направи чудо и освоји три златне медаље. Три, због тога што је Аустријанац Антон Зајлер до тада био једини човек који је могао да се похвали таквим успехом.

Све ово можда би уздрмало сваког другог, али не и Килија! Жан-Клод је био боемске природе, волео је да се проведе, па и да

прекрши спортски режим живота, али имао је изузетно снажну личност и — челичне живце. Па и када је на старту добио број 14, а зна се, он није баш најбољи јер се стаза дотле већ прилично избразда, Кили се није узбуђивао. Није се забринуо ни када је видео да ниједан такмичар пре њега није забележио боље време од Француза Перија који је стартовао први, што је такође неуобичајено, јер први има још неуглачану стазу и обично тек нешто касније победи у спуту. Кили је мирно очекивао да га прозову.

У том тренутку саопштавају му да скије нису добро намазане! Наоко ситница, оваква ствар код врхунских такмичара, где о пласману одлучују стоти делићи секунде, може све да поквари. Килијеве скије нису биле намазане за залеђену стазу.

У планинској кућици у Шанрусу, алпском месташцу у близини Гренобла где се ово дешавало, Кили је имао и резервне смучке. Ни оне нису биле намазане за услове какви су тог 9. фебруара владали на стази, али су ипак биле нешто погодније — сасвим нове, дакле, неиспробане!

Кили је у делићу секунде донео одлуку: — Дајте их! Управо кад је променио

скије, спикер је прозвао његово име.

СКОК ПРЕКО КАМЕЊА

Кили се одбацио и полетео вртоглавом брзином. Када је стигао његов резултат, посматрачи, такмичари, тренери, судије, сви су занемели, 1:59:85 За пуних 8 стотинки надмашио је Перија и постигао — не достигну време. Килијев успех граничио се са невероватним. Доцније је на винарима објаснио да је на једном делу стазе преско-

чио читаву окуку и то преко камења. Било је тако опасно, да би, у случају пада, Кили, можда, остао на месту мртав! Али, храброст, вештина и срећа довели су му прву златну медаљу у Греноблу.

Сада је могао да буде готово сасвим миран. Иако је Аустријанац Карл Шранц опасан ривал, слалом и велеслалом су дисциплине у којима га је он побеђивао и пре Игара.

Када је последњег дана Олимпијаде дошао на ред слалом, Кили је већ постигао две трећине свог циља: имао је и другу златну медаљу коју је освојио у велеслалому.

Али, 17. фебруар био је изузетно магловит и такмичари су отпадали један по један, било да су сами одустајали или били дисквалификовани зато што су промашили врата. После две вожње Карл Шранц је био на прагу великог успеха. Али, у последњој трци срећа га је напустила: и он је промашио врата! Од 31 скијаша који је успешно завршио слалом тога дана, најбоље време постигао је Кили и тако остварио сан о три златне олимпијске медаље на истим играма.

Узалуд су Аустријанци уложили жалбу и тражили да се слалом понови, јер, Шранц је испричао да је из магле, одједном, испред њега изронио полицајац на скијама и заклонио му врата која, дакле, није својом кривицом промашио. Узалуд је и југословенски судија Марјан Магушар, који је био баш на том месту, потврдио Шранцову реч, организатори су остали при томе да је такмичење било регуларно.

Ово је бацило малу сенку на Килијев успех, али, он је и поред тога остао велика звезда белих стаза. Нико после њега није поновио такав успех. Не само зато што је Жан-Клод Кили скијаш какав се рађа једном можда, у деценији него и због тога што је данас у спорту све теже бити свестран. Човек постиже све боље резултате и готово је немогуће да појединац макар само тренира више дисциплина...

М. К.

Популарни Матерхорн

Прошао је већ читав век откако је енглески алпинист Вимпер 1865. године, први освојио Матерхорн (4504 м). Отада се више хиљада људи попело на овај алпски врх, међу њима су били и један седамдесетогодишњи старац и једанаестогодишња девојчица који су се попели истог дана. Тачно 90 људи изгубило је до сада живот на његовим

падинама укључујући и четворицу младића који су 1948. године покушали

да са собом испну и једну краву.

Инсектима никад краја

До сада је откривено и поименице класификовано око три милиона инсе-

ката. Међутим, с обзиром на могућности данашње науке и невероватно брзе еволутивне промене међу инсектима, изгледа да њихова класификација никада неће бити обављена до краја. Утврђено је да само обичних мува „зунзара“ има преко 100.000 врста.

СИБИРСКИ КОЊАНИК

Украс, апликација, од злата у техници ливења са представом коњаника који се на свом путовању одмарају испод дрвета. Мотив је позајмљен из старог алтајског епа који се везује за традицију Сибира. Ова представа се често назива „Коњаници под дрветом“, или „Предах на путу“. Слични мотиви често се срећу и на ћилимима од ваљане вуне из 5. века пре н. е. а нарочито из познатог кургана (хумке) по имену Пазирик, такође у Сибиру. Ова апликација је припадала чувеној Сибирској колекцији Петра Великог коју је поклонио украјински трговац М. П. Гагарин 1716. године а данас се налази у чувеном музеју Ермитаж у Лењинграду. Дужина 16,2 см, тежина 459,3 гр. (5. век пре н. е.)

Украс од бронзе у облику дивљег јарца. На полукружном постољу јарац је у стјећеном ставу са изванредном обрадом тела а посебно рогова. Овај примерак показује изузетне занатско-уметничке домете културе Сибира — Гагарске области. Купљен је 1735. године у граду Краснојарску а данас се налази у Ермитажу. Висина 18,8 см. (6. век пре н. е. скитско-сибирски животињски стил.)

Украс за капу од злата у техници искуцавања са представом орла са подигнутим и лепезасто раширеним крилима. У канцама држи јарца. Крила, груди и врат су били украшени деловима тамноцрвеног стакла. Познати су случајеви украшавања орлова разнобојним стаклом и то перје на врату и крила из чувене оставе налаза из Аму-Дарја. Слични објекти се налазе у средњој Азији и источној Персији. Из колекције Петра Великог набављен 1716. године а сада се чува у Ермитажу. Величина 15,4 x 16 см, тежина 209,78 гр. (4—3. век пре н. е.)

Суд од злата у техници искуцавања са рељефним хоризонталним удубљењима. Већи кружни отвор и бокаст трбух. На најистакнутијим деловима трбуха има две наспрамне вертикалне дршке са представама пантера извијених у полукруг. Овакве посуде често налазимо међу занатским делима персијских мајстора и то у време Ахеменида (владали од 558. до 330. год. пре н. е.). Из колекције Петра I набављен 1716. године и чува се у Ермитажу. Висина 10,2 см, тежина 923,2 гр. (3—4. век пре н. е.)

Копча од злата у техници ливења са представом борбе животиња: сукоб тигра и вука који има на глави рогове какве представе срећемо у асирској уметности. Фантастични вук се често јавља као мотив кроз чигаву скитско-сибирску уметност. Из колекције Петра Великог набављена је 1716. године а данас се налази у Ермитажу. Величина 16,8 x 10,1 см, тежина 526,7 гр. (4—3. век пре н. е.)

Апликација од злата у облику склупчане дивље звери, можда дивља мачка, масивно ливена. Овај мотив склупчане дивље звери је један од веома честих и свакако и најпопуларнијих на простору евроазијских степа. Идентичне и сличне представе веома често налазимо у Алтају, источном Казахстану и у Кубану у времену 7. и 6. века пре н. е. По својим стилским карактеристикама припада скитско-сибирском животињском стилу. Колекција Петра Великог сада у Ермитажу. Пречник 11 см, тежина 221,2 гр. (Крај 7. и почетак 6. века пре н. е.)

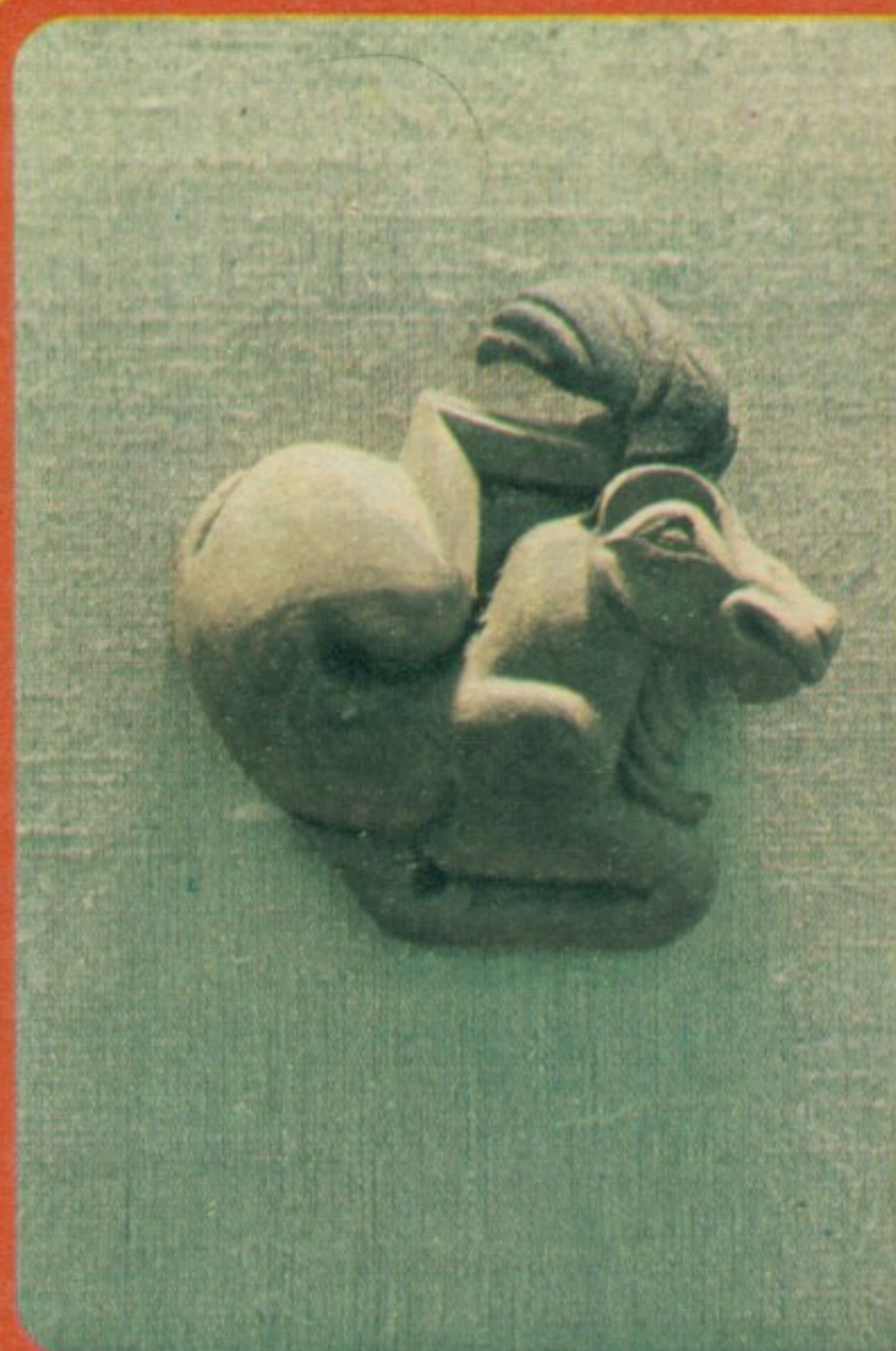

● Украс у облику фантастичне птице од дрвета, коже и злата. Висина 21,5 см. Скитско-сибирски животињски стил, 5—4. век пре н. е. Алтај.

● Апликација за узде у облику људског лица од дрвета. Величина 10 x 11 см. Култура старих номада Алтаја, 5. век пре н. е.

Украс за ам у облику овна од дрвета и коже. Дужина 10,4 см. Скитско-сибирски животињски стил, 5—4. век пре н. е. Алтај.

● Ован од дрвета, коже и златних фолија. Висина 13 см. Култура старих Алтаја, 4. век пре н. е.

● Минијатурна скулптура јелена од дрвета и коже. Висина 11,5 см, Скитско-сибирски животињски стил, 5. век пре н. е, Алтај.

● Украс коњске опреме у виду тигра од дрвета, коже и бронзе. Дужина 22,5 см. Скитско-сибирски животињски стил, 6. век пре н. е.

Покривач за седло са стилизованим представама од ваљане вуне. Дужина 119 см. Скитско-сибирски животињски стил, 5. век пре н. е. Алтај.

● Украс дрвеног саркофага у виду силуете лоса од коже. Дужина 27 см. Скитско-сибирски животињски стил, 5. век пре н. е, Алтај.

Чутурица са украсима у облику тетреба од коже. Висина 16,5 см. Култура старих номада Алтаја, 5. век пре н. е.

ГРЕЈТФУЛ ДЕД (GRATEFUL DEAD)

Тешко је данас постати „неко“ у свету шоу бизниса, а још теже остати у њему. На стотине група, групица, певача и певачица, читава плејада талентованих и мање талентованих долазила је и од-

лазила. За њима је остала понека лепа песма, успомена на стару љубав, прошле дане, на музику младости.

Ретке су групе које су успеле да се одрже и прилагоде новим временима која не трпе старе шаблоне. Још ређе су састави који су остали синоним квалитетне музике. Таквим групама није било потребно да се прилагодњавају савременим стремљењима. Једна од тих ретких група је ГРЕЈТФУЛ ДЕД (Grateful Dead) која је до данас снимила 13 ЛП плоча од којих, додуше, ниједна није била на топ-листама, ни међу првих десет, али је зато читаву једну декаду провела у златној средини „вечито младих“ састава.

Сан Франциско многи сматрају седиштем класичне америчке рок-школе У мноштву састава који су се свакодневно оформљавали и распадали, по својој оригиналности и свежини издвајала се група момака који су себе називали ВЕРЛОКС (The Werlocks). Било је то половином прошле деценије, у време „битлсоманије“.

Чланови састава ВЕРЛОКС — „Обмањивачи“, незадовољни својим називом који није одговарао њиховој музици, а ни по

гледима на свет, одлучили су се за много упадљивији — ГРЕЈТФУЛ ДЕД. Тако је средином 1966. године настала група, чији су чланови носили са собом поприлично искуство свирајући са другим саставима. Срце групе био је и остао Џери Гарсија (Jerry Garcia), врхунски гитариста.

Прве плоче нису значиле и први успех. Група је морала да чека четири године да би њену музику критичари признали, а публика заволела. Године 1970. излази пета ЛП плоча „Воркингманс дед“ (»Workingman's Dead«) која, због свог нешто комерцијалног приступа и измена у концепцији, постиже запажен успех и отвара врата следећем албуму „Американ Бјути“ (»American Beauty«) кога многи сматрају најбољим остварењем групе ГРЕЈТФУЛ ДЕД.

После успеха постигнутих тим последњим ЛП плочама, састав

је кренуо на велику турнеју по Америци, много успешнију од претходних. То више није била „непозната и вредна“ група из Сан Франциска, већ афирмисани састав у који диско-куће почињу да улажу новац. Понесени успехом чланови састава ГД одлучују да оснују самосталну диско-кућу коју су једноставно назвали „Грејтфул дед рекордз“ (»Grateful Dead Records«). Међу тим, ови добри музичари нису били добри пословни људи, па

НОВЕ
ПЛОЧЕ
У ИЗДАЊУ
НАШИХ
ДИСКО-
КУЋА
ЈУГОТОН

„фирма“ почиње да бележи велике губитке. Одлука да се припоје некој већој фирми била је једино могуће решење. Избор је пао на диско-кућу „Јунајтед артистс рекордз“ (»United Artists Records«), под чијим патронатом група издаје ЛП плочу „Блуз фор Ела“ (»Blues for Allah«), која се може купити и у нашим продавницама плоча. Овај ЛП се по квалитету може мерити са дуплим албумом снимљеним уживо 1972. године и названим „Грејтфул дед“. Албум „Грејтфул дед“ је и прва златна плоча овог састава.

За снимање плоче „Блуз фор Ела“ окупали су се, после дуге паузе, некадашњи и садашњи чланови бенда, тако да већ можемо говорити о коначној постави: Џери Гарсија (Jerry Garcia), Бом Виер (Bob Weir), Бил Кројцман (Bill Kreutzmann), Фил Леш (Phil Lesh) и Кеит Годшо (Keith Godchaux) са супругом Доном.

Поменимо на крају и последњи дупли албум ове групе, који се такође може наћи и у нас. Назив плоче је „Стил јур фејс“ (»Steal Your Face«). Под истим називом група је неколико година раније снимила филм — посвећен покојном члану групе Пајпену. Цео дупли албум је снимљен уживо и представља праву посланицу за све љубитеље звука групе ГРЕЈТФУЛ ДЕД.

СТАКЛЕНО ЗВОНО
Група ПУСИКЕТ представља нам се још једном плочом на којој је њихов нови хит „Смајл“ (»Smile«). Композиција има изгледа да постигне популарност добро познате песме „Мисисипи“ (»Mississippi«).

СТАКЛЕНО ЗВОНО
Загребачка група СТАКЛЕНО ЗВОНО за кратко време пробила се у ред водећих домаћих вокално-инструменталних састава. Текстови и мелодије њихових песама већма су прихватљиви. Њихова нова плоча садржи две нумере: „Пољубит ћу те у задњем реду кина“ и „Jo-jo“.

БОНИ ЕМ (BONEY M)
„Деди кул“ (»Daddy Cool«) назив је мелодије коју смо крајем прошле и почетком ове године најчешће слушали на радио-програмима. Хит изузетно популарне групе БОНИ ЕМ доступан је сад и домаћим дискофилима. На другој страни плоче налази се композиција „Но вимин но крај“ (»No Women No Cry«).

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

ЛУДИ ПРСТИ (Crazy fingers)

Изводе: ГРЕЈТФУЛ ДЕД
(Grateful Dead)

Your rain falls like crazy
uuuu fingers
Peals of fragile thunder
keeping time

Recall the days
that still are to come
Some sing blue

Hang your heart on laughing willow
Stray down to the water,
deep sea of love

beneath the sweet
Calm face of the sea
Swift undertow

Life may be sweeter for this,
I don't know
See how it feels in the end
May Lady Lullaby sing
plainly for you
Soft, strang, sweet and true

Cloud hands reaching from
a rainbow
tapping at the window,
touch your hair
So swift and bright
Strange figures of light
Float in air

Who can stop what must
arrive now
Sammething new is waiting
to be born

ГРУПЕ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

ЕДИ ЕНД Д ХОТ РОДЗ (Eddie and the hot rods)

Eddie and the Hot Rods је једна од најреномиранијих енглеских панк-рок група. Занимљиво је поменути да су соло-гитаристу нашли преко огласа. Када је овај из једног малог места у Енглеској допутовао у Рошфорд, у Есексу, на станици су га сачекала три младића у црним кожним јакнама и са моторима и одмах га одвели у своју гаражу где су се налазили инструменти. Ту су вежбали неколико часова и уверили се да им Дејв Хигс (Dave Higgs), двадесет шестогодишњи соло-гитариста, потпуно одговара. Поред њега у

групи су још и Бери Мастерс (Barrie Masters, 20 година) који у саставу пева, затим деветнаестогодишњи бубњар Стив Николс (Steve Nickols) и Пол Греј (Paul Gray) који има само 16 година. И он се, такође, јавио на оглас када је састав тражио басисту. Када су се сакупили одлучили су да буду зачетници једног новог стила, панк-рока. Убрзо су потписали уговор за снимање плоче. На њиховом првом синглу налазе се четири кумере и то: »96 Tears«, »Get Out of Denver«, »Gloria« и стари hit ROLINGSTOUNSA — »Satisfaction«.

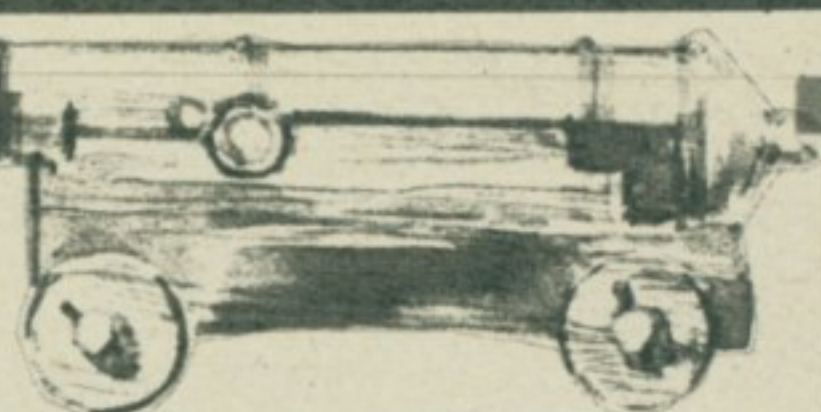
„Била је ноћ, петак 3. децембар, око 2 часа после поноћи. У хотелу „Њупорт“ на Колинс Аве нији у Мајами Вичу, на Флориди, келнер је нестрпљиво чекао да двадесетак веселих гостију напусти ресторан. Томи Болин је са члановима своје нове групе и неколицином добрих пријатеља прослављао успешан наступ на концерту Џефа Бека (Jeff Beck). У хотелу су се нашли после концерта, око 23 часа. Три сата доцније, Томи је, веома блед, устао и рекао друштву: „Ми ћемо вас сада напустити јер се не осећам баш најбоље“. Сутрадан га је његова стална пратиља Валерија Мунцељо нашла у постељи — мртвог. Аутопсија је показала да је Томи умро „од превелике дозе дроге и сувише много алкохола“.

Томи је у групи ДИП ПАРПЛ заменио 1975. године соло-гитаристу Ричија Влекмура. На ЛП плочи »Come Taste the Band« био је солиста. Убрзо по изласку ове плоче основао је сопствену групу са којом је издао два ЛП-ија. Пре доласка у ДИП ПАРПЛ свирао је још и у групи ZEPHYR (1967—1970) и James Gang (1973—1974).

ТОМИ БОЛИН (TOMMY BOLIN)

Вест да је бивши гитариста групе ДИП ПАРПЛ (Deep Purple) Томи Болин умро, тешко је погодила све пријатеље овог музичара и све оне који су се својевремено дивили музици популарних „парпловаца“. Ево како су тај трагични догађај описали извештачи музичких часописа.

ТОП 3х

1. Домаћа листа

1. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
2. ДОЋИТЕ НА ШОУ — Парни ваљан — ПГП РТБ
3. НИКОЛА ТЕСЛА — Тешна индустрија — ЈУГОТОН
4. САМО ЈЕДНОМ — Index — ЈУГОТОН
5. ШАЛВАРЕ — Неда Унраден — ЈУГОТОН
6. ОСТАЛА ЈЕ САМО ЖЕЉА — Крунослав Слабинац — SUZY
7. ЕНО АВИОНА — Резонанса — ПГП РТБ
8. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕК БИЛА — Здравно Чолић — ЈУГОТОН
9. ДО ВИЋЕЊА — Џо Маричић — ЈУГОТОН
10. АХА, АХА — Бисера Велетанлић — ПГП РТБ

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. MONEY, MONEY, MONEY — Abba — ПГП РТБ
2. MISSISSIPPI — Pussy-cat — ЈУГОТОН
3. EUROPA — Santana — SUZY
4. BEACH PARTY — Love Generation — РТВ ЉУБЉАНА
5. GOOD VIBRATION — Beach Boys — ЈУГОТОН
6. BLUE JEAN BLUES — ZZ Top — ЈУГОТОН
7. MOVIN' — Brass Construction — РТВ ЉУБЉАНА
8. DANCE, LITTLE LADY, DANCE — Tina Charles — SUZY
9. STILETTE HEELS — Sailor — SUZY
10. DON'T GO BREAKING MY HEART — Elton John and Kiki Dee — ЈУГОТОН

3. Аустралија

1. MONEY, MONEY, MONEY — Abba
2. LET'S STICK TOGETHER — Bryan Ferry
3. JEANS ON — David Dundas
4. MISSISSIPPI — Pussy-cat
5. DANCING QUEEN — Abba
6. IF YOU LEAVE ME NOW — Chicago
7. I JUST DON'T KNOW WHAT TO DO WITH MYSELF — Marcia Hines
8. I ONLY WANNA BE WITH YOU — Bay City Rollers
9. SALUTE TO ABBA — Norman Gunston
10. DEVIL WOMAN — Cliff Richard

Dark as the night
You're still by my side
Shininside

Gone are the days we stapped
to decide
Where we should go, we, just
ride
Gone are the braken eyes we
saw through in dreams
gone, bath dream and lie

Life my be sweeter for this,
I don't know
Feels like it might be alright
While Lady Lullaby sings
plainly through you
Love still rings true

Midnight on a carousel ride
reaching for the gold ring
down inside,
Never could reach it, just
away
When I try

Чишмаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ КИЧЕВА

Иако има тек 22 године рок-гитариста Славче Костевски је, слободно се може рећи, ветеран македонске поп-музике. Активно се бави свирањем већ осам година наступајући у групама „Пламени“ и „Он-хоп“. Године 1973. формира групу „Легенда из 1018“ с којом, све до распада 1976. осваја награде на свим забавно-музичким манифестацијама на којима је учествовао.

Мада се очекивало да ће ове године наставити у неком већем граду он оснива ансамбл „Љубавно писмо“. Жеља му је да се представи широј југословенској публици. Омиљени гитаристи су му: Бочек, Блеклод и ненадмашни Хендрикс.

Брацо Марјановић,
97250 Кичево
(хон. 50 дин.)

НАША КАРИКАТУРА

Стварчице од коже које се носе око врата последњи су модни хит. То су торбице, у-паљачи итд. Отпатке коже можете набавити код обућара или у специјализованим продавницама. У случају да их ипак не нађете замени-те их скајем који се може лакше набавити.

За торбицу коју видите на шеми А на цртежу 1 потребно вам је парче коже величине 10 x 12 cm које треба да пресавијете по цртицама да бисте добили величину 10 x 6 cm. У оваквој торбици можете носити личну карту и папирне новчанице. Торбица В (црт. 1) прави се на исти начин али је мања. За њу вам је потребно парче коже 8 x 8 cm, које ће када га будете пресавијали, имати димензије 8 x 4 cm. У овој торбици можете носити шминку. Шема С (црт. 1) представља торбицу са поклопцем у којој можете држати ситан новац и сличне стварчице које се, иначе, лако губе. За такву торбицу треба да набавите парче коже величине 15 x 26 cm. Кожу пресавијте по цртицама према шеми на цртежу. (Приликом кројења углове поклопца мало заокружите, означено је цртицама где).

Торбице на цртежима А и В праве се на исти начин, и то овако: пресавијте се кожа по цртицама (црт. 2) па се зумба (алатка на цртежу 3) којом се праве рупе округлог облика у папиру, картону итд. прислони на пресавијену кожу испод које је стављена даска, лупи

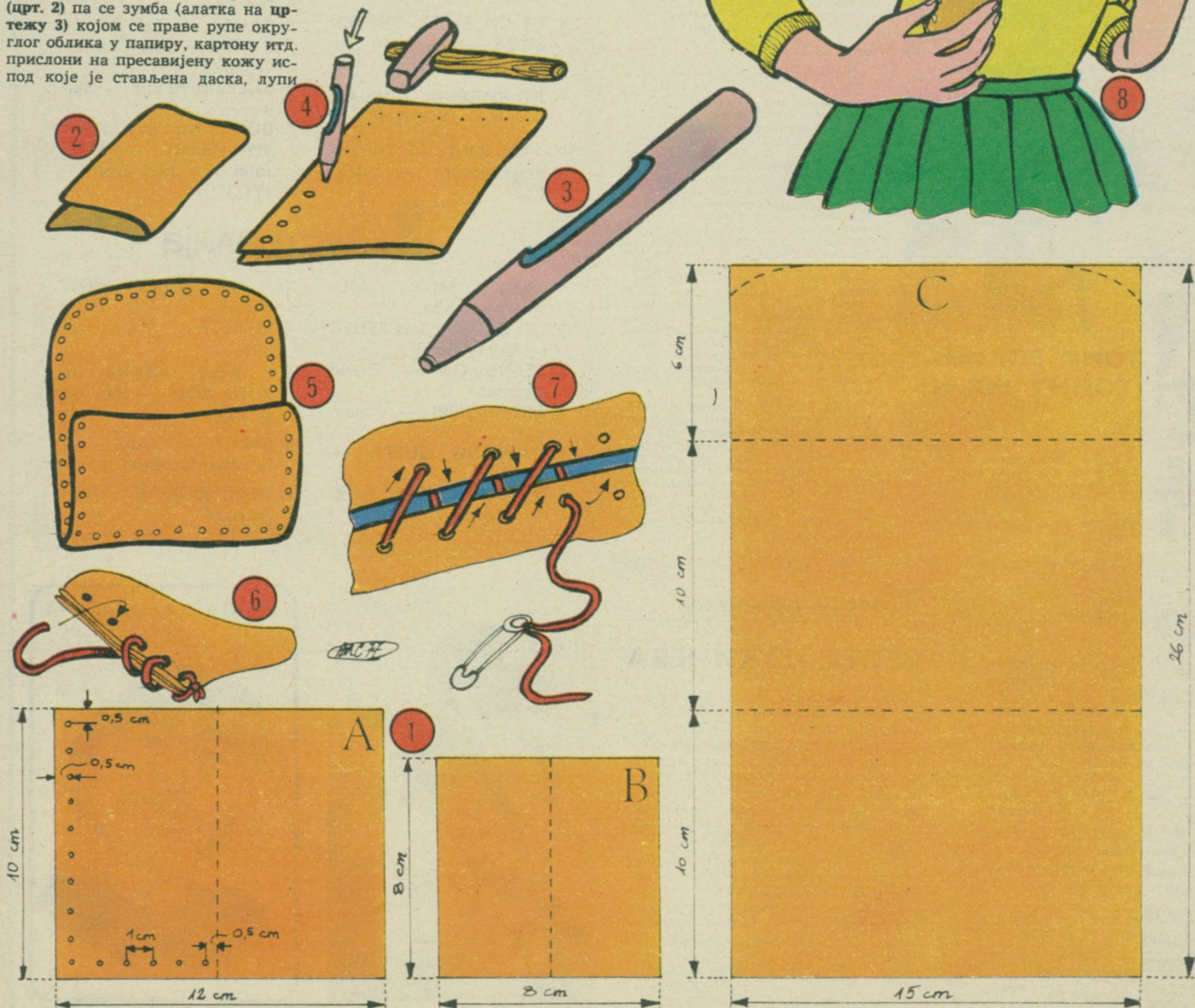
КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

НАПРАВИТЕ САМИ

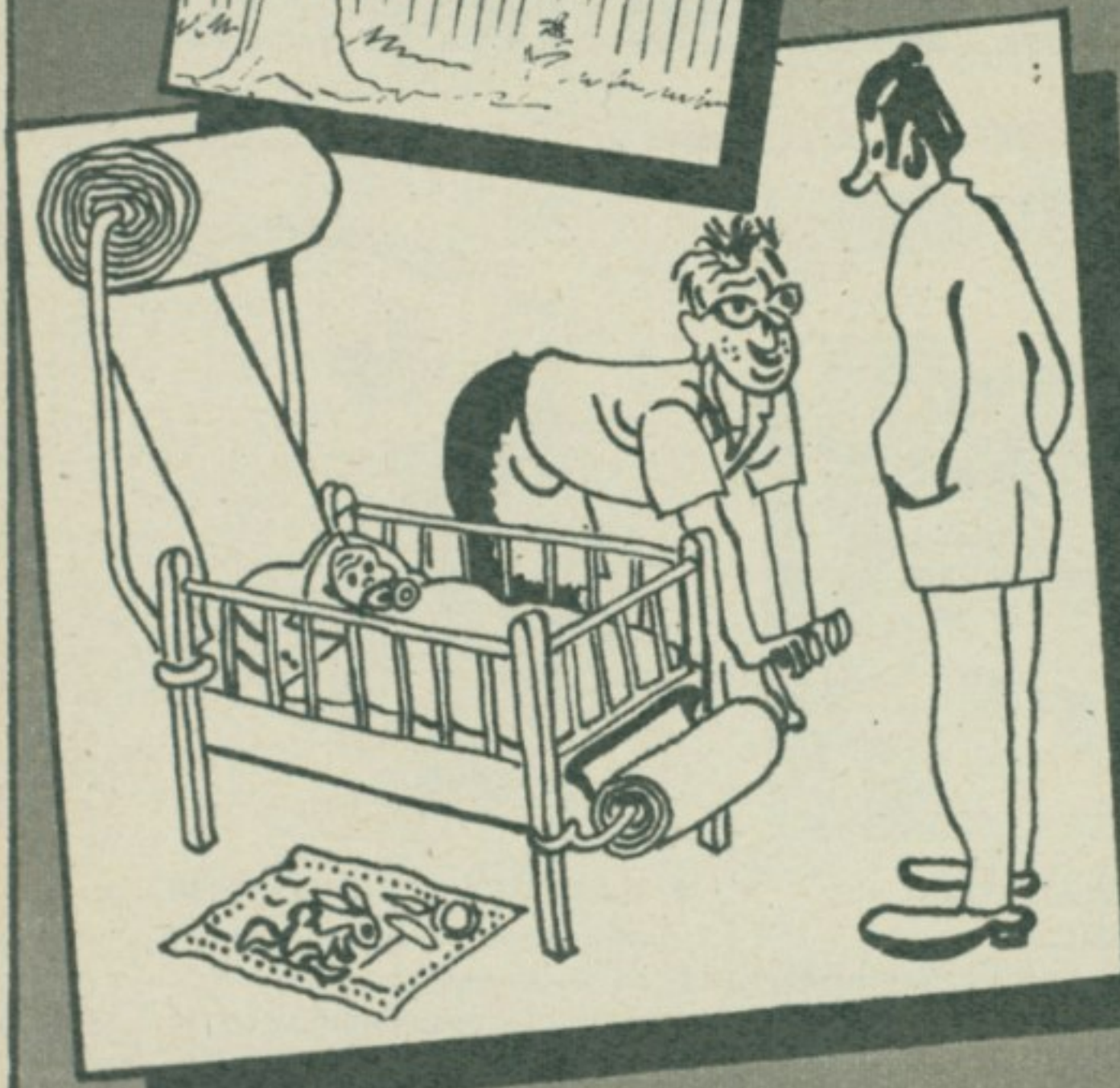
ТОРБЕ
ОД
КОЖЕ

се по њој одозго чекићем, тако да зумба пробије обе коже (црт. 4). Рупе треба да бушите на пола сантиметра од ивице, а растојање између рупа да буде 1 cm (црт. 1-а). Растојање између рупица може бити и мање, на пример, пола сантиметра, што зависи од жеље и укуса. У случају да немате зумбу, можете се послужити и иглом, али се онда кожа на тим местима лако цепа.

Затим кожицом исеченом у траку, канапом или дебљом вуницом прошијте торбице (црт. 6) или (црт. 7). Торбицу са поклопцем прозумбајте као на цртежу 5 (поклопац такође прозумбајте и опшијте). Кроз те исте отворе провуците и кожане каишиће који ће вам служити да торбицу окачите око врата, затим их вежите али тако да се торбица А и В каче на једном месту, т. ј. о једној тачки, а торбица са поклопцем у две тачке. Готове торбице виде се на цртежу 8. Дужину каишева за вешање око врата одредите тако да вам торбица не пада ниже од струка.

УМОР
од пени

ШТЕДЉИВОСТ ЈЕ СЕСТРА ШТЕДЊЕ!

Кад набрајамо врлине човека, не можемо мимоићи реч **ШТЕДЉИВОСТ**. Њена супротност је **РАСИПНИШТВО**. Штедљив човек је чуваран и разборит, а распник живи из дана у дан не помишљајући на сутра.

За човека је веома важан однос према новцу, према стварима које мора да купи новцем, а то је штедљивост — сестра штедње. Смисао штедње је у томе да новац не трошимо узалуд, да се одупремо некој тренутној жељи и да новац који смогнемо сачувамо за касније, кад се одлучимо за куповину нечег поузданијег, што ће нам заиста бити потребно и од чега ћемо нешто имати. Да ли се разумемо? Баш зато о томе више нећемо трошити речи, јер је сасвим у реду ако штедим и речи. Како можемо уштедети новац? Узмимо одело. Скупо је, а ако га поцепамо већ прве године, отац ће морати одмах руком дубоко у џеп да вам купи ново одело. Ако на одело

пазите и ако га носите, рецимо, две године онда то значи да сте чувајући одело уштедели оцу новац који би иначе раније морао да потроши. Биће на месту ако још мало разговарамо о новцу. Шта је новац? Компликовано питање! Међутим, некад новца није било. Земљорадник је, на пример, десет мешина прерађеног вина мењао за овцу суседа. Тада су људи мењали плодове свога рада. Кад је човек почео да кује новац — од бакра, сребра, па чак и злата — престала је замена робе робом, па је почела нова трговина. Земљорадник је мешине вина продао, примао новац и тек онда се одлучио шта ће тим новцем купити. Можда овцу, или нешто друго. Изненада је, наиме, трговина кренула лакше. Ова велика привредна промена довела је и до штедње. На жалост, тада банака није било. Међутим, људи су често пута остварену зараду чували за касније потребе. Један другоме су новац позајмљивали, тако да је новац кружио. Ето, видите, новац и данас кружи. Многи од вас имају штедне књижице са уштеђевином. У многим

школама постоје школске штедионице и штедња је пријатна. Да ли некад помислите, шта „ради“ ваш новац који је уписан у штедној књижици? Да ли мирује, спава, или чека када ћете се сетити да га подигнете и потрошите? Разговарајмо о томе. Међутим, најпре ваља помислити да штедише нисмо само ми. Још много људи штеди, заиста много! И пошто све штедише не улажу новац у штедионицу за то да га већ сутра подигну, о нашем новцу се брине банка. Она новац „одређује“, како се то обично каже. Банка зна шта је потребно нашој заједници, па зато велики део уштеђеног новца улаже у привреду, у зидање зграда, изградњу путева, постављање фабрика итд. Рекли смо само део уштеђевине, јер је други део стално у банци тако да штедиша увек може да га подигне, ако му је потребан новац. И, ето, на тај начин штедњом помажемо нашу заједницу, помажемо напредак, помажемо да да је наша домовина све лепша, све боља и свима нама још дража. Признајмо да штедња има велики значај.

Зато нас на штедњу подстичу код куће и у школи. Пионирске организације су у многим крајевима основале властите школске штедионице. Љубљанска банка им даје потребна упутства за пословање. За младе штедише издаје и гласило „Бубамара“ које је само њихово, организује међушколска такмичења, такмичења међу школским штедионицама, подстиче прославу Дана младих штедиша, награђује их, а ускоро ће увести додељивање Мусијеве значке. Наиме, Муси је био, пре много година, ангажовани словеначки учитељ који је први међу својим ученицима организовао штедњу, па баш зато ће његов лик Љубљанска банка употребити за специјалну значку. То неће бити обична значка, већ признање на које млади штедиша заиста може бити поносан. Толико за данас, драги млади читаоци. Још ћемо се јавити, а обећавамо вам да ће вас, младе штедише, Љубљанска банка о специјалним акцијама упоредо обавештавати.

Љубљанска банка

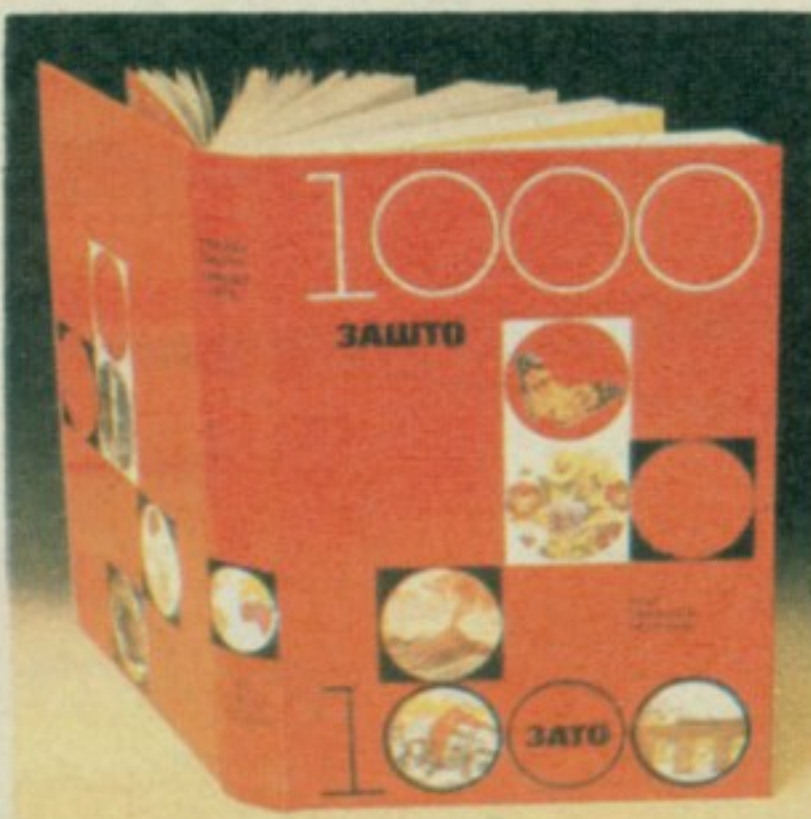
Користан и трајан поклон за ваше најмилије

1. ПРИРОДА ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

Јединствен водич кроз живописан и шаролик живот у природи у различитим његовим облицима и у његовом неизмерном богатству. Књига има 480 страна, енциклопедијског је формата, богато технички опремљена са 600 илустрација у боји, у тврдом повезу са пластифицираним заштитним омотом.

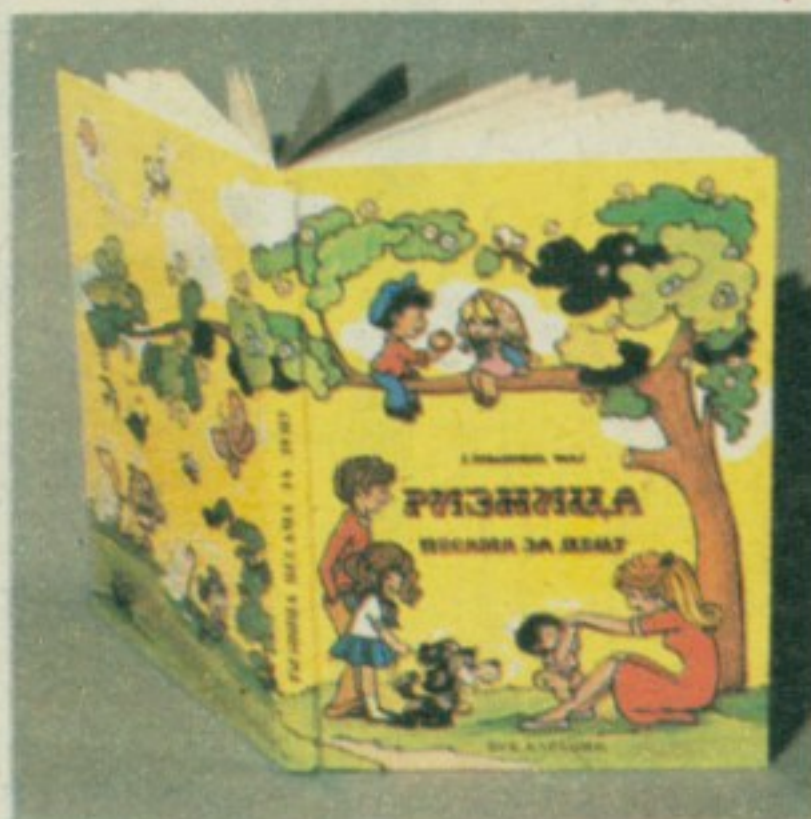
Цена књиге 400.— дин.

2. ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО

Богата ризница одговара на многобројна дечја питања. Ова дивна књига потребна је сваком ученику јер пружа читав низ неопходних знања о свету који нас окружује. Књига је писана популарним начином, на 483 стране, формата 28,5x20,5 см, луксузно је опремљена и богато илустрована, у тврдом повезу са пластифицираним корицама.

Цена књиге 200.— дин.

3. ЗМАЈЕВА РИЗНИЦА ПЕСАМА ЗА ДЕЦУ

Избор најлепших песама најомиленијег дечјег песника — Јована Јовановића Змаја. У песмама чика Јове Змаја генерације девојчица и дечака налазиле су свој свет, јер је песник умео да им се приближи и да их с очинском нежношћу учи љубави према свему што је добро и лепо.

Избор песама Мире, Алечковић.

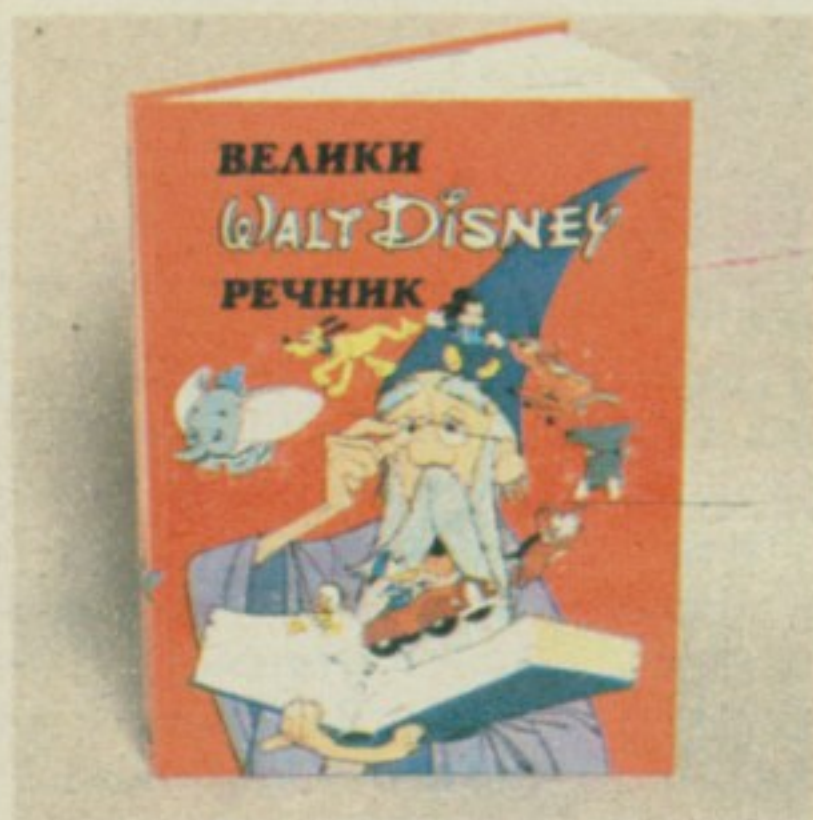
Цена књиге 120.— дин.

4. ЗЛАТНА СЛИКОВНИЦА

Јединствена збирка од 15 сликовница за најмлађе читаоце у укусно опремљеној и оригиналној кутији. Комплет садржи следеће књиге: Храбри Кекец, Принцеза на зрну грашка, Успавана лепотица, Снежана, Сунцобран-балончић, Гаров у зоолошком врту, Ко је направио Воји коњушницу, Мишуленце, Пепељуга, Црвенкапа, Невалјали зечић, Златна птица, Ивица и Марица, Папучица-маца и Кројач Боцко.

Цена комплекта 300.— дин.

9. ВЕЛИКИ ДИЗНИЈЕВ РЕЧНИК

Књига из богатог Дизнијевог стваралаштва намењена је најмлађима. Она ће их упознати с новим ситуацијама у кући, на улици, у пошти, на станици, у ресторану, на аеродрому, на мору, на селу, итд. Научиће шта су величине, боје, звуци, мере, игре и играчке. Речник је штампан ћирилицом и латиницом, на руском и енглеском језику.

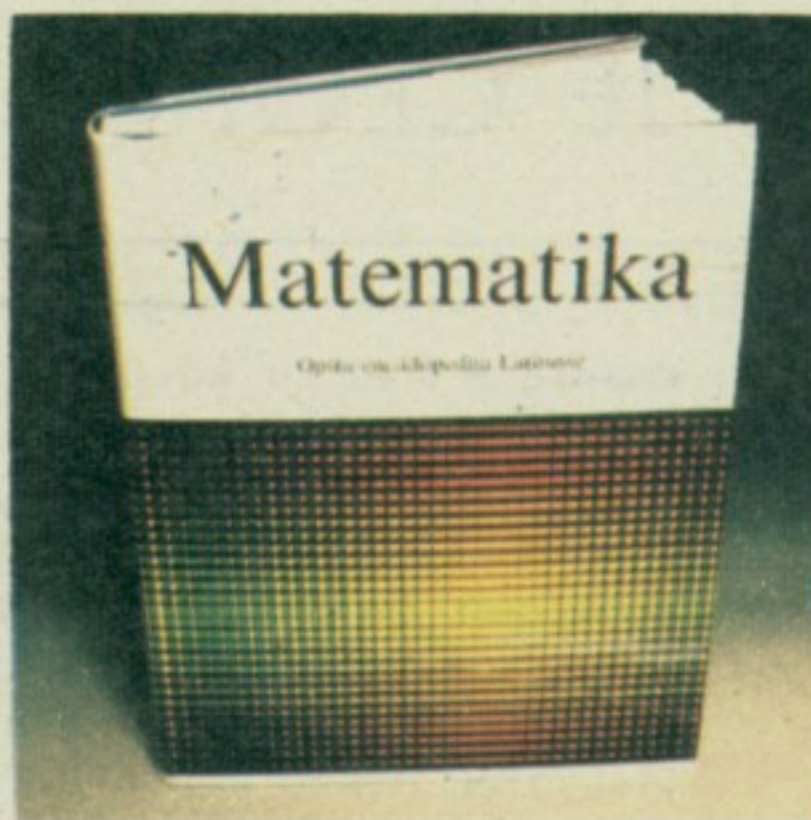
Цена књиге 100.— дин.

10. СЛИКЕ И РЕЧИ

Помозите малишанима да обогате свој речник док се забављају гледајући дивне илустрације, јер у безбрижном периоду, када почињу да схватају свет око себе, деца од 4 до 6 година потврђују своју личност кроз разговор. Помозите им да нађу праве речи! Књига је штампана ћирилицом и латиницом, у вишебојној техници, великог формата у тврдом повезу са пластифицираним корицама.

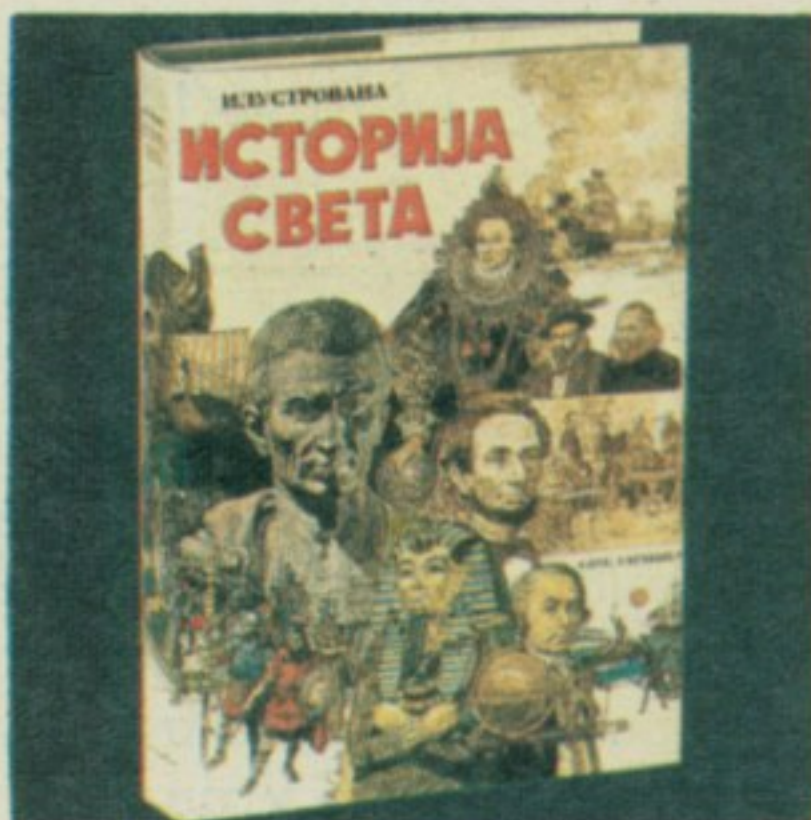
Цена књиге 60.— дин.

11. МАТЕМАТИКА — енциклопедијска математика

Ова књига омогућава свим ученицима, студентима, наставницима и професорима да лако и брзо савладају све тешкоће из области математике. У преводу наших познатих математичара она представља математички део „Опште енциклопедије Ларус“. Књига је штампана латиницом, формата 23x30 см, у тврдом повезу са пластифицираним омотом.

Цена књиге 300.— дин.

12. ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА —

у 70 поглавља обрађује целокупан развој цивилизације од почетка до наших дана. Писана једноставно и популарно, плени пажњу читалаца и остаје драгоцен извор података. Књига која доказује да чињенице могу бити много узбудљивије од фантастике и да историја изложена на занимљив и маштовит начин буди интересовање и љубав према знању наше прошлости.

Цена књиге 300.— дин.

5. ПИОНИРСКА ТРОЈКА

Три књиге прича о тројици пионира (аутор С. Зоркић) који пролазе пут Револуције од Устанка до Слободе. Пратићете узбудљиве доживљаје храбрих курира који учествују у борбама за коначно ослобођење земље. Илустрације: Ж. Батинић.

Цена комплекта 120.— дин.

6. ЗАБАВНИКОВА БИБЛИОТЕКА

Нова библиотека за најмлађе. Шест познатих бајки и прича које је Дизни учинио незаборавним. ДАМБО, СНЕЖАНА И СЕДАМ ПАТУЉАКА, УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА, МАЗА И ЛУЊА, ПИНОКИО и РОБИН ХУД у богато опремљеном ковчежићу.

Цена комплекта 120.— дин.

7. ПУТОВАЊА МИША МИЈЕ

Доживљаје неуморног путника и радозналца у стиху је испричао Лаза Лазић. Изванредне илустрације у боји и стихови који се лако читају и памте — то је најлепши начин да упознате Француску, Енглеску, Холандију, Белгију, Шпанију и Немачку.

Цена књиге 100.— дин.

8. БИЛБОКЕ

Џон Бакенховен је написао МАТЕМАТИЧКУ БАЈКУ. Кроз маштовиту причу и изванредне илустрације једног од најбољих илустратора у Европи, К. Холендера, лако се уче прве рачунске радње и већ на самом почетку заувек заволимо ту „страшну“ математику.

Цена књиге 120.— дин.

13. МУЗИКА КРОЗ ВЕКОВЕ

— историјски развој музичке уметности са утицајем појединих епоха и стилова. Формат 22x29.5 см. На 320 страница са фотографијама у четворобојној штампи приказани су стари музички инструменти, нотни текстови и партитуре, рукописи, слике и карикатуре славних личности, позоришни огласи, сценографија итд.

Цена књиге 300.— дин.

14. ДИЗНИЈЕВО СВЕЗНАЊЕ

— нова серија књига која опште и вечите теме историје, науке, културе и уметности приближава младим читаоцима.

Дизнијево свезнање садржи три тома: Први том: ВЕЛИКЕ АВАНТУРЕ, ПЕТ КОНТИНЕНАТА; други том: ВЕЛИКИ МИТОВИ И ЛЕГЕНДЕ ОД ПЕЋИНЕ ДО ОБЛАКОДЕРА; трећи том: БЕСКРАЈНО ЦАРСТВО, МАШТЕ И ПРИЧЕ ЈЕДНОГ МАШТОВЊАКА.

Цена комплекта 600.— дин.

Политикин забавник

(Место и датум)

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9
НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем

ЗА ГОТОВО — КЊИГЕ ПОД БРОЈЕВИМА: _____

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару када ми уручи књиге, умањену за 5% попушта.

НА ОТПЛАТУ — књиге под бројевима: _____

за укупну суму од динара _____ коју ћу платити у _____ месечних рата.

Најмањи износ наручбине на отплату је 300.— динара, с тим, што месечна рата не може бити мања од 100.— динара.

Камата у износу од 6% зарачунава се само на износ отплате преко 6 месеци. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Име и презиме _____

Поштански број и место _____

Адреса стана _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера о запослењу за купце на отплату

Купац

(печат и потпис овлашћеног лица)

(својеручни потпис)

Наручбеница се оверава само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

Хирург је подигао главу и упитао:
— Је ли спреман?
— Ми смо спремни — одговорио је медицински инжењер — а он је узнемирен.
— Сви су увек узнемирени... Ни је ни чудо, то је озбиљна операција.
— Озбиљна или не, треба да нам је захвалан. Изабран је међу толиким пацијентима, а да будем искрен нисам сигуран да...

Сви њо хоће

— Немој тако — казао је хирург.
— Није наше да доносимо одлуке.
— Прихватили смо одлуку, али не морамо да се слажемо с њом.
— Морамо — рекао је хирург хладно. — Операција је искупила компликована да бисмо јој прилазили са било каквом резервисаношћу. Овај човек је доказао своју вредност на много начина... Поразговараћу насамо с њим.
— Не вреди. Већ је донео одлуку. Хоћу метално... као и сви остали.

Израз на хирурговом лицу није се променио. Гледао је у своје шаке

— Понекад их је могуће убедљивим разлозима одвратити од тога.

— Ма шта нас брига! — рекао је инжењер равнодушно. — Ако жели метално, нека му буде!

— Теби је свеједно?

— Наравно. И у једном и у другом случају то је посао медицинског инжењера. Ја тај посао могу да обавим и зашто бих онда стварао проблеме где их нема?

— Мени се чини да је то... недовољно — био је упоран хирург.

— Недовољно? То вам не може послужити као аргумент. Баш је брига пацијента да ли је нешто довољно или не.

— Али, мене је брига.

— Немате никаквих изгледа.

— Ипак ћу покушати.

Је ли опасно?

Брзим покретом руке, у којем ни је било ни трунке нестрпљивости или нервозе, хирург је показао свом колеги да жели да остане сам. Затим је притиснуо дугме и двострука врата су се без шума отворила. Пацијент је ушао у колицима, поред којих је жустро корачала болничарка.

— Можете ићи, сестро — казао је хирург. — Позваћу вас касније.

Човек у колицима је гледао око себе. Врат му је био мршав, а око очију мноштво ситних бора. Пошто је био важан пацијент, о њему су се брижно старали: лице му је било свеже избрижано, а на рукама су се видели уређени нокти. Међутим, лице је стално имало зловољан израз.

— Хоћемо ли данас најзад почети? — упитао је.

Хирург је климнуо главом.

— Да, сенаторе. Данас после подне.

— Биће потребно да прођу недеље...

— За операцију није потребно много — прекинуо га је хирург — али треба решити и неке усputне проблеме који нису једноставни: обнова циркулаторног система и хормонско прилагођавање.

— Је ли то опасно? — упитао је човек, а онда, као да се сетио да треба да успостави пријатељски контакт, додао је, очигледно против своје воље... — докторе?

Хирург није обраћао пажњу на

нијансе у пацијентовом говору. Одговорио је истим тоном:

— Све је опасно. Ми чинимо штету у нашој моћи да операција успе. Велика група лекара неуморно ради на том послу, а вама је свакако познато да само мали број људи може да...

— Знам — нервозно је одмахнуо руком. — Ја за то нисам крив. Или можда хоћете да кажете да избор није био праведан?

— Далеко од тога, сенаторе. Ми не сумњамо у одлуку Министарства. Желим само да кажем да улажемо велики труд да смањимо ризик при операцијама, поред осталог и зато што само мали број људи, они најзаслужнији, имају право на њих.

— И моја је жеља да операција успе — рекао је пацијент.

— Желео бих да се пре тога нешто договоримо. Ви можете да бирате између две врсте вештачког срца: металног и...

— И пластичног! — узвикнуо је човек, изнервиран. — То ћете да ми предложите, зар не? Да бирам између металног и јевтиног, пластичног срца. Немам више шта да размислим: желим метално!

— Али...

— Ја сам донео одлуку. Зар се нисмо договорили да ће бити онако како сам одлучим?

— Тачно. Одлуку доноси пацијент кад постоје две алтернативе потпуно равноправне са медицинске тачке гледишта. Међутим, ја не мислим да су ова два предлога једнака.

— Хоћете да кажете да је пластично срце боље? — зачкилио је човек.

— Зависи од пацијената. По мом мишљењу, за вас је боље ово друго, које ја не називам пластичним. То је влакнасто вештачко срце.

— За мене је пластично — остао је пацијент при своме.

Ви нисте Металко

— Сенаторе — обратио му се лекар, веома стрпљиво — то јесте вештачки материјал, али ипак се не може рећи да је пластика, јер је много сложенији од обичне пластике. То је комплексно влакно слично протеинима, начињено тако да имитира природну структуру људског срца које сада имате у грудима.

— Да. А срце које сада имам у грудима већ је потпуно истрошено иако још немам ни шездесет година. Још једно такво ми није потребно. Хвала. Хоћу нешто боље.

— Сви желимо да вам пружимо оно што је боље. Ја мислим да је то влакнасто срце, које ће ваш организам прихватити као сопствено ткиво.

— Зар није исто и са металним?

— Метално је титанијумска легура која...

— Оно не може да се истроши,

СРЦЕ ЗА СЕНАТОРА

БИО ЈЕ ОДЛУЧАН: ЗАХТЕВАО ЈЕ МЕТАЛНО, УВЕРЕН ДА СЕ ОНО НЕ МОЖЕ ИСТРОШИТИ.

ИСАК АСИМОВ

зар не? И јаче је од пластичног... или како га већ зовете?

— Метално је физички јаче, али

то нема никакве везе са издржљивошћу, јер је срце добро заштићено и није изложено механичким повредама.

— Ја остајем при својој одлуци. Ако слоим ребро, заменићу га металним. Ако слоим кичму, исто тако. Замена костију је данас нешто сасвим обично и сваки бољи хирург може да је изведе. Ако треба, бићу сав металан.

— То је ваше право. Ипак, мислим да ми је дужност да вам објасним неке ствари. Ниједно метално срце није досад пропало механички, али је пропало електронски.

— Што то значи?

— Свако влакнасто срце има у себи пејсмејкер који одржава ритам. Код металног срца то се постиже једним електронским поступком: у срце се уметне мала батерија,

**ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА**

Без супротности нема развитка: то је закон који је цивилизација до сада следила.

(Маркс)

која се подешава тако да учесталост откуцаја одговара емоционалном и физичком стању особе која га носи. Понекад нешто затаји и човек умре пре него што се устано-ви шта није у реду.

— То ми није познато.
— Мени можете да верујете.
— То се често дешава?
— Напротив дешава се веома ретко.

— Шта онда има да се размишља? Ја преузимам ризик... А како је са пластичним срцем? Рекли сте да оно има пејсмејкер.

— Да, али хемијска структура влакнастог срца је толико блиска људском ткиву да оно одговара на јонске и хормонске импулсе самог организма. Уопште, цео механизам је много једноставнији него код металног срца.

— Али, зар пластично срце никад не изда?

— Још такав случај није забележен.

— Зато што је тек веома кратко време у употреби, зар не?

— Па... тачно је да се примењује однедавно.

— Ето видите! Него, реците ми, докторе, у чему је проблем? Плашите ли се да ћу се претворити у робота, у Металка, како их називају откако су добили право грађанства?

— Немам ја ништа против металних бића; као што сте рекли, они су сада равноправни грађани. Али, Ви нисте Металко. Ви сте људско биће. Зашто да то и не останете?

— Зато што хоћу најбоље, а то је метално срце! Захтевам да се моја жеља поштује!

— У реду — одговорио је лекар помишљиво. — Потписаћете изјаву да пристајете на операцију и добићете метално срце.

— Ви ћете ме оперисати, зар не? Чујем да сте најбољи.

— Учинићу све што могу да ту промену што лакше поднесете.

Сувише поносни

На хирургов позив, у собу је ушла болничарка и извела пацијента. Одмах потом вратио се медицински инжењер и радознало се загледао у хирурга.

— На твом лицу не могу ништа да прочитам — рекао је. — Како је текао разговор? Јеси ли га убедио?

— Не. Био си у праву: хоће метално — казао је хирург, нагнут над својим хартијама.

— Па, она и јесу боља.

— Само је искуство с њима веће. Него, људе је захватила манија откако су роботи добили сва права... хоће и они да буду метални. Чини им се да ће тако бити јаки и вечито здрави.

— Није манија захватила само људе, докторе. Ви не радите са роботима, па не знате, али ја знам. Последња два пацијента су тражила да им неке металне делове заменим влакнастим.

— Јеси ли им испунио жељу?

— Само једноме. У питању је била замена тетиве, а ту није важно да ли је метална или влакнаста. Други је тражио крвни систем или нешто слично. Рекао сам му да је то немогуће без целокупне измене организма — или све метал или вештачка влакна. Међутим, надам се да ће то једног дана бити могуће. Имаћемо онда роботе који нису баш роботи, а нису ни људи.

— И теби то неће сметати?

— Зашто би ми сметало? Сада на Земљи имамо две врсте интелигенције... а шта ће нам две? Нека се приближе, нека постану толико слични да више не можемо да их разликујемо. Тако ће бити спојено све најбоље из два света: предности човека комбиноване са предностима робота.

— Тако ћеш добити хибрид — рекао је хирург гласом из којег је избијало незадовољство. — То значи: ни човек ни робот. Али, нису сви такви. Има их који су сувише поносни на своје порекло да би пристали на било какве промене.

— Не буди сегрегационист! — опоменуо га је колега у шали.

— Ја мислим да треба да останемо оно што јесмо. Не бих на себи променио ни делић, а ако би баш било неопходно тражио бих да то што више одговара мојој природи. Ја сам ја, и задовољан сам што је тако. Не желим да будем нешто што нисам.

Више није имао шта да каже и почео је припреме за операцију. Увукао је своје снажне руке у апарат за стерилизацију и чекао да се загреју до усијања. И поред темпераментног говора, његово лице од брунираног метала остало је потпуно безизразно.

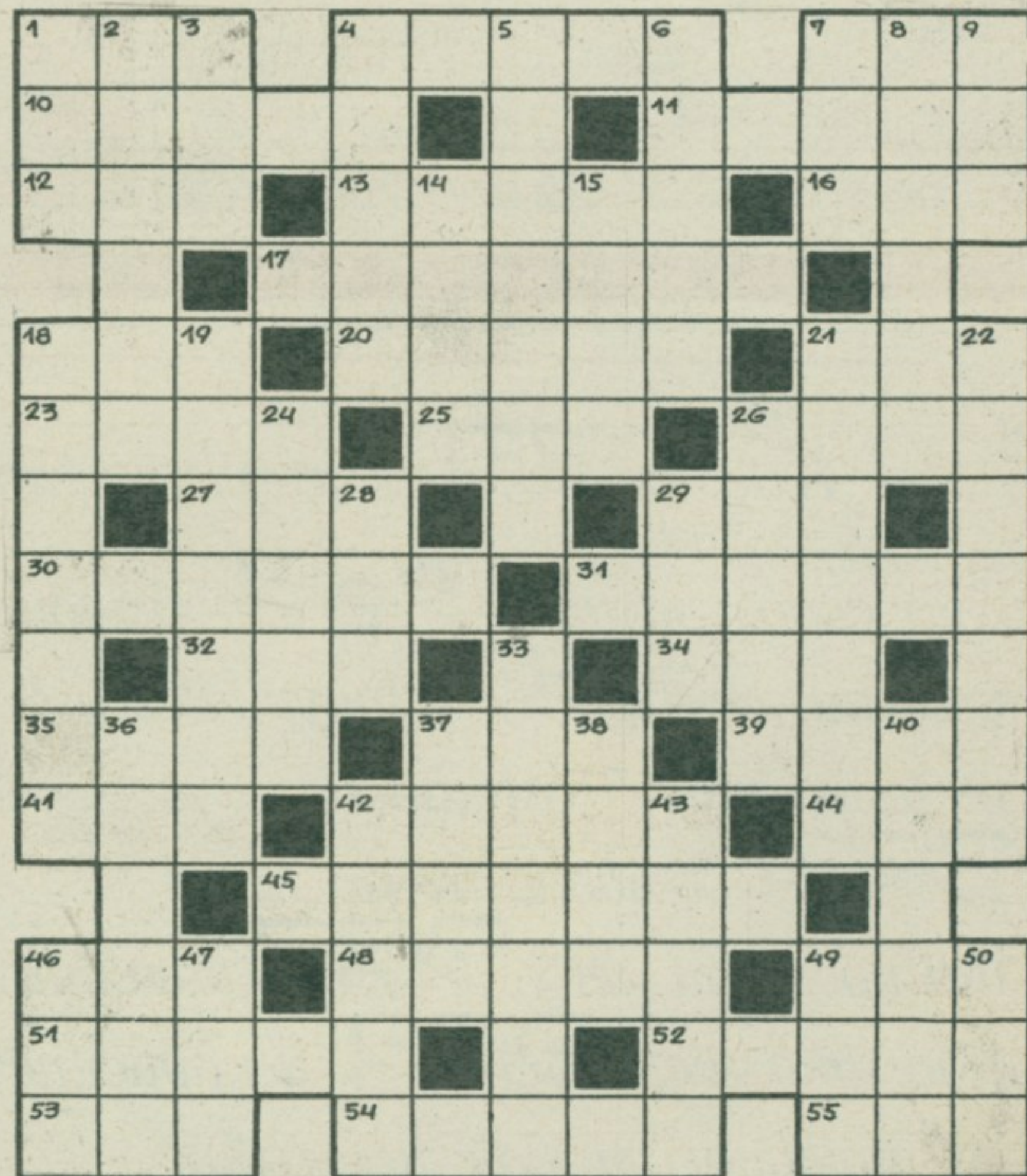
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Индустријска биљка, 4) ваљак за намотавање, 7) стара турска титула, 16) пријатељ (шпан.), 11) филмско платно, 12) лопов, 13) вештачки човек, 16) жалосна врба, 17) официјерски чин, 18) име филмског глумца Ферера, 20) племићка титула, 21) енглеска пивница, 23) мера за хартију, 25) град у Француској, 26) држава на Далеком истоку, 27) зла срећа, 29) сив, тмуран, 30) научник који се бави испитивањем односа живих бића према средини у којој живе, 31) лоптин одсечак, 32) средство за лакирање, 34) сведок на венчању, 35) траг дивљачи, 37) блато, рит, 39) боја у картама, 41) личност из дела „Прохујало са вихором“, 42) припадник једног словенског ратничког staleжа, 44) Недељне информативне новине (скр.), 45) списак књига, предмета и сл, 46) аутор романа „Богородична црква у Паризу“, 48) саветовање, 49) спрат, 51) плетена дрвена корпа, 52) простирка од лике, 53) врста папагаја, 54) град у Италији, 55) гозба.

УСПРАВНО:

1) Термин у шаху, 2) непрофесионалац, 3) највећи сисар, 4) планина у Македонији, 5) онај који се бори за слободу друштвених односа, 6) безбојан, лако запаљив гас, 7) мера за површину земље (мн.), 8) врста птице, 9) женско име, 14) зао, 15) име песника Жупанчића, 18) човек који прави макете, 19) магматска стеновита маса, 21) паликућа, 22) језеро у Мађарској, 24) врста занатлија, 26) врста присилног рада, 28) страна, ивица, 29) индијанско племе у Северној Америци, 33) животиња из породице куна, 36) сидро, 37) висинска тачка, 38) тулипани, 40) аласи, 42) затворена група људи, 43) део термоенергетских постројења, 46, старо име за Вис, 47) узвик при скоку, 49) спортски трофеј, 50) лустина у Индији.

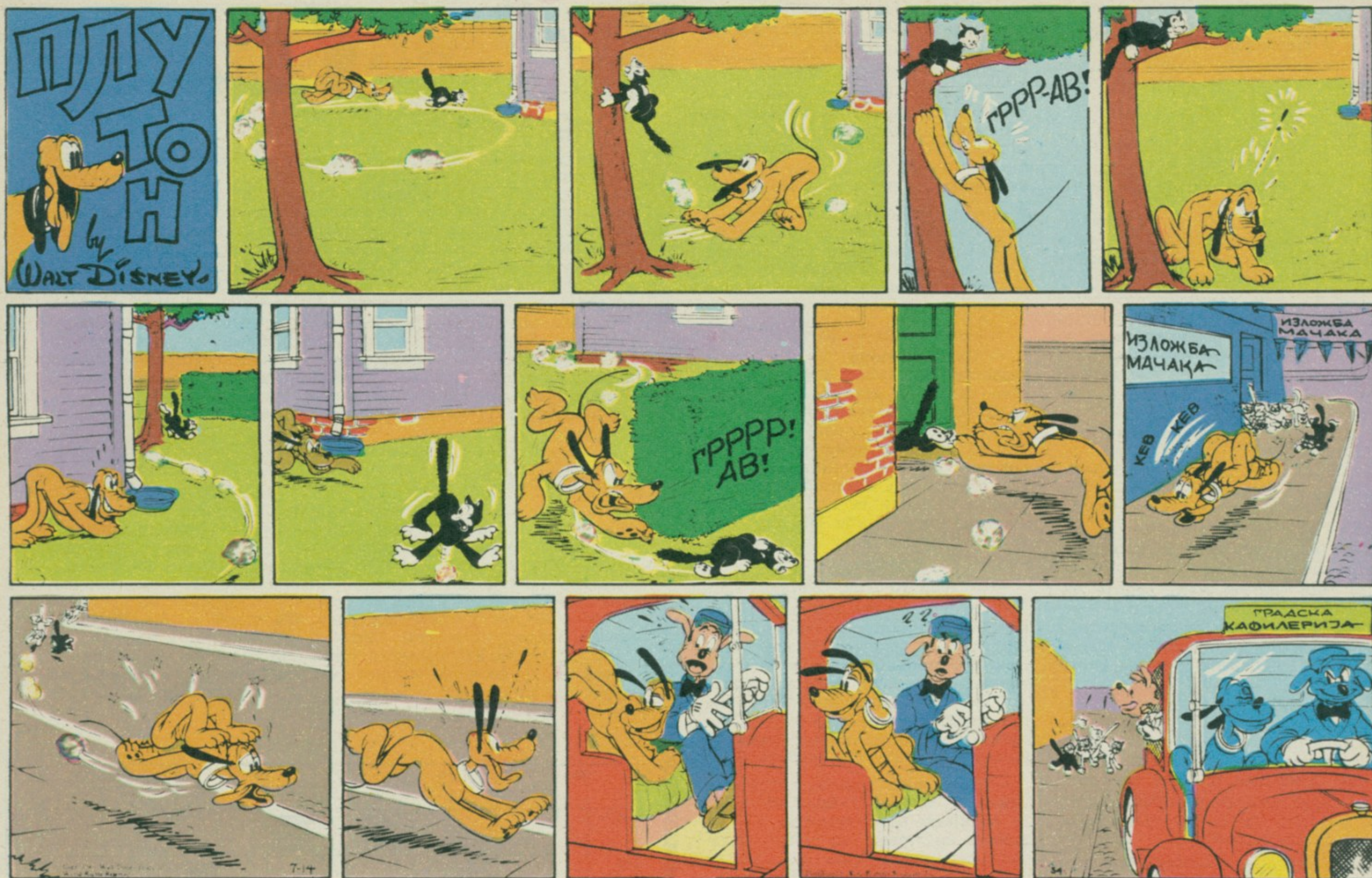

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Планинарство, 6, 11) САМОНИКЛИ, п, 13) жи, 15) сул, 16) мн, 17) ор, 18) гас, 20) наг, ф, 22) аде, 23) арак, 24) топ, 26) Блаж, 27) изнад, 28) голем 30) Ани, 31) И(ван) Б(роз), 32) тер, 33) Дитрих, 35) цитат, 37) бином, 38) Андреј, 40) јод, 41) О(скар) В(алд), 42) Арас, 44) крв, 45) мит, 46) брдо, 47) „Нора“, 49) кер, 50) Илија, 52) На, 53) цијани, н, 55) ата, 56) Увац.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живород Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурихана Ђолић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштенски фех 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Одласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљена Републичког секретаријата за културу СР Србије Број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Ког **РЕЗ**-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш **РЕЗ** бомбоне
и играш се **РЕЗ** фигурицама,
пошаљи нам 5 омотница
РЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепо **РЕЗ** књижицу.
Као пријатељ **РЕЗ**-а користићеш
све поједносци које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај свакој нејка
на овом месту о новостима
за пријатеље **РЕЗ**-а

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„РЕЗ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно
са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број,
место и поштански број)

ПОШТАРНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавнице,

УЧИ ДОК СИ ЖИВА!

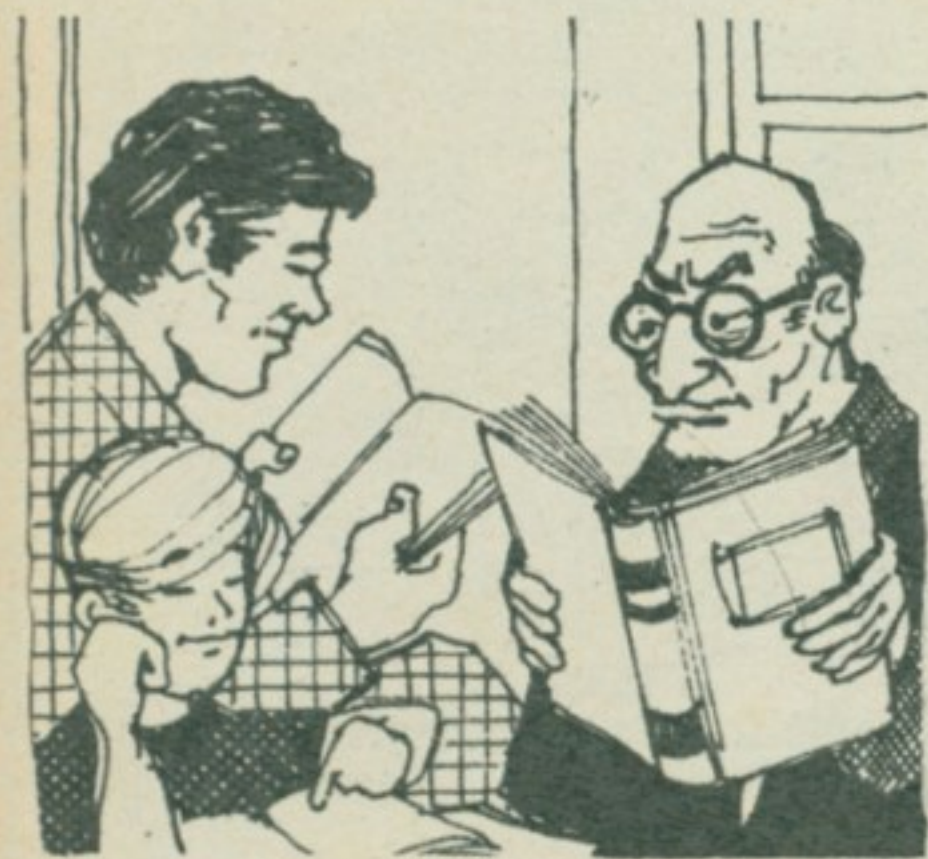
Чула сам разне приче о томе
које је вријеме најлакше за учење.
Једни кажу кад си млади, други
кад си старији. Гдје је истина?

Зорица Ђук, Градачац

Стручњаци су утврдили да чо-
век најлакше учи у 25-ој години
живота. То је период када он, у
ствари, најбоље памти и отада се
проценат памћења смањује за је-
дан одсто годишње.

Докора се сматрало да човек
најбоље учи између 13. и 19. го-
дине живота. Међутим, чињеница
и стручњаци говоре да су најбоље
године за учење од 20. до 45. го-
дине.

Шездесетогодишњак нагло губи
способност учења и памћења тако
да није у стању да научи или за-
памти ни половину онога што је
могао као, на пример, двадесето-
годишњак или тридесетогодиш-
њак. Ипак, не би се никад смела
занемарити чињеница да „човек
учи док је жив“.

ОДБИЛИ ФОТЕЉУ

Да ли је истина да чувени фило-
зоф Жан Пол Сартр није члан
Француске академије?

Видосава Јокић, Скопље

Француска академија израсла је
1629. године из једног кружока
писаца. На инсистирање кардина-
ла Ришелеа званично је утемељио
Луј XIII 1635. године.

Мада су Французи врло поносни
на своју Академију и сматрају је
најугледнијом установом такве вр-
сте у свету, занимљиво је истаћи
да је број њених чланова ограни-
чен. У првим деценијама постоја-
ња било их је 12, да би се касније
повећао на 28. Данас у Француској
академији има 40 места тзв. фо-
теља за чланове. Дакле, ако су
фотеље попуњене, други треба да
чекају смрт једног од четрдесето-
рице да би добили шансу да „уђу“
у Академију.

Зато је, између осталог, велики
број заслужних људи Француске
остао изван Академије. Неки ни-
су примљени, а други су ту част
одбили. Један од ових других је и
велики филозоф Жан Пол Сартр.
Треба рећи да чланови Академије
нису били ни: Бодлер, Балзак,
Верлен, Флобер, Мопасан, Стен-
дал, Зола, Молијер, Декарт, Дид-
ро, Жан-Жак Русо и још многи
велики духови Француске.

Познати књижевник Алфонс До-
де написао је и роман „Бесмрт-
ник“ истакавши у њему да никад
није желео да буде академик.

ГРАДОВИ ГЛЕДАЈУ ОДОЗГО

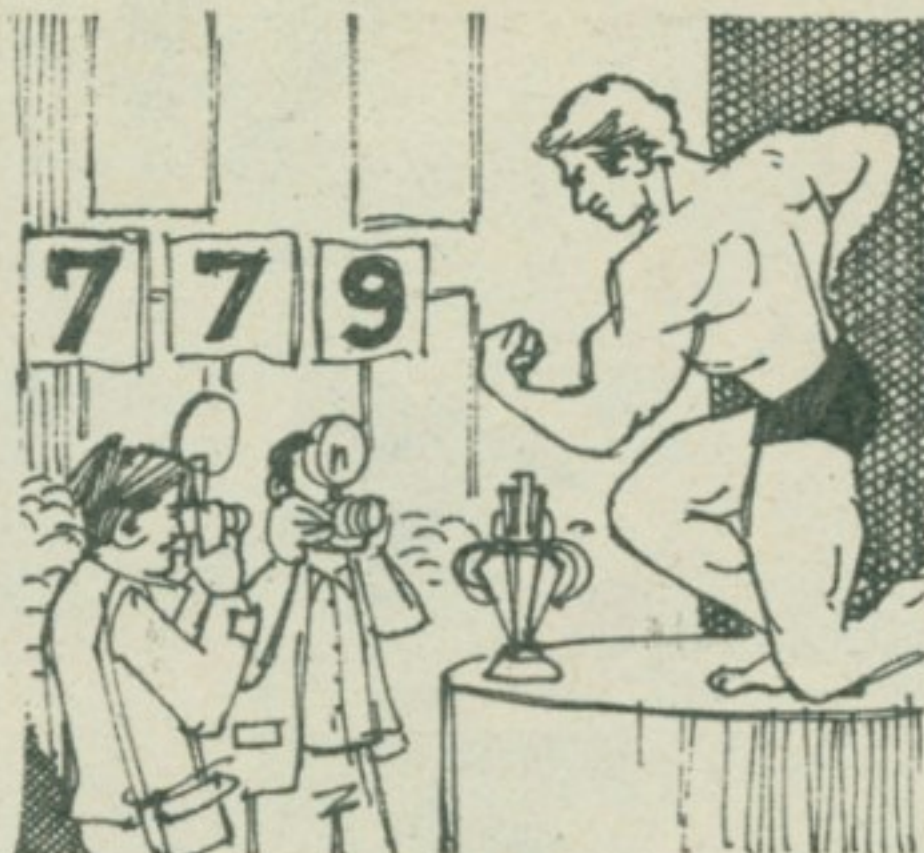
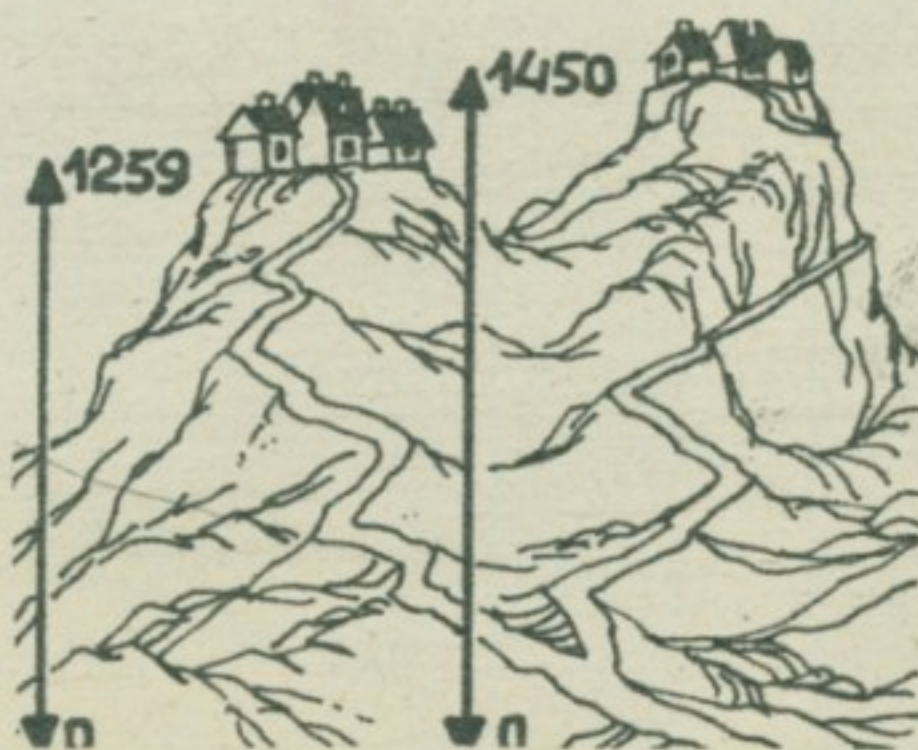
Знаш ли који се наши градови
налазе на највећој надморској ви-
сини?

Ратко Милидраговић, Бор

Насеља градског типа која се
налазе на великој надморској ви-
сини доста су ретка код нас. Из-
над 1000 метара налазе се само два
града, боље рећи варошице: Жаб-
љак (1450 м) и Крушево (1259 м).

Жабљак је познато летовалиш-
те, у последње време и зимова-
лиште, и климатско лечилиште на
Дурмитору, у близини Црног језе-
ра, са око 1000 становника.

Крушево се налази на северо-
западној страни Пелагоније, на
планини Баби. Центар илинден-
ског устанка и Крушевске Репуб-
лике данас броји око 4500 жи-
теља.

МИСТЕР УНИВЕРЗУМ

Пошто сам самостално почео да се
бавим атлетском гимнастиком, интере-
сује ме кад је одржан први избор за
тзв. „мистера“.

Сафет Алагић,
Брчко

Године 1930. на једном полува-
шарском конкурс у САД прогла-
шен је и први „мистер“. Титула је
припала — Џону Гримеку, поре-
клом Словаку.

Петнаестак година доцније, тач-
није 1946, атлетска гимнастика као
спортска дисциплина озваничена
је оснивањем Међународне феде-
рације за атлетску гимнастику
(ИФВБ).

Међутим, дуго након другог
светског рата постојале су три ра-
зне федерације. Две су биле при-
ватне, а трећа се налазила у са-
ставу Међународне федерације за
дизање тегова.

Сва такмичења за „Мистер уни-
верзума“ до 1970. одржавана су
искључиво у САД, а тек те године
одржан је први избор у Београду.
Исте године био је и Први кон-
грес ИФВБ-а, такође у Београду.

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МА-
ТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже
комплетну израду свих типова за-
датака из математике за I, II, III и
IV разред гимназије, техничких и
осталих средњих школа. Шаљемо
поузећем. Цена сваке књиге 80 дин.
Све 4 књиге - комплет само 250 дин.
АДРЕСА: МАТЕМАТИКА —
71000 Сарајево, ПП 64

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Скупљам разгледнице и мо-
лим за помоћ. Свако ко ми
пошаље разгледницу свог гра-
да добиће од мене разглед-
ницу Битоља. Мендо Јанев-
ски, 97000 Битољ, с. Могила.

Посједујем много дупликаата
значака, маркица и књига и
публикација из каратеа које
бих желио мијењати са чи-
таоцима Забавника за знач-
ке. Динко Рашполић, 52310
Бузет, Јуричићи 3.

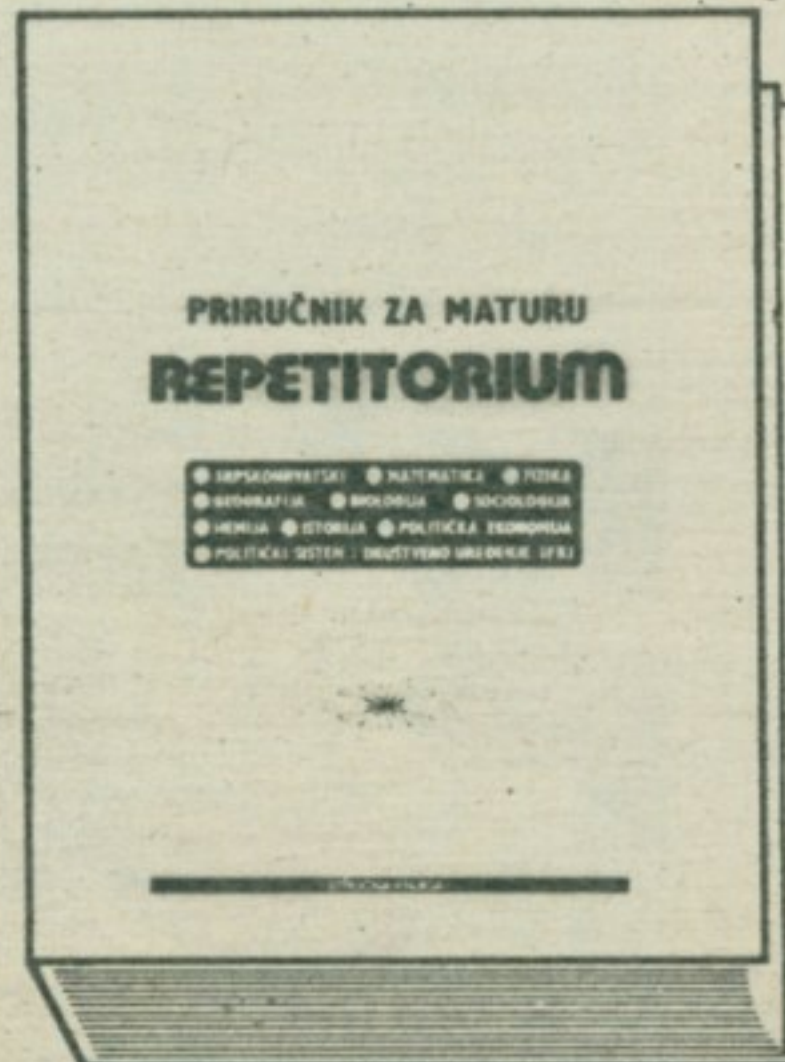
Сваком ко ми пошаље мар-
кицу, значку или разгледни-
цу свог мјеста послаћу раз-
гледницу Херцег-Новог. Да-
мир Јокић, 81340 Херцег-Но-
ви, Прве бокељске бригаде
38/II.

Скупљам разгледнице из ци-
јеле Југославије и жељела
бих се са читаоцима Забав-
ника мијењати. Онај ко ми
се из свог мјеста јави раз-
гледницом добиће од мене
разгледницу Карловца. Љи-
љана Бањац, 47000 Карловац,
Моше Пијаде, објект I/VI.

Почела сам да скупљам пош-
танске марке па бих желела
да се мењам са децацима и
девојчицама из целе земље.
Злата Форгац, 22300 Стара
Пазова, Учитељска 11.

Посједујем 50 значака и пр-
вих пет читалаца који ми се
јаве разгледницом свог града
добиће по 10 значака. Дејан
Катинић, 81000 Титоград, Марк
са и Енгелса 36.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — ре-
петиторијумом — у коме је прегледно
и сажето изложено градиво из срп-
скохрватског језика, географије,
историје, биологије, хемије, физи-
ке, математике, политичке еконо-
мије, политичког система и дру-
штвеног уређења СФРЈ по настав-
ним плановима од I до IV разреда.
Ово је ново, прерађено и допуњено
издање на коме је радила група
познатих педагога, тако да РЕПЕ-
ТИТОРИЈУМ представља једин-
ствен приручник за успешно об-
нављање градива у току школске
године, а посебно у време припре-
мања завршног испита школе —
матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити
поузећем по цени од 100.— дин.
ако пошаљете писмо или дописни-
цу са наруџбеницом на НИП
„КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Фран-
цуска 7, 11001 Београд, поштански
фах 23.

